

# Vuosikertomus 2000

[www.fortum.fi](http://www.fortum.fi)



**Fortum**



öljynjalostus ja markkinointi



sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti



sähkönsiirto



service



engineering



henkilöstö



ympäristö



# Sisältö

Tietoja sijoittajille

Vuosi 2000

- 1 Fortum lyhyesti
- 2 Energiamarkkinat ja Fortum
- 4 Hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan katsaukset
- 8 Talouden yhteenveto
- 12 Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti
- 14 Öljynjalostus ja markkinointi
- 20 Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti
- 26 Sähkönsiirto
- 28 Service
- 30 Engineering
- 32 Henkilöstö
- 34 Ympäristö, terveys ja turvallisuus (EHS)
- 38 Hallinto ja johtaminen
- 44 Sanasto
- 45 Fortumia seuraavia pankkeja ja pankkiiriliikkeitä

# Tietoja sijoittajille

## Yhtiökokous

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona 4. päivänä huhtikuuta 2001 klo 15.00 alkaen Finlandia-talossa, Mannerheimintie 13e, Helsinki.

Yhtiökokoukseen tulee ilmoittautua viimeistään 30.3.2001 klo 16.00. Ilmoittautua voi puhelimitse numeroon 010 45 29460, faxilla numeroon 010 262 2727 tai kirjeitse osoitteella Fortum Oyj, Marjatta Rantiala, PL 1, 00048 FORTUM. Kirjeitse ilmoitauduttaessa kirjeen on oltava perillä ennen ilmoittautumisaajan päättymistä. Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimittamaan ilmoittautumisen yhteydessä.

## Osingonmaksu

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2000 jaetaan osinkoa 0,23 euroa osaketta kohden. Osingonmaksun täsmäytyspäivä on 9. huhtikuuta ja ehdotettu osingon maksupäivä 18. huhtikuuta 2001.

## Osavuosikatsaukset

Osavuosikatsaus 1.1. – 31.3.2001 julkaistaan 4.5.2001

Osavuosikatsaus 1.1. – 30.6.2001 julkaistaan 2.8.2001

Osavuosikatsaus 1.1. – 30.9.2001 julkaistaan 1.11.2001

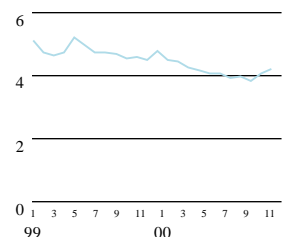
Vuosikertomus ja osavuosikatsaukset julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Ne löytyvät myös Fortumin kotisivuilta suomeksi osoitteesta [www.fortum.fi](http://www.fortum.fi) sekä englanniksi ja ruotsiksi [www.fortum.com](http://www.fortum.com).

## Yhteystiedot

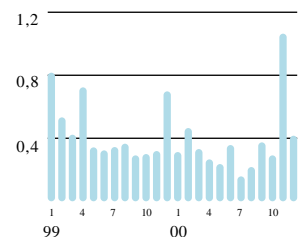
Taloudellista informaatiota voi tilata osoitteella: Fortum Oyj, Konserniviestintä/Heidi Jokinen, PL 1, 00048 FORTUM, puh. 010 45 24861, fax 010 45 24798, e-mail [heidi.jokinen@fortum.com](mailto:heidi.jokinen@fortum.com)

Sijoittajasuhteiden yhteyshenkilö on Raija Norppa-Rahkola, puh. 010 45 24135, fax 010 45 24088, e-mail [raija.norppa-rahkola@fortum.com](mailto:raija.norppa-rahkola@fortum.com).

Osakkeen kurssikehitys  
euroa



Osakkeen vaihto  
milj. osaketta päivässä keskim.



# Vuosi 2000

Fortumin liikevaihto kasvoi ja tulos parani merkittävästi. Yhtiön rakennejärjestelyjä jatkettiin ja käynnistettiin toimenpiteitä kannattavuuden parantamiseksi.

- Fortum paransi toisena vuotena peräkkäin merkittävästi tulostaan.
- Raakaöljyn poikkeuksellisen korkea hinta ja vahvat jalostusmarginaalit paransivat konsernin tulosta. Pohjoismaisen sähkön markkinahinta pysyi edellisvuoden alhaisella tasolla runsaan vesivoimatuotannon vuoksi.
- Merkittävimmät investoinnit olivat Suomessa ja Ruotsissa sijaitsevien Stora Enson tehtaiden ulkopuolisten voimalaitosten ja voimaosuuksien hankinta sekä saksalaisen alueellisen energiayhtiön Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n hankinta.
- Maakaasun tuotanto alkoi Fortumin osaksi omistamalla Åsgard-kentällä Norjassa. Kolmessa öljynetsintähankkeessa, joista yksi on Barentsinmerellä ja kaksi Norjanmerellä, löydettiin uusia öljyesiintymiä.
- Länsivoima Oyj sulautettiin Fortum Oyj:hin.
- Fortum ilmoitti keskittävänsä voimantuotantonsa pohjoismaihin ja muualle Itämeren alueelle.
- Tuotantorakenteen parantamiseksi Suomessa myytiin useita voimalaitoksia.
- Voimalaitos-engineeringin uudelleenjärjestelyt käynnistyivät ja Voimansiirto-engineeringistä päätettiin luopua.
- Käynnistettiin koko konsernin kattava toiminnan tehostamisohjelma.
- Mikael Lilius aloitti toimitusjohtajana syyskuun alussa.

## Avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	11 026	8 232
Liikevoitto, milj. euroa	906	705
Voitto ennen satunnaisia eriä, milj. euroa	633	494
Tulos/osake, euroa	0,55	0,41
Oma pääoma/osake, euroa	6,32	6,00
Sijoitettu pääoma (kauden lopussa), milj. euroa	11 365	9 425
Korollinen nettovelka (kauden lopussa), milj. euroa	4 626	3 818
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen, milj. euroa	3 131	1 059
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	424	524
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,4	8,4
Oman pääoman tuotto, %	8,6	7,7
Gearing, %	73	79
Henkilöstö keskimäärin	16 220	17 461

# Fortum lyhyesti

Fortum on johtavia energiayhtiöitä pohjoismaissa. Itämeren alueella yhtiöllä on noin 1,2 miljoonaa suoraa asiakassuhdetta.

Fortum on yksi pohjoismaiden johtavista energiayhtiöistä. Yhtiö toimii energiaketjun kaikissa osissa tuotannosta jalostukseen, jakeluun, markkinointiin ja energiaan liittyvään engineeringiin sekä käyttöön ja kunnossapitoon. Konsernin pääliiketoiminta-alue on Pohjois-Eurooppa.

Fortum on markkinajohtaja Itämeren alueella korkealaatuisten, ympäristömyötäisten öljytuotteiden valmistajana ja markkinoijana. Sähkönjakelussa ja -myynnissä sekä sähkön- ja lämmöntuotannossa Fortum on toiseksi suurin yhtiö pohjoismaisilla markkinoilla. Lisäksi Fortum toimii muualla Euroopassa ja valituilla kohdemarkkinoilla maailmanlaajuisesti kaikkiaan noin 30 maassa.

Fortumin asiakkaita ovat kansainväliset öljy-yhtiöt, teollisuusyritykset, energiayhtiöt sekä yksityiset kuluttajat.

Konsernin liikevaihto vuonna 2000 oli 11 miljardia euroa ja sen palveluksessa oli keskimäärin 16 220 henkeä. Fortum on perustettu vuonna 1998.

Fortum Oyj:n osake noteerataan Helsingin pörssissä.

## Fortumin liiketoimintarakenne

Sektorit	Segmentit (taloudellinen raportointi)
Öljy ja kaasu	Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti
	Öljynjalostus ja markkinointi
Sähkö ja lämpö	Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti
	Sähkönsiirto
Service	Service
Engineering	Engineering

# Energiamarkkinat ja Fortum

## Muuttuva toimintaympäristö luo Fortumille kasvumahdollisuuksia.

Fortumin toimintaympäristölle on ominaista markkinoiden vapautuminen, energiateollisuuden rakennemuutos muun muassa erikoistumalla arvoketjun tiettyihin osiin ja lisäksi ympäristökysymysten merkityksen kasvu. Pohjoismaiden energiamarkkinat kuuluvat maailman vapaimpiin.

Euroopan unioni edistää voimakkaasti kilpailun kehittymistä energiamarkkinoilla. Unionin ohjaus tähtää myös energiankäytön tehokkuuden nostoon, biopolttoaineiden käytön lisäämiseen sekä ympäristömyötäisen öljytuotekehityksen jatkumiseen.

Kansainvälisten öljyntuottajamaiden järjestön Opecin tuotannon rajoittaminen on vaikuttanut öljyn ylitarjonnan vähenemiseen maailmanmarkkinoilla. Raakaöljyn keskimääräinen barrelihinta kohosi vuoden 2000 aikana 59 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Öljytuotteiden kulutus kasvoi Euroopassa, mutta Suomessa se laski 5 %.

Monipuolisen jatkojalostuskapasiteetin omaavien jalostamoiden marginaalit paraniivat muun muassa öljytuotteiden ympäristöllisten laatuvaatimusten tiukkenemisen seurauksena. Kaasun kysyntä kasvoi EU-maissa 3 %.

Sähkökaupan vapautuminen eteni myönteisesti. Uusia kauppapaikkoja syntyi ja siirtoehtoja selkeytettiin. Pohjoismaiden ja Keski-

Euroopan markkinat ovat yhdentymässä siirtoyhteyksien vapautumisen myötä.

Eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla olevien toimijoiden koko kasvaa ja lukumäärä vähenee. Lisäksi pohjoismaissa kuntien omistamia tuotanto- ja myyntiyhtiöitä on siirtynyt kokonaan tai osittain suurempien energiayhtiöiden omistukseen ja teollisuus on osittain luopumassa energiantuotannosta. Sähköpörssien osuus sähkökaupasta kasvaa ja niiden merkitys markkinahintojen muodostajina lisääntyy. Tällä hetkellä neljännes pohjoismaiden fyysisestä sähkökaupasta kulkee Nord Pool -pörssin kautta.

Kilpailun vapautuminen, tuotannon ylikapasiteetti, normaalia lauhempi talvi ja syksy sekä runsaat sateet pitivät pohjoismaissa sähkön hinnat alhaisella tasolla. Kilpailukyvyllään heikoimpia voimalaitoksia otettiin pois käytöstä ja uusien voimalaitosten rakentamista on lykätty.

### Fortumin asema markkinoilla

Fortum on yksi harvoja yrityksiä, joka pystyy tarjoamaan kattavan valikoiman energiatuotteita ja niihin liittyviä palveluita eri asiakasryhmille. Yhtiö hyödyntää monipuolisesti eri energialähteitä.

Fortumin oma öljyntuotanto vastaa noin viidennestä jalostamojen tarpeesta. Öljyn ja kaasun tuotantoa on Norjassa ja Omanissa.

Fortum on markkinajohtaja Itämeren alueella korkealaatuisten, ympäristömyötäisten öljytuotteiden valmistajana. Öljytuotteiden tukku-, suora- ja vähittäismyynnissä Fortum on markkinajohtaja Suomessa sekä merkittävä öljytuotteiden markkinoija muissa Itämeren alueen maissa. Fortum vie öljytuotteita myös Pohjois-Euroopan ulkopuolelle.

Fortumilla on osuuksia maakaasuyhtiöistä Itämeren alueella. Yhtiö on mukana kehittämässä alueen kaasuverkkoja ja osallistuu Venäjältä Eurooppaan kaavailun kaasuputkihankkeen suunnitteluun sekä öljy- ja kaasukenttähankkeisiin Venäjällä. Myös Isossa-Britanniassa Fortumilla on maakaasutoimintaa.

Fortum on sähköntuotannon ja -myynnin sekä asiakkaiden määrällä mitattuna pohjoismaiden toiseksi suurin yhtiö sekä merkittävä sähkön jakelija Suomessa ja Ruotsissa. Lämmön tuottajana se on pohjoismaiden johtava yritys sekä myydyin energian että asiakasmäärän mukaan mitattuna.

Fortum omistaa puolet ruotsalaisesta Birka Energi AB:stä.

Birka Energi on asiakasmäärältään ja tuotantokapasiteetiltaan Ruotsin suurimpia energiayhtiöitä.

Markkinoiden muutokset ja yhtiön vahva asema tuovat Fortumille monta yhtiön arvoa kasvattavaa mahdollisuutta pohjoismaissa ja Itämeren alueella. Yhtiö aikoo olla aktiivinen toimija sähkö- ja öljyalan rakennejärjestelyissä muun muassa hyödyntämällä öljynjalostuksen erikoisosaamistaan. Laajan asiakaskunnan pohjalta kehitetään uusia tuote- ja palveluvalikoimia.

Pohjoismaat on Fortumin kotimarkkina-alue. Myös Saksa ja muut Itämeren ympärillä olevat maat ovat Fortumille tärkeitä liiketoiminta-alueita.



# Hallituksen puheenjohtajan katsaus

”Fortumin arvon kasvattaminen edellyttää sekä uskottavan kasvustrategian toteuttamista että osakkeen riittävää vaihdettavuutta.”

Eurooppalaisten energiamaarkkinoiden muutokset jatkuivat voimakkaina toimintavuoden aikana. Markkinoiden vapautumisen paineet ovat vauhdittaneet energiateollisuuden rakennejärjestelyjä myös EU:n suurimmissa jäsenmaissa. Toimijoiden määrä vähenee ja koko kasvaa. Energia-alan yritykset vahvistavat asemiaan liittoutumalla ja yrityskaupoin eikä investointeja uuteen kapasiteettiin ole juurikaan Euroopassa käynnissä.

Fortum jatkoi toimintavuonna liiketoimintojensa fokuoimista ja tehostamista sekä vahvisti asemiaan sähköntuotannossa erityisesti Ruotsissa. Fortumin pohjoismaiset kotimarkkinat ovat Euroopan eturintamassa markkinoiden avoimuudessa.



Matti Vuoria

Euroopan suurimmat energiayhtiöt ovat hankkimassa jalansijaa sekä pohjoismaissa että muualla Pohjois-Euroopassa. Fortumin on tehtävä omat valintansa. Yhtiöltä edellytetään nyt samaa ennakkoluulottomuutta ja päättäväisyyttä kuin markkinoita vapautettaessa ja yhtiötä muodostettaessa.

Suomen valtio on osoittanut viime vuosina muutosvalmiuttaan laajentamalla valtionyhtiöiden omistuspohjaa ja myötävaikuttamalla vahvempien yritysraakenteiden syntymiseen. Näin on luotu edellytyksiä yritysten arvonnousulle ja toimittu yhtiön kaikkien omistajien edun mukaisesti.

Fortumin arvon kasvattaminen edellyttää sekä uskottavan kasvustrategian toteuttamista että osakkeen riittävää vaihdettavuutta. Valtiovallalta on viime aikoina tullut tässä suhteessa yhtiölle myönteisiä viestejä. Valtio on ilmoituksensa mukaan valmis etenemään omistusrakenteissa konkreettisten hankkeiden myötä. Fortumin tehtävänä on nyt lunastaa yhtiön omistajien taholta kohdistuvat odotukset.

Yhtiön myönteinen tuloskehitys jatkui vuonna 2000 ja Fortumin vauhti kiihtyi tunnustavasti toimintavuoden edetessä. Hallituksen ehdotus varsinaiselle yhtiökokoukselle 0,23 euron osingosta vuodelta 2000 perustuu sekä toteutuneeseen tulosparannukseen että luottamukseen yhtiön tulevasta kehityksestä.

Yhtiön arvonnousun edellytysten rakentaminen on nyt Fortumin suurin haaste. Hallituksen puolesta kiitän toimivaa johtoa ja kaikkia fortumlaisia määrätietoisista ponnisteluista ja toivotan menestystä ja energiaa käynnissä olevassa työssä.

Matti Vuoria  
Hallituksen puheenjohtaja



# Toimitusjohtajan katsaus

”Tuloksetekokyvyn parantaminen, taseen vahvistaminen ja yhtenäisen yrityskulttuurin luominen ovat lähiaikojen tärkeimpiä tehtäviä.”

Tarttuessani syyskuussa Fortumin ruoriin, aloitin mielenkiintoisessa yhtiössä aikana, jolloin nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää merkittäviä ratkaisuja. Niiden valmistelutyö on edennyt hyvin, ja joitain ratkaisuja on jo tehtykin. Yhtiön strategisten linjausten lisäksi lähiaikojen tärkeimmät tehtävät liittyvät tuloksetekokyvyn parantamiseen, taseen vahvistamiseen ja yhtenäisen yrityskulttuurin luomiseen.

## Merkittävä tuloksen parannus

Yhtiön kannattavuus vuonna 2000 oli jo toistamiseen edellisvuotta parempi. Konsernin vertailukelpoinen liikevoitto oli runsaat 50 % suurempi kuin vuonna 1999. Sen sijaan tilikauden voitto pieni edellisvuonna kirjattujen merkittävien satunnaisten tuottojen vuoksi. Varsinaisen liiketoiminnan tulos kehittyi myönteisesti erityisesti öljy- ja kaasusektorilla, joka hyötyi useasta suotuisasta tekijästä. Raakaöljyn hinta nousi korkeimmalle tasolle kymmeneen vuoteen.



Mikael Liljus

Kansainvälinen jalostusmarginaalikin oli sängen korkea varsinkin liikennepolttonesteiden ympäristövaatimusten tiukentumisen ja vaatimukset täyttävien tuotteiden vahvan kysynnän vuoksi. Myös dollarin kurssi vahvistui selvästi vuoden aikana. Yhtiön tulos öljy- ja kaasusektorilla oli 125 % parempi kuin vuonna 1999. Tämä parannus on erinomainen myös alan muihin yrityksiin verrattuna.

Sähkömarkkinoilla tulosta rasitti pohjoismaissa ja Saksassa jatkunut alhainen hintataso. Pohjoismaissa hintoihin vaikuttivat runsaat sateet, jotka lisäsivät vesivoiman tarjontaa huomattavasti. Yhtiön lisääntynyt sähköntuotantokapasiteetti ei näin ollen juuri voinut vaikuttaa sähkö- ja lämpösektorin tulosta parantavasti vielä viime vuonna.

Service-sektori kehittyi myönteisesti, sen sijaan Engineering-sektorin tulosta rasitti Voimalaitos-engineeringin tappiollinen toiminta.

## Toimet tuloksen parantamiseksi edelleen

Vain parhaat menestyvät muuttuvassa toimintaympäristössä, ja tästä syystä meidän on pyrittävä oman toimialamme kärkeen. Konsernin myönteisestä tuloskehityksestä huolimatta emme vielä yltäneet riittävään pääoman tuottotasoon. Kun tavoitteena on Fortumin pitkän aikavälin kilpailuaseman vahvistaminen, ensiaskeliin kuuluu liiketoiminnan keskittäminen, tavoitteiden täsmentäminen sekä taloudellisen liikkumavaran lisääminen.

Vuoden aikana päätettiin keskittää yhtiön sähköntuotanto pohjoismaihin ja muualle Itämeren ympärille. Tämän fokusoinnin seurauksena päätettiin luopua Unkarin, Ison-Britannian ja Irlannin voimalaitoksista. Nopeimmin edistyi Unkarissa, missä BERT-yhtiön myynnistä solmittiin sopimus kertomusvuoden aikana. Taseen keventämiseksi Stora Enson kanssa tehty voimantuotantokauppa rahoitettiin vähemmistösijoituksella. Samasta syystä vuoden aikana luovutettiin merkittävistä tuotanto-osuuksista myös Suomessa. Näiden toimenpiteiden ansiosta yhtiön taloudellinen liikkumavara parani.

# Toimitusjohtajan katsaus jatkuu

## ”Oman ja sijoitetun pääoman tuotto-tavoite 12 prosenttia.”

Engineering-sektorin toimintaa suunnattiin uudelleen. Voimansiirto-yksiköstä päätettiin luopua ja Voimalaitosengineering-yksikössä käynnistettiin tervehdyttämisohjelma.

Myös sähkö- ja lämpöliiketoimintaa tukevassa T&K-yksikössä on käynnistetty merkittävät uudelleenjärjestelyt. Niiden tarkoituksena on keskittyä entistä määrätietoisemmin liiketoiminnan kannalta tärkeisiin avainosaamisalueisiin ja organisoida tutkimus- ja kehitystyö lähemmäksi liiketoimintoja.

Täsmällisten taloudellisten tavoitteiden asettamisella pyrimme ohjaamaan liiketoiminnassamme tehtäviä valintoja. Yhtiön tuloksetekokyvyn kannalta on myös tärkeää, että koko henkilöstö tietää, mihin rima on asetettu. Oikean tavoitetaso määrittämiseksi arvioitiin alalle ominaisia taloudellisia mittareita sekä niiden viime aikojen tasoja. Näiden tekijöiden ja markkinanäkymien pohjalta vahvistettiin konsernin oman pääoman (ROE) ja sijoitetun pääoman (ROCE) tuottotavoitteiksi 12 %. Tämän tason saavuttaminen lyhyessä ajassa on Fortumille haastava tehtävä, mutta samalla välttämätöntä omistajien kiinnostuksen ylläpitämiseksi.

Koko konsernin kattava toiminnan tehostamisohjelma käynnistettiin syyskuussa.

Jokainen yksikkö on tehnyt oman suunnitelmansa siitä, miten tuottavuutta voidaan nostaa 5–10 % vuodessa ja pääoman tuottoa korottaa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi lähivuosina.

Tehdyt suunnitelmat muodostavat konsernin toimintasuunnitelman vuodelle 2001 ja tehostamistoimenpiteiden toteutumista seurataan osana normaalia tuloseurantaa. Myös vuoden 2001 tulospalkkausjärjestelmät perustuvat toiminnan tehostamisohjelman toteuttamiseen. Bonusta saa tavoitteiden saavuttamisen perusteella.

Johtamisjärjestelmää on tehostettu ja yhdenmukaistettu. Konsernin kaikissa osissa korostetaan linjavastuuta ja toiminnallisten johtoryhmien päätöksentekoaosamaa.

## Fortumin näkymät ovat lupaavat

Fortumilla on hyvät lähtökohdat osallistua markkinoilla tapahtuviin muutoksiin. Merkittävä asema pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla, erikoisosaaminen öljynjalostuksessa ja markkinajohtajuus laadukkaissa liikennepolttoaineissa ovat ydinliiketoimintojemme vahvuuksia. Myös laaja asiakaskunta tarjoaa kasvumahdollisuuksia.

Syksyllä aloitetun strategiatarkastelumme seurauksena pohjoismaat ja muu Itämeren alue varmistui ydinliiketoimintojemme maantieteelliseksi keskittymisalueeksi. Sähköliiketoiminnassa haluamme osallistua erityisesti pohjoismaisiin rakennejärjestelyihin ja olemme jo ilmoittaneet kiinnostuksemme neuvotella Birka Energi AB:n koko osakekannan ostosta. Myös öljynjalostuksen ja markkinoinnin alueella näköpiirissä on rakennejärjestelyjä. Niissä aiomme olla aktiivinen toimija, sillä Fortumilla on öljynjalostuksessa sellaista erityisosaamista ja -tuotantoa, jonka pohjalta voi saada aikaan huomattavaa lisäarvoa.

## Liiketoiminta rakenne keväällä 2001

### Sektorit

Fortum

Fortum Öljy ja kaasu

Fortum Sähkö ja lämpö

Fortum Markets

Fortum Energy Solutions

Fortum Engineering

## ”Fortum aikoo olla aktiivinen toimija energia-alan rakennemuutoksissa.”

Asiakkuuksien kehittämiseksi laajemmin pohjoismaissa päätettiin alkuvuodesta 2001 muodostaa uusi sektori, Fortum Markets. Tässä liiketoiminnassa tarjotaan yritysasiakkaille energiatuotteita sekä pienyrityksille ja yksityisasiakkaille monipuolisia tuotteita ja palveluita. Fortum Markets on seuraava askel Energiatalossa aloitetulle työlle.

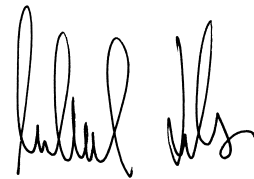
Siihen kuuluvat muun muassa sähköisen kaupan palvelut, joissa Fortum kuuluu alan edelläkävijöihin. Yhtiön palkituissa portaalissa asiakkaat voivat tilata sähkön tai öljyn lisäksi muuttamiseen, mökkeilyyn tai remontointiin liittyviä palveluja. Laajan palvelutarjonnan ja sähköisen kaupan kehittämistä tullaan edelleen voimallisesti jatkamaan.

Liiketoiminnan kasvua voidaan aikaansaada myös yhdistämällä Fortumin nykyisiä vahvuuksia voimalaitosten käytössä ja kunnossapidossa ja niihin liittyvässä teknologiassa. Loppuvuodesta käynnistyi kehitystyö, joka tähtää uusien monipuolisten energiapalvelujen tarjoamiseen erikokoisille yritysasiakkaille. Kyseessä on kasvua, joka voi olla kansainvälisesti merkittävä. Tätä varten perustettiin konserniin toinen uusi sektori, Fortum Energy Solutions, johon keskitetään edellä mainitut avainosaamiset ja -osaajat. Tarjolla eri asiakasryhmille heille räätälöityjä energiapalveluja voidaan kannattavaa liiketoimintaa kasvattaa ilman suuria pääomia. Yllä kuvatut toimenpiteet tuloksentekevyyden parantamiseksi, liiketoiminnan fokusointi ja uudelleenjärjestelyt ovat kaikki omiaan vahvistamaan yhtiötä. Kun pääomistajamme lisäksi on ilmoittanut valmiutensa mahdollisiin omistusrakenteen muutoksiin, saamme riittävästi liikkumavaraa isoihinkin ratkaisuihin.

## Yksi Fortum

Haluamme muodostaa Fortumista dynaamisen ja nopealiikkeisen yhtiön, jonka toiminnasta hyötyvät niin omistajat kuin muutkin sidosryhmät. Tässä työssä henkilöstö on avainasemassa. Myös yrityksen identiteetti syntyy sen ihmisistä. Siksi pyrimme luomaan yhteisiin arvoihin perustuvan yrityskulttuurin, jossa jokainen toimii samansuuntaisesti. Syksyllä käynnistimme arvoprosessin, jonka tuloksena kaikkien fortumlaisten yhteiset arvot ovat muotoutuneet. Olemme kiteyttäneet fortumlaisen ominaispiirteet seuraavasti: pää kylmänä, sydän lämpimänä, mieli avoimena ja kädet puhtaina. Näillä ominaisuuksilla menestyy tässä yhtiössä, niillä menestyy Fortum. Tältä pohjalta syntyy yhteinen yritysidentiteetti, jota kehitämme myös yhdenmukaistamalla yritysilmettämme.

Kulunut vuosi on ollut fokusoinnin ja tehostamisen aikaa koko yhtiössä. Haluan kiittää koko henkilöstöä vuoden aikana monien muutosten myllerryksessä hyvin tehdystä työstä. Myös tämä vuosi on vaativa, mutta uskon, että yhdessä teemme siitä menestyksekkään.



Mikael Lilius  
Toimitusjohtaja

## Yhteiset arvot

Luovuus ja uudistumisen halu  
jatkuva oppiminen  
muutosvalmius

Erinomaiset tulokset  
tyytyväiset asiakkaat  
yhtiön arvon lisääminen

Pää kylmänä

Mieli avoimena

Sydän lämpimänä

Kädet puhtaina

Korkea etiikka  
rehellisyys ja suorasekäisyys  
yhteiskuntavastuu

Yhteishenki  
toisen kunnioittaminen, luottamus ja vastuu  
avoin ja aktiivinen viestintä

# Talouden yhteenveto

## Markkinat

Fortumin tuloksen muodostumisen kannalta merkittäviä markkinatekijöitä ovat raakaöljyn hinta, öljyn jalostusmarginaali, sähkön markkinahinta ja dollarin kurssi.

Raakaöljyn hinnat nousivat huomattavasti vuoden 2000 aikana. Pohjanmeren kevyen Brent-raakaöljyn hinta nousi syksyn aikana korkeimmillaan 35 dollariin barrelilta. Vuoden lopussa hinta oli 24 dollarin tuntumassa. Brentin keskimääräinen barrelihinta vuonna 2000 oli 28,5 dollaria, kun se edellisenä vuonna oli noin 18 dollaria. Fortumin myymän öljyn keskihinta oli 27,6 dollaria barrelilta (17,9 dollaria).

Öljyn kansainväliset jalostusmarginaalit nousivat yli kolminkertaisiksi edelliseen vuoteen verrattuna. Jalostusmarginaali oli keskimäärin 3,4 dollaria barrelilta, kun se vuonna 1999 oli 0,9 dollaria. Fortumin jalostamoiden marginaali oli edelleen selvästi korkeampi kuin kansainvälinen jalostusmarginaali.

Sähkön markkinahinta pohjoismaissa pysyi vuoden 1999 tasolla. Nord Pool -pörssin systeemihinta oli keskimäärin 12,8 euroa megawattitunnilta (13,5 euroa vuonna 1999). Suomen ja Ruotsin aluehinnat olivat systeemihintaa korkeampia. Sähkön kulutus pohjoismaissa oli 382 terawattituntia, mikä on 1,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 1999. Lämpömarkkinoihin vaikutti polttoaineiden voimakas hinnannousu ja syksyn poikkeuksellisen lämmin sää.

Sähkön siirtohinnat olivat vakaat.

## Tuloslaskelma

milj. euroa	2000	1999
<b>Liikevaihto</b>	<b>11 026</b>	<b>8 232</b>
Osuus osakkuusyriyten tasaus voitosta	46	36
Liiketoiminnan muut tuotot	140	187
Poistot ja arvonalentumiset	-571	-523
Liiketoiminnan muut kulut	-9 735	-7 227
<b>Liikevoitto</b>	<b>906</b>	<b>705</b>
Nettorahoituskulut	-273	-211
<b>Voitto ennen satunnaisia eriä</b>	<b>633</b>	<b>494</b>
Satunnaiset erät	-10	460
<b>Voitto ennen veroja</b>	<b>623</b>	<b>954</b>
Välittömät verot	-154	-229
Vähemmistöosuus	-46	-22
<b>Tilikauden voitto</b>	<b>423</b>	<b>703</b>

## Liikevaihto ja tulos

Konsernin liikevaihto kasvoi 34 prosenttia edellisvuodesta ja oli 11 026 miljoonaa euroa (8 232 miljoonaa euroa). Liikevaihtoa kasvattivat pääasiassa edellisvuodesta kohonneet raakaöljyn ja öljytuotteiden hinnat sekä laajentunut kaasutrading. Sähköliiketoimintojen liikevaihto kasvoi sähkön alentuneesta hinnasta huolimatta Saksasta ja Ruotsista hankitun lisäkapasiteetin ansiosta.

Fortum-konsernin liikevoitto nousi 29 prosenttia ja oli 906 miljoonaa euroa (705 miljoonaa euroa). Liikevoiton vertailukelpoinen kasvu jatkuvien liiketoimintojen osalta oli 52 prosenttia, sillä vuoden 1999 liikevoitto sisälsi poistuneiden liiketoimintojen liikevoittoa 107 miljoonaa euroa.

Raakaöljyn hinnan nousu paransi merkittävästi öljyn ja kaasun tuotannon tulosta. Öljynjalostuksen ja markkinoinnin tulos parani huomattavasti öljyn jalostusmarginaalin vahvistumisen ansiosta. Myös varustamo-liiketoiminta ja bensiinikomponenttien vahva kysyntä tukivat Öljynjalostuksen ja markkinoinnin tulosparannusta.

Sähkön hinta on pitkään ollut alhainen, mikä on rasittanut sähköntuotannon ja myynnin tulosta. Lisäksi keskimääräistä lämpimämmän sään seurauksena kaukolämmön myynti väheni.

Engineeringin heikko tulos aiheutui eräistä Voimalaitos-yksikön tappiollisista hankkeista. Muiden Engineering-yksikköjen tulos oli voitollinen.

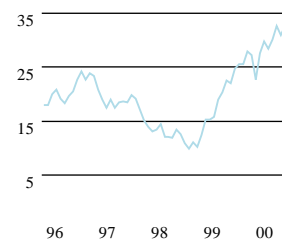
Vuoden aikana hankittujen liiketoimintojen vaikutus liikevoittoon oli lievästi positiivinen.

Raakaöljyn hinnan noususta aiheutunut, pääasiassa lakisääteiseen velvoitevarastoon kohdistuva öljyn varastovoitto sekä kivihiihlen kohonneesta hinnasta aiheutunut varastovoitto olivat yhteensä 24 miljoonaa euroa (81 miljoonaa euroa).

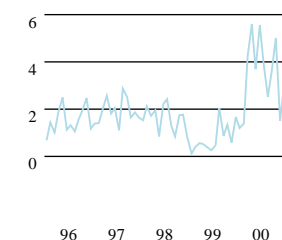
## Tase

milj. euroa	2000	1999
<b>Pysyvät vastaavat</b>	<b>11 712</b>	<b>9 724</b>
Vaihtuvat vastaavat	3 116	2 815
<b>Vastaavaa</b>	<b>14 828</b>	<b>12 539</b>
<b>Oma pääoma</b>	<b>5 022</b>	<b>4 705</b>
Vähemmistöosuus	1 281	126
Pakolliset varaukset	197	83
Laskennallinen verovelka	1 177	1 128
Korolliset velat	5 063	4 593
Korottomat velat	2 088	1 904
<b>Vastattavaa</b>	<b>14 828</b>	<b>12 539</b>

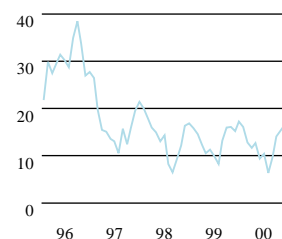
Brent-raakaöljyn hinta  
USD/bbl  
kuukausikeskiarvo



Jalostusmarginaali  
Rotterdamissa  
Brent complex, USD/bbl,  
kuukausikeskiarvo



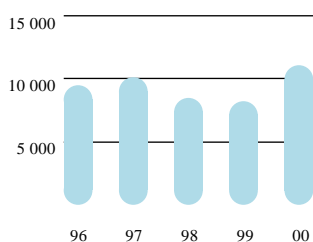
Sähkön markkinahinta  
Nord Pool, kuukausikeskiarvo  
euroa/MWh



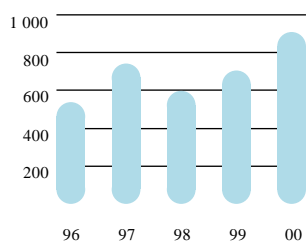
## Kassavirtalaskelma

milj. euroa	2000	1999
Liiketoiminnan rahavirta	424	524
Käyttöomaisuuslisäys	-1 742	-1 058
Käyttöomaisuuden myyntitulot	518	972
Muiden sijoitusten muutos	115	59
Rahavirta ennen rahoitusta	-685	497
Lainojen nettomuutos	-666	-184
Osingonjako	-141	-99
Muut rahoituserät	1 152	-6
Rahoituksen rahavirta	345	-289
Likvidien varojen muutos	-340	208

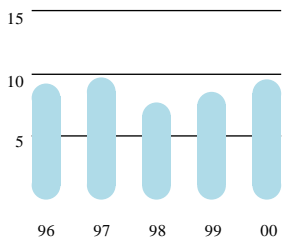
Liikevaihto  
milj. euroa



Liikevoitto  
milj. euroa



Sijoitetun pääoman tuotto  
%



Liikevoittoon sisältyvät käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä kirjatut myyntivoitot, yhteensä 119 miljoonaa euroa (155 miljoonaa euroa). Vastaavasti kertaluonteisia arvonalennuksia ja varauksia oli yhteensä 66 miljoonaa euroa (20 miljoonaa euroa).

Satunnaisesti eriin vuonna 1999 sisältyi Gasum Oy:n osakkeiden sekä Neste Chemicals Oy:n ja Enermet Oy:n liiketoiminnan myynneistä kirjatut myyntivoitot.

Tilikauden voitto oli 423 miljoonaa euroa (703 miljoonaa euroa) ja tulos osaketta kohden 0,55 euroa (0,41 euroa). Sijoitetun pääoman tuotto oli 9,4 prosenttia (8,4 prosenttia) ja oman pääoman tuotto 8,6 prosenttia (7,7 prosenttia).

Konsernin nettorahoituskulut olivat 273 miljoonaa euroa (211 miljoonaa euroa). Tilikaudelle kirjatut verot olivat 154 miljoonaa euroa (229 miljoonaa euroa).

## Tuotanto ja myynti

### Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti

Vuonna 2000 Fortum tuotti öljyä ja kaasua keskimäärin 34 200 öljykeivävalenttibarrelia päivässä (32 700 öljykeivävalenttibarrelia päivässä vuonna 1999) eli noin 1,7 miljoonaa tonnia vuodessa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli lähes viisi prosenttia. Kaasuntuotanto Åsgard-kentällä Norjassa alkoi lokakuussa.

### Öljynjalostus ja markkinointi

Fortumin öljytuotteiden tukkumyynti Suomessa oli 7,8 miljoonaa tonnia (7,9 miljoonaa tonnia). Öljytuotteiden myynti muihin maihin kasvoi hieman ja oli 4,9 miljoonaa tonnia (4,8 miljoonaa tonnia). Tärkein vientimarkkina oli Ruotsi, johon vietiin 1,7 miljoonaa tonnia (2,0 miljoonaa tonnia) öljytuotteita. Vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi ja oli 1,0 miljoonaa tonnia (0,8 miljoonaa tonnia). Vienti Baltian maihin oli vähäistä.

Fortumin öljytuotteiden vähittäis- ja suoramyynti Suomen markkinoille oli 3,8 miljoonaa tonnia eli saman verran kuin vuotta aiemmin. Myös markkina-asema säilyi suunnilleen ennallaan.

### Fortumin jalostamien öljytuotteiden toimitukset tuoteryhmittäin

(1 000 t)	2000	1999
Bensiinit	3 941	4 186
Dieselöljyt	3 246	2 666
Lentopetrolit	786	1 005
Kevyt polttoöljy	1 843	2 249
Raskas polttoöljy	1 133	1 003
Muut	1 360	1 380
<b>Yhteensä</b>	<b>12 309</b>	<b>12 489</b>

### Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti

Konsernin sähkönmyynti pohjoismaissa vuonna 2000 oli 45,3 terawattituntia (41,6 terawattituntia). Suomessa myynti oli 28,4 terawattituntia (29,6 terawattituntia) ja Ruotsissa 16,9 terawattituntia (12,0 terawattituntia), mihin sisältyy 50 prosenttia Birka Energin sähkönmyynnistä. Pohjoismaiden ulkopuolinen myynti oli 6,1 terawattituntia (2,2 terawattituntia). Fortumin pohjoismaissa myymän sähkön keskihinta aleni edellisvuodesta 6 prosenttia.

### Sähkönmyynti alueittain

(TWh)	2000	1999
Pohjoismaat yhteensä	45,3	41,6
Ruotsi <sup>1)</sup>	16,9	12,0
Suomi	28,4	29,6
Saksa	3,9	0,2
Iso-Britannia	1,9	2,0
Viro	0,2	0,1
<b>Yhteensä</b>	<b>51,3</b>	<b>43,9</b>

<sup>1)</sup> sisältää 50 % Birka Energin sähkönmyynnistä

# Talouden yhteenveto

Lämpömarkkinoihin vaikutti polttoaineiden voimakas hinnannousu ja syksyn poikkeuksellisen lämmin sää. Fortum myi pohjoismaissa lämpöä 15,6 terawattituntia (15,7 terawattituntia).

## Lämmönmyynti alueittain

(TWh)	2000	1999
Ruotsi <sup>1)</sup>	4,1	3,8
Suomi	11,5	11,9
Muut maat	0,7	0,0
<b>Yhteensä</b>	<b>16,3</b>	<b>15,7</b>

<sup>1)</sup> sisältää 50 % Birka Energin lämmönmyynnistä

## Sähkönsiirto

Fortumin jakeluverkoissa siirrettiin sähköä yhteensä 15,0 terawattituntia, mikä on 19 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Asiakkaita oli vuoden lopussa 902 000 (743 000).

## Sähkönsiirto jakeluverkoissa alueittain

(TWh)	2000	1999
Ruotsi <sup>1)</sup>	8,1	8,6
Suomi	4,0	4,0
Muut maat	2,9	0,0
<b>Yhteensä</b>	<b>15,0</b>	<b>12,6</b>

<sup>1)</sup> sisältää 50 % Birka Energin sähkönsiirrosta

## Service

Fortum Servicen operoimien voimalaitosten käytettävyyttä säilyi erinomaisena. Viiden vuoden keskiarvo oli 97,2 % (97,1 %). Liikevaihdosta 47 % tuli konsernin ulkopuolelta.

## Engineering

Fortum Engineeringin laskuttamaton tilauskanta vuoden lopussa oli 473 miljoonaa euroa (675 miljoonaa euroa). Voimansiirto-engineeringistä päätettiin luopua. Voimalaitos-engineeringissä aloitettiin toiminnan tervehdyttämisohjelma.

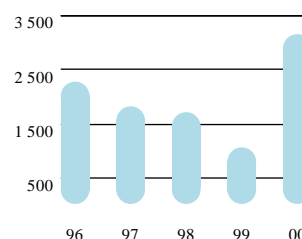
## Rahoitus ja rahoitusasema

Merkittävin vuoden aikana toteutettu rahoitustransaktio oli Stora Enson voimalaitosten hankinnan rahoittamiseksi toteutettu järjestely, jossa Fortum Capital Ltd laski liikkeelle etuoikeutettuja osakkeita 1,2 miljardin euron arvosta. Korollinen nettovelka oli vuoden päättyessä 4 626 miljoonaa euroa (3 818 miljoonaa euroa). Velkaantumisaste oli vuoden päättyessä 73 prosenttia (79 prosenttia).

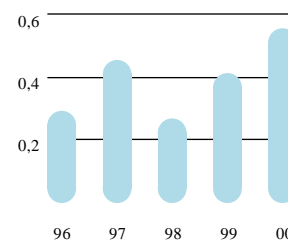
Likvidien varojen määrä oli vuoden lopussa 437 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi konsernilla oli käytettävissä yhteensä noin miljardi euroa nostamattomia valmiusluottoja. Konsernin nettorahoituskulut olivat vuoden 2000 aikana 273 miljoonaa euroa, joka vastaa 2 prosenttia liikevaihdosta. Stora Enson voimaomaisuuden hankintaan liittyneiden rahoitusjärjestelyjen kertaluonteiset kustannukset olivat yhteensä noin 33 miljoonaa euroa.

Konsernin tärkeimmät lainavalmuudet olivat Ruotsin kruunu, euro ja Yhdysvaltain dollari. Lainojen keskiporkko suojausten jälkeen ilman Birka Energin lainoja oli vuoden päättyessä 6,2 prosenttia.

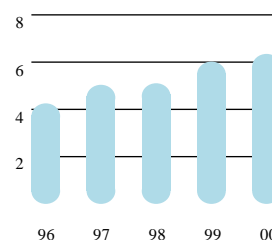
Investoinnit  
milj. euroa



Tulos/osake  
euroa



Oma pääoma/osake  
euroa



## Investoinnit ja omaisuuden myynnit

Konsernin investointien kokonaismäärä oli 3 131 miljoonaa euroa (1 059 miljoonaa euroa). Pääosan investoinneista muodostivat sähköliiketoiminnan yritysostot. Summaan sisältyy hankittujen tytäryhtiöiden hankintahetken korollisia nettovelkoja yhteensä 1 208 miljoonaa euroa (8 miljoonaa euroa).

Saksalaisen energiayhtiö Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n osakekanta ostettiin tammi-kuussa. Kauppahinta oli 388 miljoonaa euroa. Stora Ensolta hankittiin touko-kesäkuun vaihteessa 1 511 megawattia ja 6,7 terawattitunnin vuosituotantoa vastaava voimalaitoskapasiteetti Suomessa ja Ruotsissa. Kaupan arvo oli 1,7 miljardia euroa ja siihen sisältyi useita yhtiöitä ja osakkuuksia. Fortum sopi lisäksi Stora Enson kanssa yli kahden terawattitunnin vuosittaisista sähköntoimituksista seuraavan kolmen vuoden aikana.

Åsgard-kentän kehittäminen tuotantoon saatettiin loppuun. Lokakuussa käynnistyneeseen kaasuntuotannon valmisteluun ja siihen liittyvään infrasktruktuuriin käytettiin vuoden aikana noin 70 miljoonaa euroa.

Sähkön tuotantorakenteen optimoimiseksi Fortum myi sähköntuotantokapasiteettia ja vaihtoi voimalaitososuuksia.

## Tunnuslukuja segmenteittäin

	Liikevaihto milj. euroa		Liikevoitto milj. euroa		Sidotun pääoman tuotto, % <sup>3)</sup>	
	2000	1999	2000	1999	2000	1999
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti <sup>1)</sup>	945	366	218	82	18,0	8,3
Öljynjalostus ja markkinointi <sup>2)</sup>	7 759	5 064	382	182	22,2	11,4
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	1 760	1 443	211	236	3,8	5,1
Sähkönsiirto	467	347	127	115	6,4	7,6
Service	356	290	12	12	32,9	38,7
Engineering	585	479	-21	12	-35,6	24,0
Muu toiminta	94	137	-20	-24		
Eliminoinnit	-940	-717	-3	-17		
<b>Yhteensä</b>	<b>11 026</b>	<b>7 409</b>	<b>906</b>	<b>598</b>		
Poistuneet liiketoiminnot	-	823	-	107		
<b>Konserni</b>	<b>11 026</b>	<b>8 232</b>	<b>906</b>	<b>705</b>		

<sup>1)</sup> Sisältää maakaasutradingiä ja vähittäismyyntiä

<sup>2)</sup> Sisältää öljytradingiä

<sup>3)</sup> Sidotun pääoman tuotto, % = Liikevoitto/sidottu pääoma keskimäärin

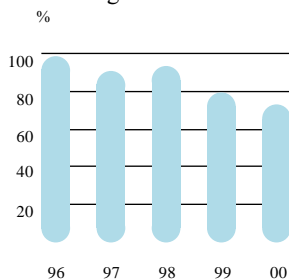
## Herkkyystarkastelu

Vuotuinen muutos	Arvioitu vaikutus konsernin liikevoittoon milj. euroa
US-dollari, 10 %	+/- 25 <sup>1)</sup>
Brent-raakaöljyn hinta, 1 USD/bbl	+/- 27
Jalostusmarginaali, 0,1 USD/bbl	+/- 11
Sähkön markkinahinta, 1 euroa/MWh	+/- 10 <sup>2)</sup>

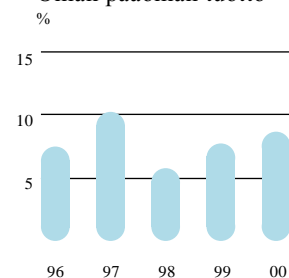
<sup>1)</sup> sisältää valuuttasuojauksia

<sup>2)</sup> pohjoismaissa (ilman Birkaa), sisältää suojauksia, ei volyyminmuutoksia

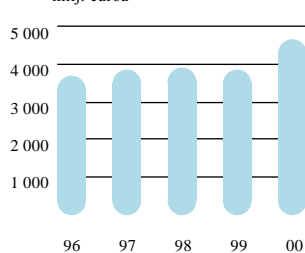
### Gearing



### Oman pääoman tuotto



### Korolliset nettovelat



# Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti

- Raakaöljyn ja maakaasun etsintää ja tuotantoa kohdealueina Norja, Lähi-itä ja Venäjä
- Maakaasun tradingkauppaa sekä myyntiä loppukäyttäjille Isossa-Britanniassa
- Osakkuudet kaasuyhtiöissä Suomessa, Ruotsissa, Virossa ja Latviassa

## Kenttäosuudet, kaupalliset varat ja keskimääräinen päivätuotanto v.2000

Kenttä	Osuus %	Kaupalliset varat		Tuotanto boe/päivä
		Operaattori	Fortumin osuus milj.boe	
Norja			232	29 200
Brage <sup>1)</sup>	12,3	Norsk Hydro	12	6 000
Heidrun	5,1	Statoil	64	11 400
Åsgard	7,0	Statoil	156	11 800
Oman	35,0	Occidental	32	5 000
Yhteensä			264	34 200

<sup>1)</sup> Sisältää Sognefjord-esiintymän, josta Fortumin osuus on 13,2 %







## Markkinat

Pohjanmeren Brent-raakaöljyn hinta nousi syksyn aikana korkeimmillaan 35 dollariin barrelilta. Opecin tuotannonlisäykset alkoivat vaikuttaa vasta vuoden lopussa, jolloin hinnat palautuivat vuoden alun 24 dollarin tasolle. Maakaasun hinta seurasi öljyn hintaa ja nousi ennätyskalliseksi korkeaksi. Maakaasun kuluksen kasvu jatkui vahvana.

## Kaasun osuus kasvussa

Fortumilla on Norjan mannerjalustalla osuudet kolmesta tuotannossa olevasta öljy- ja kaasukentästä Bragesta, Heidrunista ja Åsgardista. Lisäksi yhtiöllä on osuus Omanissa Suneinahnin toimilupa-alueesta ja sen öljyä tuotavista kentistä. Fortumin tuottama öljy ja kaasu myydään kansainvälisillä markkinoilla.

Fortumin kaupalliset öljy- ja kaasuarvat pienenevät tuotannon kasvun myötä 2 % ja olivat vuoden 2000 lopussa 264 miljoonaa öljykvivalenttibarrelia (noin 35 miljoonaa tonnia). Kokonaisvaroista raakaöljyn ja kondensaattien osuus oli 145 miljoonaa barrelia (noin 55 %) ja maakaasun osuus 16,5 miljardia kuutiometriä (noin 45 %).

Fortumin öljy- ja kaasuarvojen arvo vuoden lopussa oli 1,4 miljardia euroa. Arvo on kenttien jäljellä olevien tuotantovuosien veroton nykyarvo laskettuna pitkän aikavälin öljyn hintaennusteella, joka on 18 dollaria barrelilta.

Fortumin tuotanto kasvoi lähes 5 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2000 yhtiö tuotti öljyä ja kaasua keskimäärin 34 200 öljykvivalenttibarrelia päivässä eli noin 1,7 miljoonaa tonnia vuodessa. Tästä noin 8 % oli maakaasua. Fortumin omistamiin kaupallisiin varoihin perustuvan tuotannon on suunniteltu saavuttavan huipputasonsa, yli 50 000 öljykvivalenttibarrelia päivässä, vuonna 2002. Tämä vastaa noin 2,5 miljoonan öljytonnin tuotantoa vuodessa. Kaasun osuus tuotannosta kasvaa voimakkaasti lähivuosina.

## Åsgard kohti huipputuotantoa

Norja Brage-kentän tuotannon ennustetaan jatkuvan vähenevässä määrin vuoteen 2011 asti. Kentän öljystä vapautuva kaasu otetaan talteen ja kuljetetaan erillistä kaasuputkea pitkin mantereelle.

Heidrun-kentän huipputuotannon odotetaan jatkuvan seuraavat 3–4 vuotta, minkä jälkeen se vähitellen pienenee. Öljyntuotannon suunnitellaan jatkuvan vuoteen 2020 asti. Kentän maakaasuarvojen hyödyntämiseen suunniteltu kaasuputki Heidrunilta Åsgardiin valmistui vuoden 2001 helmikuussa.

Åsgard-kentän kaasuntuotanto alkoi vuoden 2000 lokakuussa. Fortumin osuuden Åsgardin kenttien yhteenlasketusta vuotuisesta öljyn- ja kaasuntuotannosta arvioidaan nousevan keskimäärin 25 000 öljykvivalentti-

barreliin päivässä (1,3 miljoonaa tonniin) vuonna 2002. Öljyn- ja kaasuntuotanto jatkuu 2020-luvulle saakka.

Fortum oli mukana kolmessa uudessa öljylöydössä. Lisäksi Fortumille myönnettiin 25 %:n osuudet kahdelta uudelta etsintälohkolta Norjanmerellä.

Oman Fortumilla on 35 %:n valtaosuuksia Suneinahnin toimilupa-alueesta. Alueen tärkein kenttä on Safah, jonka jäljellä olevat hyödynnettävät öljyvarat on voitu kolmen viime vuoden aikana lähes kaksinkertaistaa aikaisempaa tehokkaamman tuotantoteknologian ansiosta.

Venäjä Fortumin lähivuosien tavoitteena on hankkia valtaosuuksia Timan Petsshoran alueella sijaitsevista öljy- ja kaasukentistä, joiden kehittäminen tuotantoon tuo myös synergiaetuja Fortumille. Pitkän aikavälin tavoitteena on osallistua Barentsinmeren jättimäisten maakaasuarvojen hyödyntämiseen.

Maalla sijaitsevaa Jushno Shapkinskoje -kenttää hallinnoi Fortumin ja venäläisen Lukoilin puoliksi omistama SeverTEK-yhteistyöyritys. Yhtiöt jatkavat suunnittelua ja valmistelevia töitä kentän saattamiseksi koetuotantoon. Kentän kaupallisesti hyödynnettävät öljyvarat on arvioitu 164 miljoonaksi barreliksi.

Fortum jatkaa myös taloudellisia kannattavuusselvityksiä Shtokmanovskojen kaasukentällä yhdessä OAO Gazpromin, Norsk Hydron, Conocon ja TotalFinaElfin kanssa. Kentän maakaasuarvat on arvioitu 3 200 miljardiksi kuutiometriksi.

## Maakaasuhankkeet etenivät

Fortum harjoittaa Englannissa kaasun tradingkauppaa sekä myyntiä loppukäyttäjille. Markkinoiden avautumisen myötä toiminta aloitettiin myös Saksassa ja Hollannissa.

Fortumin yhdessä Gazpromin kanssa omistama North Transgas Oy valmistelelee suunnitelmaa Venäjältä Suomen kautta Länsi-Eurooppaan rakennettavasta maakaasuputkesta.

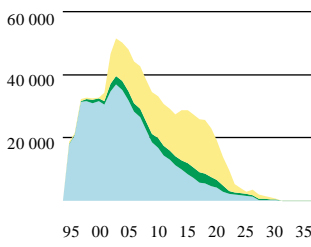
Fortum on osakkaana Itämeren ympärillä toimivissa kaasuyhtiöissä Suomessa, Virossa, Ruotsissa ja Latviassa.

## Avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	945	366
Liikevoitto, milj. euroa	218	82
Sidottu pääoma, milj. euroa	1 284	1 138
Sidotun pääoman tuotto, %	18,0	8,3
Investoinnit, milj. euroa	137	199
Henkilöstö keskimäärin	122	94

Tuotantoennusteet Fortumin nykyisistä varannoista

boe/päivä



● Kaasu  
● Kondensaatti (NGL)  
● Öljy

boe= öljykvivalenttibarreli

# Öljynjalostus ja markkinointi

- Öljynjalostus
- Öljytuotteiden markkinointi ja myynti
- Maa- ja merikuljetukset, varastointi ja satamapalvelut
- Nestekaasuliiketoiminta
- Kansainvälinen trading-kauppa
- Asiakkaina suomalaiset ja kansainväliset öljy-yhtiöt, yritykset, maatalous ja yksityiset kuluttajat
- Lähes 400 000 liikenneasemien korttiasiakasta ja noin 300 000 muuta öljytuoteasiakasta





## Markkinat

Kansainväliset jalostusmarginaalit vahvistuivat oleellisesti edellisen vuoden noin yhden dollarin tasolta. Vuoden keskiarvo oli yli kolme dollaria öljybarrelilta.

Fortumin jalostamoiden marginaali oli kertomusvuonna kansainvälistä jalostusmarginaalia parempi, mikä johtuu jalostamoiden monipuolisuudesta ja kyvystä valmistaa standardituotteita arvokkaampia, ympäristöä vähemmän kuormittavia tuotteita.

Öljytuotteiden myynti Suomessa väheni 5 % ja oli 8,8 miljoonaa tonnia. Bensiinin myynti laski edellisvuodesta 3,5 %. Bensiinin kulutus on ollut laskussa vuosikymmenen, vaikka autojen määrä ja liikenne ovat kasvaneet. Merkittävä syy bensiinin myynnin laskuun on uusien autojen pienentyneet polttoaineenkulutukset.

Dieselöljyn myynti kasvoi runsaat 2 %. Dieselöljyn kulutus seuraa pitkälti yleistä taloudellista tilannetta ja kasvaa teollisuuden kuljetusten lisääntyessä. Myös dieselkäyttöisten henkilöautojen määrä on lisääntynyt.

Kevyen polttoöljyn myynti laski vajaat 12 % edellisvuodesta. Kulutuksen väheneeseen vaikuttivat poikkeuksellisen lämmin syksy ja alkutalvi sekä öljyn hinta. Lähinnä teollisuuden käyttämän raskaan polttoöljyn myynti väheni vajaat 11 %. Sen sijaan neste-kaasun myynti kasvoi 4 %.

Kansainvälisten nestekaasumarkkinoiden hintakehitykselle oli ominaista suurempi vaihtelu kuin öljymarkkinoilla. Yleisesti ottaen nestekaasujen hintataso oli öljyn hintakehityksen seurauksena huomattavasti korkeampi kuin muutamana edellisenä vuonna.

## Citydieselin vienti kasvoi voimakkaasti

Fortumin osuus öljytuotteiden tukkumarkkinoista Suomessa on noin 75 %. Vuonna 2000 tukkumyynti Suomeen oli noin 7,8 miljoonaa tonnia (7,9 miljoonaa tonnia).

Fortumin jalostamien öljytuotteiden vienti Suomesta oli 4,9 miljoonaa tonnia (4,8 miljoonaa tonnia), josta Ruotsiin vietiin yhteensä 1,7 miljoonaa tonnia (2,0 miljoonaa tonnia) pääasiassa moottoribensiiniä, dieselöljyä ja lentopetrolia.

Puolet koko viennistä oli moottoribensiiniä, josta suuri osa oli matalarikkistä. Suurin osa noin 1,6 miljoonan tonnin dieselöljyvien- nistä oli hyvin matalarikkistä Citydiesel- iä. Sen vienti kasvoi noin 45 % lähinnä Englan- tiin, Tanskaan ja Norjaan.

Citydieselin tuotanto- ja vientimäärää nostettiin suunnitellusti lämmityspolttoöljyn ja lentopetrolin kustannuksella.

Myönteisen markkinakehityksen myötä bensiinivienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi lähes 30 % ja oli yli miljoona tonnia.

Vienti Baltian maihin oli vähäistä paikallisten valmistajien huomattavasti alemman hintatason johdosta.

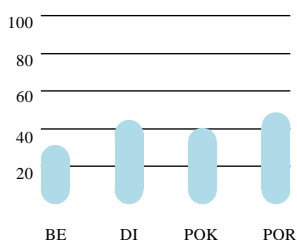
Yhtiö on markkinajohtaja Suomessa tie- ja teollisuusbitumeissa, joiden myynti oli 310 000 tonnia eli hieman suurempi kuin edellisenä vuonna.

Öljyn tradingtoiminta on vakiintunut pää- asiassa tukemaan konsernin öljyhankintoja ja kaukovientiä.

## Avainluvut

	2000	1999
Liikeyvaihto, milj. euroa	7 759	5 064
Liikevoitto, milj. euroa	382	182
Sidottu pääoma, milj. euroa	1 838	1 609
Sidotun pääoman tuotto, %	22,2	11,4
Investoinnit, milj. euroa	128	140
Henkilöstö keskimäärin	4 248	4 450

Fortumin markkina-  
osuudet Suomessa 2000  
%



BE= bensiini  
DI= diesel  
POK= kevyt polttoöljy  
POR= raskas polttoöljy

Fortumin valitsema ympäristölähtöinen tuotestrategia on ollut menestys. Myös tulevat liikennepolttoaineiden laatuvaatimukset täytetään valtaosin jo nyt.

### Neste-liikenneasemaverkosto uudistui

Fortumin öljytuotteiden vähittäis- ja suoramyynti Suomen markkinoille oli 3,8 miljoonaa tonnia eli yhtä paljon kuin vuotta aiemmin. Bensiinin markkinaosuus oli 31,6 % (32,3 %), dieselöljyn 44,2 % (44,4 %), kevyen polttoöljyn 40,4 % (40,4 %) ja raskaan polttoöljyn 48,7 % (47,1 %).

Kilpailu Suomen diesel- ja polttoöljymarkkinoilla kiristyi, mutta Fortumin markkina-asema säilyi lähes ennallaan.

Myös Baltian maissa ja Puolassa myynti kehittyi suunnitellusti kireästä kilpailutilanteesta huolimatta. Venäjällä Fortumin myyntien tuotteiden menekki kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna.

Tehokkuuden parantamiseksi Neste Markkinointi Oy keskittyi ydinosaamiseensa Neste-liikenneasematoimintaan ja solmi sopimukset kahden kaupan keskusliikkeen kanssa myymälä- ja kahvilatuotteiden hankinnoista. Lisäksi perustettiin yhteisyritys vastaamaan tietyistä kahvila-ravintoloista.

Kauppiaille myytiin 25 Neste-liikenneasemaa sekä perustettiin kiinteistöyhtiö, jolle siirtyi 90 myymälä- ja kahvilakiinteistöä.

Vuoden lopussa Fortumilla oli Suomessa yhteensä 977 liikenne-, miehittämätöntä A24-automaatti- ja dieselasemaa sekä myyntipistettä (1 019 asemaa).

Fortumin liikenneasemaverkoston muutostyö automaattiasemiksi Baltiassa ja Puolassa on toteutettu maakohtaisesti vaiheittain ja valmistuu lopullisesti maaliskuussa 2001. Silloin automaattiverkosto tällä alueella käsittää yli 100 asemaa.

Venäjällä Fortumilla on 20 liikenneaseman verkosto, joista viime vuonna avattiin kaksi. Vuoden lopussa Suomen ulkopuolissa Itämeren alueen maissa oli yhteensä 129 miehitettyä asemaa ja automaattiasemaa.

### Nestekaasu

Fortum hankkii syöttöaineena käytettävää nestekaasua jalostamoilleen ja käy kansainvälistä kaasukauppaa Lontoossa. Suuret hintavaihtelut yhdessä nestekaasun kohoneiden kuljetuskustannusten kanssa vaikeuttivat tradingtoimintaa.

### Jalostamot tähtäävät pitkiin käyntijaksoihin

Fortum keskittyy jalostamoillaan Porvoossa ja Naantalissa ympäristömyönteisten öljytuotteiden valmistukseen. Porvoon jalostamo (jalostuskapasiteetti 11 miljoonaa tonnia) on yksi Euroopan monipuolisimmista ja tehokkaimmista jalostamoista. Naantalin erikoistuotejalostamolla (kapasiteetti 2,8 miljoonaa tonnia) valmistetaan tavallisempien öljytuotteiden lisäksi enenevässä määrin erikoistuotteita. Niitä ovat muun muassa bitumit, liuottimet, pienmoottoribensiini, kilpabensiini sekä täysin rikitön kevyt polttoöljy.

Jalostamoiden käytettävyyks oli edelleen hyvä. Porvoon jalostamon käyttöastetta alensivat maaliskuussa ollut kompressoripalo ja Kemian työntekijäliiton lakko. Naantalin jalostamon toiminnan keskeytti keväällä niinkään lakko ja syksyllä neljän viikon mittainen suunniteltu parannus- ja huoltoseisokki.

Vuonna 2000 Fortumin jalostamot käyttivät 10,7 miljoonaa tonnia raakaöljyä ja 2,0 miljoonaa tonnia muita syöttöaineita (11,1 ja 2,0 miljoonaa tonnia). Raakaöljyn tärkeimpiä hankintalähteitä olivat edelleenkin Pohjanmeren alue, 5,5 miljoonaa tonnia, ja IVY-maat, 5,0 miljoonaa tonnia. Kuljetukset tapahtuivat pääosin meritse, mutta IVY-maista tuli myös rautatiekuljetuksina 2,3 miljoonaa tonnia raaka-öljyä ja muita syöttöaineita.

Porvoon jalostamon kokonaissyöttö oli 10,5 miljoonaa tonnia (10,5 miljoonaa tonnia). Joulukuussa saavutettiin uusi kuukausitason tisletootantoennätys, 1 144 tonnia tunnissa. Investoinnit kohdistuivat lähinnä Citydiesel-tuotannon laajennuksen loppuunsaattamiseen, katalyyttisen krakkausyksikön modernisointiin, perusöljytuotannon lisäämiseen ja automaatiouudistuksiin. Valmistelut kevään 2001 noin viiden viikon huoltoseisokkiin etenivät suunnitelmien mukaan. Työmäärältään se tulee olemaan Porvoon jalostamon suurin ja seisokin onnistuneella toteutuksella pyritään viiden vuoden käyntijaksoon.

Naantalın jalostamon syöttö oli 2,3 miljoonaa tonnia (2,6 miljoonaa tonnia). Syyskuun parannus- ja huoltoseisokkiin sisältyi useita uudishankkeita, joilla parannettiin jalostamon käyntivarmuutta ja tuottavuutta sekä pienennettiin ympäristökuormitusta. Tavoitteena on vähintään viiden vuoden yhtämittäinen käyntijakso.

### Ympäristövaatimukset muuttavat bensiinin koostumusta

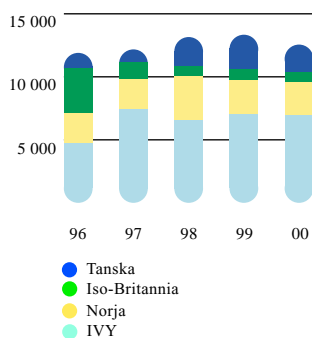
Fortum valmistaa korkealuokkaisia liikennepolttoaineiden komponentteja omiin reformuloituihin bensiineihinsä sekä myytäväksi muille öljy-yhtiöille. MTBE (metyylitertiääributyylieetteri) ja TAME (tertiääriamylimetyylieetteri) ovat oksygenaatteja, jotka

parantavat bensiinin palamista ja vähentävät haitallisia päästöjä. Fortum valmistaa näitä komponentteja Porvoon jalostamolla. Yksinomaan myyntiin toimitettavaa MTBE:tä Fortum valmistaa myös Portugalissa ja suurissa yhteisyrityslaitoksissa Kanadassa ja Saudi-Arabiassa. Vuonna 2000 Fortum myi noin 810 000 tonnia (890 000) MTBE:tä maailmanlaajuisesti päämarkkina-alueinaan Yhdysvallat ja Länsi-Eurooppa.

Kalifornian viranomaiset ovat päättäneet kieltää MTBE:n käytön osavaltiossa vuoden 2002 loppuun mennessä. Päätöksen perusteena ovat lähinnä vuotavien varastosäiliöiden aiheuttamat bensiinipäästöt maaperään ja pohjavesien pilaantumisuhka. Kalifornia on Fortumin 50-prosenttisesti omistaman Edmontonin MTBE-laitoksen pääasiallinen markkina-alue, joten laitoksella valmistaudutaan MTBE-tuotannon muuttamiseen iso-oktaaniksi vuonna 2002. Iso-oktaanin valmistukseen on valittu Fortumin kaupalliseen lisensointiin kehittämä NExOCTANE-teknologia.

Fortum kehittää, markkinoi ja myy myös ympäristöä vähemmän kuormittavia teollisuuden ja liikenteen voiteluaineita sekä erikoistuotteita. Yhtiö on markkinajohtaja Suomessa 25 % markkinaosuudella.

Raakaöljyn ja syöttö-  
aineiden hankinta  
jalostamoille  
1 000 t



## Fortumilla on omaa teknologiaa ympäristömyötäisten bensiinikomponenttien valmistamiseen.

Fortum vastaa kiristyviin voiteluaineiden laatuvaatimuksiin keskittymällä huippu-perusöljyjen, synteettisten ja synteettisen öljyn kaltaisten perusöljyjen kehittämiseen ja valmistamiseen. Yhtiö tuottaa Belgiassa voiteluaineissa käytettävää perusöljyä polyalfaolefiinia (PAO), joka on synteettisten voiteluaineiden tärkein komponentti. Fortumilla on PAO:issa tällä hetkellä noin 30 prosentin markkinaosuus Euroopassa.

Fortum valmistaa myös synteettisen öljyn kaltaista EHVI:ä (Enhanced High Viscosity Index) Porvoon jalostamolla. Tuotetta käytetään omien voiteluaineiden valmistuksessa ja sitä markkinoidaan nykyaikaisten voiteluaineiden raaka-aineeksi kasvaville kansainvälisille markkinoille. Fortum kolminkertaistaa EHVI-perusöljytuotantonsa. Laajennettu yksikkö on valmis tuotantoon syksyllä 2001.

Fortum omistaa 50 prosenttia Nynäs Petroleum AB:stä, joka on bitumien ja nafteenisten perus- ja prosessiöljyjen valmistukseen erikoistunut yritys.

### Fortum tuo omaa öljyteknologiaa markkinoille

Fortum kehittää entistä vähäpäästöisempiä liikennepolttoaineita ja ympäristömyötäisiä moottoriöljyjä.

Fortum käyttää omaa patentoitua NEX-TAME-teknologiaansa Porvoon jalostamolla vähäpäästöisen eetteröidyn bensiinikomponentin valmistuksessa ja on myynyt sekä NEX-TAME- että NEXETHERS-lisenssejä kansainvälisille öljy-yhtiöille. Fortumissa kehitetty korkeaktaanista bensiinikomponenttia tuottava NEXOCTANE-dimerointiteknologia on kaupallistettu ja ensimmäinen lisenssi on myyty. Myös korkean konversion NexCC-krakkausteknologian kaupallistaminen etenee. Uusille teknologioille suunnitellaan maailmanlaajuisia kaupallistamista.

### Säiliöaluslaivasto uudistuu

Fortumin logistiikkatoiminto hoitaa maa- ja merikuljetuksia sekä vastaa terminaali- ja satamapalveluista.

Merikuljetuksissa Fortum on erikoistunut raakaöljyn ja öljytuotteiden kuljetuksiin Itämerellä, Pohjanmerellä ja arktisilla vesillä. Vuoden lopussa aluskantaan kuului 26 säiliöalusta: seitsemän raakaöljyalusta, 18 tuotealusta, joista seitsemän oli kemikaalialuksia, ja yksi kaasualus. Aluskanta käsittää lisäksi kolme proomua sekä kaksi työntäjää ja kaksi hinaajaa. Säiliöaluksista seitsemän on kokonaan ja kaksi osittain Fortumin omistuksessa. Muut 17 alusta on rahdattu eripituisilla sopimuksilla. Aluskannan kokonaiskantavuus on noin 1,1 miljoonaa dw-tonnia. Kaikki alukset ovat joko kaksoisrunkoisia tai -pohjaisia.

Fortumin säiliölaivakuljetusten kokonaismäärä vuonna 2000 nousi 37,5 miljoonaan tonniin (35,5 miljoonaa tonnia), josta yli puolet oli ulkopuolisia kuljetuksia. Fortumin pääkuljetusalueilla kaikkien aluskokoluokkien rahat nousivat loppuvuotta kohti voimakkaasti. Korkea rahtitaso sekä vahva dol-

lari nostivat alusten matkakohtaiset tuotot kaksinkertaisiksi verrattuna vuoden alun tilanteeseen. Hyvän rahtitilanteen ansiosta sekä uusien että käytettyjen alusten hintataso nousi kertomusvuoden aikana 20–30 prosenttia.

Fortum uudistaa tonnistoaan ja hankkii käyttöönsä uusia paremmin tulevaisuuden tarpeita vastaavia aluksia, myy nykyistä tonnistoaan ja järjestelee alusten omistussuhteita uudelleen. Vuoden aikana Fortum myi kaksi vanhaa öljytuotealusta. Kauppojen kokonaisarvo Fortumille oli 10,6 miljoonaa euroa, josta kirjattiin 8,0 miljoonan euron myyntivoitto. Kesäkuussa tilattiin Japanista kaksi jäätä murtavaa 106 000 dw-tonnin säiliöalusta Itä- ja Pohjanmeren raakaöljykuljetuksiin. Alukset valmistuvat loppuvuodesta 2002. Espanjalaiselta telakalta on lisäksi tilattu kaksi saattohinaajaa, jotka valmistuvat vuonna 2002.

Fortumilla on terminaalitoimintaa yhteensä 13 kohteessa Suomessa ja Itämeren alueella. Omien terminaalien lisäksi yhtiö harjoittaa varastoyhteistyötä muiden öljy-yhtiöiden kanssa. Fortumin omistamat ulkomaanterminaalit sijaitsevat Tallinnassa, Riassa ja Pietarissa.

Fortumin maantiekuljetuksia hoitaa 165 yksityisten kuljetusliikkeiden omistamaa Neste-väreissä olevaa säiliöautoa.

### Jalostamoiden tuotanto

(1 000 t)	2000	1999	1998	1997	1996
Jalostamo- ja nestekaasut	267	248	380	346	410
Moottoribensiinit	3 922	4 268	4 059	3 707	4 209
Dieselöljy ja kevyt polttoöljy	5 248	5 033	5 125	4 315	4 568
Raskas polttoöljy ja bitumi	1 647	1 544	1 579	1 394	1 445
Muut tuotteet	1 095	1 290	1 390	1 075	1 185
Kokonaistuotanto	12 178	12 383	12 533	10 837	11 817

### Fortumin jalostamien öljytuotteiden toimitukset tuoteryhmittäin

(1 000 t)	2000	1999
Bensiinit	3 941	4 186
Dieselöljyt	3 246	2 666
Lentopetroli	786	1 005
Kevyt polttoöljy	1 843	2 249
Raskas polttoöljy	1 133	1 003
Muut	1 360	1 380
<b>Yhteensä</b>	<b>12 309</b>	<b>12 489</b>

### Fortumin jalostamien öljytuotteiden toimitukset alueittain

(1 000 t)	2000	1999
Suomi	7 423	7 713
Muut pohjoismaat	2 142	2 163
Baltian maat ja Venäjä	153	417
USA ja Kanada	1 029	777
Muut maat	1 562	1 419
<b>Yhteensä</b>	<b>12 309</b>	<b>12 489</b>

# Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti

- Tuotteina sähkö, lämpö, prosessihöyry sekä energia- ja salkunhallintapalvelut
- Asiakkaina kotitaloudet, pienet ja keskisuuret yritykset, energiayhtiöt ja teollisuus
- Sähköasiakkaita 1 033 600, joista pohjoismaissa 825 000 mukaan luettuna tytäryhtiöt ja 50 % Birka Energin sähkönkäyttäjistä
- Lämpöasiakkaita 6 000, josta Ruotsissa 3 400, Suomessa 940 ja pohjoismaiden ulkopuolella 1 600





## Sähkön markkinahinta pysyi alhaalla

Pohjoismaisia markkinoita leimasi viidenneksen normaalia suurempi vesivoiman tuotanto. Sähkön markkinahinta pysyi edellisvuoden tasolla. Nord Pool -pörssin systeemihinta megawattitunnilta (MWh) oli keskimäärin 12,8 euroa (13,5 euroa). Edellisvuodesta poiketen Suomen ja Ruotsin aluehinnat olivat 2,1 ja 1,5 euroa megawattitunnilta systeemihintoja korkeammat, mikä johtui Norjan ja Ruotsin ennätyksellisestä vesivoimatuotannosta ja siihen nähden niukasta sähkön siirtokapasiteetista. Vesivoimalla tuotettiin yli 60 % pohjoismaiden sähköstä. Vuoden lopussa vesivarastot olivat keskimääräistä täydempiä, lunta sen sijaan oli normaalia vähemmän.

Sähkön kulutus oli pohjoismaissa 382 terawattituntia (TWh), mikä oli 1,5 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Suomessa kasvu oli noin 1,7 % ja Ruotsissa 1,6 %. Suomessa sähköä käytettiin 79 TWh, josta teollisuuden osuus oli 55 %.

Sähkön alhainen markkinahinta on johtanut useiden voimalaitoshankkeiden peruuttamiseen tai siirtämiseen pidemmälle tulevaisuuteen. Suomessa Teollisuuden Voima Oy jätti kauppa- ja teollisuusministeriölle periaatepäätöshakemuksen uudesta ydinvoimayksiköstä. Fortum omistaa 26,6 % Teollisuuden Voimasta.

Pohjoismaissa pienasiakaskaupan myyntimarginaalit jatkoivat laskuaan. Kannattavuuden heikentyessä varsinkin pienemmät myyntiyhtiöt ovat pyrkineet liittoutumaan tai niitä on myyty suuremmille yhtiöille. Samalla vaatimukset sähkön myynnin ja siirron täydellisestä erottamisesta toisistaan Suomessa ovat lisääntyneet ristiinsubventioiden estämiseksi.

## Lämmin sää vähensi lämmön kulutusta

Lämpömarkkinoita leimasi polttoaineiden voimakas hinnannousu sekä syksyn poikkeuksellisen lämmin sää, mikä alensi kaukoläm-

mön kulutusta pohjoismaissa verrattuna edelliseen vuoteen. Suomessa kulutus laski 5 %.

Teollisuudessa elettiin korkeasuhdannetta. Energian tarpeen kasvu kohdistui ensisijaisesti sähkөөn, prosessilämmön käytön pysyessä likimain ennallaan. Teollisuuden lämmöntuotannon ulkoistamisen kasvu on ollut hidasta. Keski-suudessa teollisuudessa kiinnostus on kuitenkin lisääntynyt.

## Sähkötuoantokapasiteetti kasvoi merkittävästi

Fortum on pohjoismaiden toiseksi suurin sähkötuoantaja ja -myyjä. Lisäksi sillä on sähkö- ja lämpöliiketoimintaa lähinnä Saksassa ja Baltiassa. Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Unkarissa olevista voimaosuuksistaan Fortum on luopumassa.

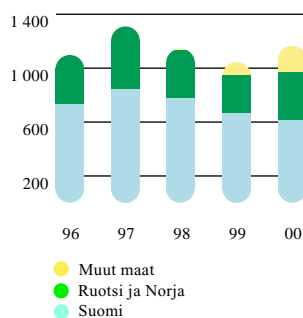
Fortumin sähkönmyynti pohjoismaissa oli 45,3 TWh (41,6 TWh), josta Suomessa 28,4 TWh ja Ruotsissa ja Norjassa 16,9 TWh (sisältää 50 % Birka Energin sähkönmyynnistä). Sähkönmyynti Suomessa väheni 4 % ja lisääntyi Ruotsissa 41 %. Kasvu Ruotsissa tuli lähinnä Stora Ensolta hankitusta voimalaitoskapasiteetista. Pohjoismaiden ulkopuolinen myynti oli 6,1 TWh, josta Saksan osuus oli 64 %. Sähkön myynnin liikevaihto oli pohjoismaissa 967 miljoonaa euroa ja muualla 203 miljoonaa euroa.

## Avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	1 760	1 443
Sähkönmyynti, milj. euroa	1 170	1 037
Lämmönmyynti, milj. euroa	411	360
Liikevoitto, milj. euroa	211	236
Sidottu pääoma, milj. euroa	6 193	4 844
Sidotun pääoman tuotto, %	3,8	5,1
Investoinnit, milj. euroa	2 343	445
Henkilöstö keskimäärin	2 784	2 087

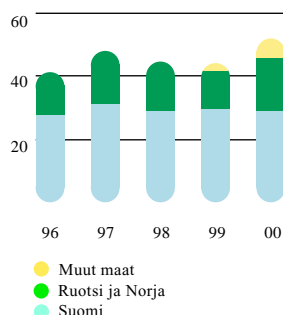
Sähkön myynnin liikevaihto alueittain

milj. euroa



Sähkön myynti alueittain

TWh



## Valtaosa sähköstä tuotetaan ilman päästöjä. Lämmöntuotannossa biopolttoainesten käyttöä lisätään voimakkaasti.

Fortumin pohjoismaissa myymän sähkön keskihinta aleni 6 %. Pohjoismaisesta myynnistä 66 % (58 %) kohdistui suurasiakkaille, 24 % (29 %) pienasiakkaille ja 10 % (13 %) oli sähköpörssi- ja tilapäismyyntiä.

Sähkötoimitusten lisäksi Fortum myy yritysasiakkailleen salkunhallintapalveluja. Yksityisasiakkaille tarkoitettuna Internet-palveluna kehitettiin kolme teema-portaalia, joiden kautta asiakkaat voivat tehdä muun muassa sähkösopimuksia ja tilata lämmitysöljyä.

Fortumin käytössä oleva sähköntuotantokapasiteetti lisääntyi edellisvuodesta 1 615 megawattia (MW) ja oli 10 163 MW. Kapasiteetti pohjoismaissa oli 9 243 MW mukaan luettuna 50 % Birka Energin sähköntuotantokapasiteetista ja osuudet osakkuusvoimalaitoksissa. Se lisääntyi edellisvuodesta 11 % eli 940 MW. Fortum on pyrkinyt määrätietoisesti muuttamaan tuotantorakennettaan ympäristömyötäisemmäksi lisäämällä vesivoimaan ja vähäpäästöisiin polttoaineisiin perustuvaa vastapainevoiman tuotantoa. Fortum tuotti sähköä 40,7 TWh eli 11 % pohjoismaissa käytetystä sähköstä. Kaikkiaan Fortumin sähköntuotanto omissa ja osakkuusvoimalaitoksissa oli 45,0 TWh.

Stora Ensolta hankittiin 1 511 MW voimalaituskapasiteettia, josta Ruotsissa on 1 352 MW ja Suomessa 159 MW. Hankinnan yhteydessä sovittiin sähkötoimituksista Ruotsissa sijaitseville Stora Enson tehtaille. Sopimusten laajuus on runsas 2 TWh vuodessa seuraavan kolmen vuoden aikana.

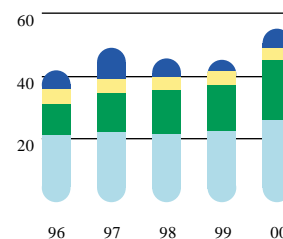
Fortum myi Stora Ensolta Suomesta ostamastaan kapasiteetista 97 MW ja vaihtoi hankkimansa Pamilo Oy:n osakkeet Ruotsissa sijaitsevan Bullerforsens Kraft AB:n osakkeisiin. Helsingin Energialle myytiin voimantuotanto-osuudet Vuosaari A ja B -voimalaitoksista sekä kolme Stora Ensolta ostettua vesivoimalaitosta Suomessa. Lisäksi vaihdettiin ruotsalaisen vesivoimayhtiön Gulsele AB:n osakkeet Kemijoki Oy:n osuuksiin.

Fortum solmi venäläisen Technopromexportin kanssa seitsemän vuoden sähköntuontisopimuksen. Sopimus on ehdoiltaan joustava ja sen hinnoittelurakenne heijastaa pörssihinnan merkitystä vertailuhintana. Sen perusteella Fortumilla on käytettävissään 300 MW tuontiteho Venäjältä vuoden 2001 alusta ja energiaa tuodaan vähintään 1,6 TWh vuodessa. Vuonna 2000 Fortum toi sähköä Venäjältä noin 3,5 TWh.

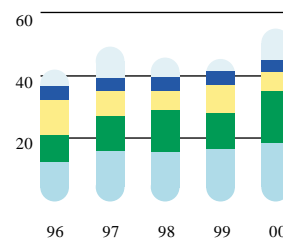
Fortum laajensi toimintaansa Saksassa ostamalla Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n osakekannan. Wesertal myy ja jakaa sähköä, lämpöä ja kaasua. Wesertalissa ja sen osakkuusyhtiöissä käynnistettiin tuotannon tehostamisohjelma.

Edenderryn turvevoimalaitos Irlannissa otettiin koekäyttöön joulukuussa. Kaupallisen käytön Grangemouthin voimalaitoksella Skotlannissa ennakoidaan alkavan huhtikuussa 2001 ja rakenteilla olevat voimalaitokset Saksassa ja Thaimaassa etenivät suunnitellusti. Unkarissa solmittiin sopimus sähköä ja lämpöä tuottavan

Sähkönhankinta hankintalähteittäin TWh



Sähkönhankinta energialajeittain TWh



Budapesti Erömü Rt:n osakkeiden myynnistä ranskalaiselle EdF:lle. Kaupan ehtoina olevat viranomaisluvut oletetaan saatavan vuoden 2001 alkupuoliskolla. Thaimaassa Fortum myi omistamansa pörssinoteeratun sähköntuotantoyhtiön Cogeneration Public Companyn osakkeet belgialaiselle Tractabelille.

### Lämmön tuotanto ja myynti

Lämmöntuottajana Fortum on pohjoismaiden johtava yritys. Fortum tuottaa, myy ja markkinoi kaukolämpöä, prosessihöyryä ja lämpöön liittyviä energiapalveluja yrityksille ja kunnille sekä kaukolämmön loppukuluttajille pohjoismaihin ja osin Baltiaan. Fortum myi pohjoismaissa lämpöä 15,6 TWh, josta 5,7 TWh prosessihöyryä teollisuudelle ja 9,9 TWh kaukolämpöä. Pohjoismaiden ulkopuolinen myynti oli 0,7 TWh. Lämmönmyynnin liikevaihto oli 411 miljoonaa euroa, josta Suomessa 206 ja Ruotsissa 190 miljoonaa euroa sekä pohjoismaiden ulkopuolella 15 miljoonaa euroa.

Ruotsissa Birka Energi jatkoi laajenemistaan hankkimalla lämmön tuotantoa ja jakelua Tukholman alueelta ja Norjasta. Fortum ja Turun seudun kunnat sopivat kaukolämmön toimitusten jatkumisesta vuoteen 2010 asti. Samalla päätettiin perustaa yhteinen lämmöntuotantoyhtiö, jonka tarkoituksena on rakentaa ja omistaa maakaasua käyttäviä lämmityslaitoksia Turun seudulla. Fortum myi osuutensa Lahden Lämpövoima Oy:stä Lahti Energialle.

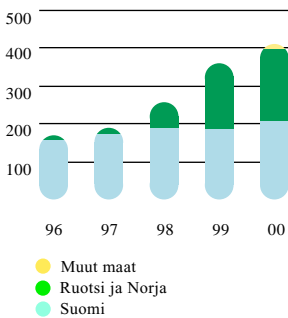
Lämmöntuotantokapasiteetti oli 6 002 MW, josta 5 518 MW pohjoismaissa mukaan luettuna osuudet osakkuusvoimalaitoksissa. Lämmöntuotanto omissa ja osakkuusvoimalaitoksissa oli 15,4 TWh (50 % Birka Energistä mukaan luettuna).

### Tutkimus painottui sähköiseen kaupankäyntiin

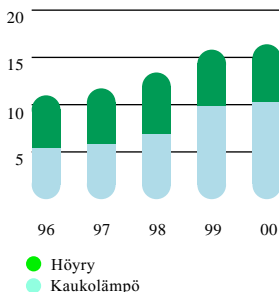
Tutkimukseen sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen käytettiin 19 miljoonaa euroa. Erityisesti panostettiin uusiin sähköisen kaupankäynnin ratkaisuihin ja niitä tukeviin tietojärjestelmiin sekä ympäristöyötaisten sähkön- ja lämmöntuotantoratkaisujen ja polttoainekäytön tutkimiseen ja kehittämiseen.

Aurinkosähkön kehittämisessä Fortum on ollut edelläkävijä Suomessa. Vahvistaakseen asemaansa aurinkosähkömarkkinoilla Fortumin tytäryhtiö Naps Systems Oy:n omistus pohjaa laajennettiin suuntaamalla osakeanti vuoden 2001 alussa pääomasijoitusyhtiö 3i Finland Oy:lle, jonka omistusosuudeksi tuli 39 %.

Lämmönmyynnin liikevaihto  
milj. euroa



Kaukolämmön ja höyryn myynti  
TWh



## Sähkön ja lämmön tuotantokapasiteetti 31.12.2000

(Sisältää 50 % Birka Energin tuotantokapasiteetista)

Sähköntuotantokapasiteetti pohjoismaissa 9 243 MW

	Suomi 5 483 MW		Ruotsi 3 760 MW	
	Omat voima- laitokset	Muut osuudet	Omat voima- laitokset	Muut osuudet
Yhteensä	4 103	1 380	2 097	1 663
Vesivoima	768	653	1 787	353
Ydinvoima	980	486	-	940
Sähkön ja lämmön yhteistuotanto	810	130	238	2
Hiili	260	-	65	-
Maakaasu	222	95	-	-
Turve	176	35	7	-
Muut	152	-	166	2
Lauhdevoima	1 532	0	0	99
Hiili	1 378			64
Turve	154			
Muut				35
Muu tuotanto	13	111	72	269

Sähköntuotantokapasiteetti muissa maissa yhteensä 920 MW, josta osuudet Saksassa 554 MW, Englannissa ja Irlannissa 358 MW. Lisäksi rakenteilla on 347 MW.

Lämmöntuotantokapasiteetti pohjoismaissa 5 518 MW

	Suomi 3 102 MW		Ruotsi 2 416 MW
	Kauko- lämpö	Prosessi- höyry	Kauko- lämpö
Omat voimalaitokset	1 777	1 325	2 311
Sähkön ja lämmön yhteistuotanto	1 023	729	487
Hiili	360	80	115
Maakaasu	187	185	18
Turve	271	184	
Muut	205	280	354
Muu	754	596	1 824
Muut osuudet			105

Lämmöntuotantokapasiteetti muissa maissa yhteensä 484 MW. Lisäksi rakenteilla on 678 MW.

# Birka Energi

- Tuotteina sähkö, lämpö, kaukokylmä, kaupunkikaasu ja sähkön- ja lämmönsiirtopalvelut
- Asiakkaina kotitaloudet, pienet ja keskisuuret yritykset, energiayhtiöt ja teollisuus
- Sähköasiakkaita 830 000
- Sähkönsiirtoasiakkaita 876 000
- Lämpöasiakkaita 6 800

## Fortum ja Tukholman kaupunki omistavat Birkan puoliksi

Birka Energi myy sähköä, lämpöä, kaukokylmää ja kaupunkikaasua. Birka omistaa ja käyttää voimalaitoksia, sähkö-, kaukolämpö- ja kaukokylmäverkkoja enimmäkseen Suur-Tukholman alueella ja Keski-Ruotsissa.

Loppuasiakkaiden lukumäärällä mitattuna Birka on Ruotsin suurin energiayhtiö, kaukolämmön tuottajana pohjoismaiden suurin yritys ja sähkön tuottajana Ruotsin kolmanneksi suurin yritys. Kaukolämmön tuottajana Birka on yksi Euroopan suurimmista yrityksistä ja kaukokylmän tuottajana johtava alallaan.

Birkan sähkönmyynti oli 24,8 TWh (24,0 TWh). Sähkön myynnistä kohdistui pieniasiakkaille 47 %, suuriasiakkaille 47 % ja 6 % oli sähköpörssi- ja tilapäiskauppaa. Sähkönmyynnin liikevaihto oli 545 miljoonaa euroa. Birkan käytössä oleva sähkötuotantokapasiteetti oli 4 452 MW. Birka tuotti sähköä omissa ja osakkuuslaitoksissaan 21,5 TWh, josta vesivoimatuotannon osuus oli 12,4 TWh ja ydinvoimatuotannon osuus 8,2 TWh.

Birkan lämmönmyynti oli 8,1 TWh (7,5 TWh). Keskimääräistä lämpimämmän sään seurauksena kaukolämmön myynti väheni, mutta lämmön kokonaisynti kasvoi yrityshankintojen johdosta. Lämmönmyynnin liikevaihto oli 378 miljoonaa euroa. Birkan lämmöntuotantokapasiteetti oli 4 816 MW.

Birka siirsi verkoissaan sähköä yhteensä 29,6 TWh (26,3 TWh), josta jakeluverkkosiirron osuus oli 16,2 TWh ja alueverkkosiirron osuus 13,4 TWh.

Birkan bruttoinvestoinnit olivat 518 miljoonaa euroa, josta yrityshankintojen osuus 255 miljoonaa euroa. Merkittävimmät investoinnit kohdistuivat lämpö- ja siirtoliiketoimintoihin sekä sähkökauppaan. Vuoden aikana Birka Energi hankki sekä Arvika Energi AB:n että Brista Kraft AB:n osakekannat. Tukholman pohjoispuolella sijaitsevan Bristan yhdistetty sähkön ja lämmön tuotantolaitos käyttää biopolttoainetta. Stora Ensolta hankitun alueverkon kauppahinta oli 195 miljoonaa euroa. Norjassa Birka Energi AS:n ja Globe Norge AS Hafslundin kesken solmitut energian talteenottosopimukset laajentavat yhtiöiden välistä yhteistoimintaa. Käyttöomaisuuden myynnit olivat 58 miljoonaa euroa. Birka myi Sigtuna Energiltä hankitun sähkönsiirtoliiketoiminnan.

## Birka Energi -konsernin avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	1 593	1 454
Liikevoitto, milj. euroa	314	294
Sidottu pääoma, milj. euroa	7 590	7 481
Investoinnit, milj. euroa	518	375
Henkilöstö keskimäärin	3 338	3 365

# Sähkön siirto

- Sähkön alue- ja jakeluverkkosiirto
- Jakeluverkkosiirtoa 15,0 terawattituntia ja alueverkkosiirtoa 14,0 terawattituntia
- 901 800 asiakasta, joista Suomessa 281 600, Ruotsissa 438 100, Saksassa 162 900 ja Virossa 19 200



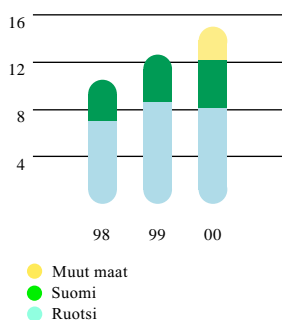


Sähköntuotannon ja -myynnin ohella sähkösiiro on olennainen osa Fortumin energia-alan osaamista. Vakaa siirtoliiketoiminta antaa tasaisen, joskin säännellyn tuoton. Eri maiden viranomaisten käyttämät sähkösiiro tuoton sääntelymekanismit poikkeavat toisistaan.

Suomessa suurin sallittu markkinaosuus yhdellä toimijalla on 25 % koko maan 0,4 kilovoltin jakeluverkossa siirretystä sähköenergiasta. Suomessa Fortumin kokonaan omistamien tytäryhtiöiden osuus sähkön jakelusiirrosta oli 11 % ja Ruotsissa 15 %.

Fortumin jakeluverkoissa siirrettiin sähköä yhteensä 15 terawattituntia (TWh), 19 % enemmän kuin edellisvuonna. Ruotsissa jakeluverkkosiirrosta määrä oli 8,1 TWh, Suomessa 4,0 TWh, Saksassa 2,7 TWh ja Virossa 0,2 TWh. Liikevaihto oli yhteensä 389 miljoonaa euroa. Alueverkkosiirrosta määrä oli 14,0 TWh ja liikevaihto 55 miljoonaa euroa.

Sähkösiiro jakeluverkoissa alueittain TWh



## Sähkösiirotoliiketoiminnan kehitys

Vuoden aikana Fortumin Suomen sähkösiirotoliiketoiminnat keskittyivät yhteen yksikköön. Tavoitteena on saada kustannussäästöjä purkamalla päällekkäisyyksiä ja kehittämällä yhtenäisiä toimintatapoja. Suomessa liiketoiminnasta vastaa Fortum Sähkösiiro Oy, joka perustettiin Länsivoima Oyj:n sulaututtua Fortum Oyj:hin syyskuun lopussa. Vuoden lopussa myös Tuusulanjärven Energia Oy:n sähkösiirotoliiketoiminnat siirrettiin Fortum Sähkösiiroon.

Ruotsissa sähkösiiirrosta vastaa Birka Nät AB, joka kuuluu Fortumin puoliksi omistamaan Birka Energi -konserniin. Huhtikuussa Birka Nät osti Stora Enson alueverkot Keski-Ruotsissa 195 miljoonalla eurolla.

Fortumin vuoden alussa Saksassa ostama Elektrizitätswerk Wesertal GmbH siirtää sähköä alue- ja jakeluverkoissa Hamelnin kaupungin ympäristössä Ala-Saksin ja Nordrhein-Westfalenin osavaltioissa.

Virossa Fortum harjoittaa sähkösiirotoa Fortum Läänemaa AS:n ja Viimsi Elekter AS:n yhdistetyllä toimialueella.

Sekä Suomen että Ruotsin energiamaarkinaviranomaiset ovat kehittämässä toiminnan tehokkuuden huomioonottavaa hintasääntelymallia. Mallit täydentävät toisiaan ja Fortum hyödyntää kumpaakin oman toimintansa kehittämisessä.

Sähkösiirosta kehityksen painopistealueita ovat verkkoliiketoimintojen arvon ja tuottavuuden sekä toiminnan ympäristöystävällisyyden lisäämisessä tarvittavat ratkaisut. Tärkeitä alueita ovat modernit kunnonhallinnan menetelmät sekä siirtopalvelun käyttäjille tarjottavat palvelukokonaisuudet.

Korkein hallinto-oikeus teki syyskuussa päätöksen Fortumiin fuusioituneen Megavoima Oy:n sähkön siirtohinnoittelun kohtuullisuutta koskevassa valitusasiassa ja vahvisti Energiamaarkinaviraston soveltaman sähkösiirosta hinnoittelun kohtuullisuusarvioinnin. Päätös siitä, että Megavoima Oy:n verkkopalveluiden hinnoittelu oli ylittänyt kohtuullisena pidetyn sijoitetun pääoman tuoton yhteensä vajaalla miljoonalla eurolla vuosina 1996 ja 1997, pysyi voimassa. Megavoima Oy muutti hinnoitteluaan viranomaisen päätöksen mukaisesti jo vuoden 1999 heinäkuun alussa.

## Avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	467	347
Liikevoitto, milj. euroa	127	115
Sidottu pääoma, milj. euroa	2 263	1 685
Sidotun pääoman tuotto, %	6,4	7,6
Investoinnit, milj. euroa	489	266
Henkilöstö keskimäärin	994	697

# Service

- Voimalaitosten käyttö- ja kunnossapito
- Voimalaitosten ja teollisuuden sopimuskunnossapito
- Turbiini-, sähköasema- ja prosessilaittepalvelut
- Noin 800 asiakasta 9 maassa





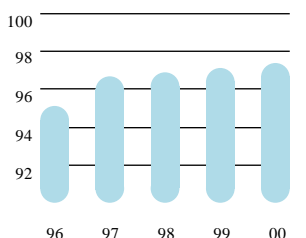


## Markkinat

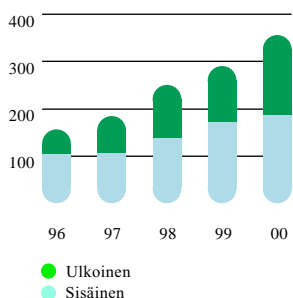
Fortum Service tuottaa palveluita, joilla tuetaan asiakkaan menestymistä samalla kun asiakas voi keskittyä omaan ydinliiketoimintaansa. Fortumissa on voimalaitosten käyttö ja kunnossapito eriytetty omaksi liiketoiminnakseen. Pitkäaikaisen kehittämistyön tuloksena syntyneitä tuotteita ja palveluita tarjotaan aktiivisesti ulkoisille avainasiakkaille.

Fortum Servicen asiakkaita ovat voimalaitosten ja sähköasemien omistajat ja käyttäjät sekä teollisuus. Servicellä on yhteensä käytössä voimalaitosten sähkötehoa yli 11 000 MW ja lämpötehoa 6 800 MW. Suomessa on sopimukset 56 eri puolilla maata sijaitsevien voima- ja lämpölaitosten käytöstä ja kunnossapidosta. Teollisuuden kunnossapitosopimuksia on yhteensä yli 80. 47 % sektorin liikevaihdosta tulee ulkopuolisilta asiakkailta.

Voimalaitosten käytönaikainen energiakäytettävyys, %  
5 vuoden liukuva keskiarvo vuosittain



Liikevaihdon kasvu milj. euroa



## Uusi kaukotukikeskus tehostaa palvelua

Fortum Servicen käyttämien voimalaitosten käytettävyys jatkui erinomaisena. Viiden vuoden keskiarvo nousi arvoon 97,4 % (vuonna 1999 se oli 97,1 %). Suomessa biopolttoaineiden käyttö lisääntyi 10 % edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2000 käyttö oli 2,1 TWh (1999 vastaava luku oli 1,9 TWh).

Kunnossapidon asiakkuudet kehittyivät entistä vahvemmin kumppanuspohjaisiksi ja vuoden aikana tehtiin useita pitkäaikaisia sopimuksia. Sekä Suomessa että ulkomailla toteutettujen turbiinihuoltojen ja sähkösemaprojektien määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Ruotsiin perustettiin Fortum Service Industripartner AB, joka aloitti toimintansa vuoden alussa ja sai vastuulleen Karlskogassa toimivien Bofors-yhtiöiden kunnossapidon. Yhtiössä työskentelee noin 250 henkilöä.

Saksaan perustettiin toukokuussa tytäryhtiö, Fortum Service Deutschland GmbH. Yhtiö hoitaa Saksassa olevia käyttö- ja kunnossapitosopimuksia sekä markkinoi ja myy Fortum Servicen tuotteita Saksan ja muun Manner-Euroopan markkinoille. Yhtiön kotipaikka on Hampuri.

Fortum avasi kaukotukikeskuksen, joka on erikoistunut uusinta teknologiaa hyödyntävään voima- ja teollisuuslaitosten suorituskyvyn ja tuottavuuden parantamiseen. Kes-

kuksen kautta voidaan verkottaa sektorin vastuulla olevat asiakkaiden laitokset ja antaa erilaisissa ongelmatilanteissa on-line-tukea kaukovalvonnan piirissä oleville asiakkaille. Keskus palvelee yli 60 asiantuntijansa avulla asiakkaita useissa maissa.

Keväällä otettiin käyttöön pohjoismaiden tehokkaimpiin kuuluva laserpinnoituslaitteisto, jolla pinnoitetaan käytössä kuluneita osia, esimerkiksi akseleita ja karoja. Sillä voidaan valmistaa myös uusia kappaleita. Liiketoiminta on käynnistynyt hyvin ja Fortum on yhteistyökumppaneineen päättänyt rakentaa uudet ja laajemmat toimitilat Kokkolaan. Toimitilat valmistuvat vuoden 2001 aikana.

Tuotekehitys kohdistettiin uuden teknologian soveltamiseen ja asiantuntijatukipalveluiden kehittämiseen. Vuoden alussa käynnistetty isojen sähkömoottoreiden kunnonvalvontapalveluiden toimitusten määrä kasvoi erityisesti metsä- ja prosessiteollisuudessa.

Kunnossapitotoiminnassa keskitytään sopimuskunnossapitoon ja kunnossapidon erikoispalveluihin. Paikallisesti tarjotaan muitakin kunnossapitopalveluja. Liiketoiminnan muutokset uuden konseptin mukaiseksi käynnistettiin loppuvuoden aikana.

## Asiakkaat hyötyvät uudesta tekniikasta

Positiivinen markkinakehitys on nähtävissä useissa maissa, joissa Fortum Service toimii.

Voimalaitosten sekä energiaintensiivisen teollisuuden tuotannon ja energian käytön tehokkuutta voidaan merkittävästi lisätä kehittyneeseen tekniikkaan, tietoon ja oppimiseen sekä uusiin toiminta- ja työnjakotapoihin perustuvilla liiketoimintakonsepteilla. Näiden konseptien mukaisesti edetään uusille kasvumarkkinoille.

## Avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	356	290
Liikevoitto, milj. euroa	12	12
Sidottu pääoma, milj. euroa	31	42
Sidotun pääoman tuotto, %	32,9	38,7
Investoinnit, milj. euroa	5	9
Henkilöstö keskimäärin	3 643	3 387

# Engineering

- Energian tuotanto- ja siirtojärjestelmien toimitukset
- Öljynjalostus- ja kemianteollisuuden laitostoimitukset
- Rautateiden sähköistys ja energiahuollon tietoliikennesovellukset
- Yleisen mobiliverkon rakentaminen
- Yli 200 asiakasta noin 50 maassa



Engineering-toiminta tukee Fortumin omaa sähkön ja lämmön sekä öljyn ja kaasun liiketoimintaa. Yli 40 % liikevaihdosta tulee Fortumin ulkopuolisilta asiakkailta.

### Voimalaitos-engineeringin vahvuus on ympäristöosaaminen

Voimalaitos-engineeringin päätuote on sähköä ja lämpöä tuottavien voimalaitosten (CHP) suunnittelu ja toteutus. Laitosten pääpolttoaineita ovat biomassa ja maakaasu. Toinen keskeinen toiminta-alue on ympäristöteknologiat ja perusrannukset, joilla alennetaan voimalaitosten polttoainekulutusta, ympäristöpäästöjä ja käyttökustannuksia. Engineering tarjoaa myös konsultointipalveluja vesivoiman, ydinvoiman, automaation ja sähköistyksen alueilla. Fortum on yksi Euroopan merkittävimmistä voimalaitosurakoitsijoista.

Liikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen nähden. Merkittävimmät uudet projektit olivat Ruotsin Härnösandin ja Italian Cutron biovoimalaitokset, joiden toteutus perustuu Fortumissa kehitettyyn kattilateknologiaan, sekä Vresovan rikinpoistolaitos Tšekissä. Saksassa, Unkarissa, Skotlannissa ja Thaimaassa jatkettiin CHP-voimalaitosten rakentamista. Irlannissa saatiin valmiiksi turvevoimalaitoksen rakennustyöt.

Tuotekehityksen painopiste ja engineeringin kasvuarvo on omaan teknologiaan pohjautuvat, biomassaa hyödyntävät voimalaitokset. Näiden globaalit markkinat ovat voimakkaassa kasvussa mm. ilmastokäytännön vuoksi.

Voimalaitosten perusrannusmarkkinoiden painopiste on itäisen Keski-Euroopan alueella. Romaniassa on käynnissä viisi projektia. Tšekissä ja Puolassa on rakenteilla kaksi rikinpoistolaitosta ja siellä toteutettiin myös päästöjä vähentäviä poltinmuutoksia. Uudet automaattioratkaisut tehostavat voimalaitosten toimintaa, jolloin aiempaa pienemmällä polttoainemäärällä saadaan hyötysuhdetta nostetuksi ja päästöjä vähennetyksi.

Loppuvuodesta Voimalaitos engineeringistä aloitettiin toiminnan tervehdyttämisohjelma.

### Voimansiirto-engineering myyntiin

Voimansiirrosta engineeringin asema sähkönjakelujärjestelmien ja kiinteiden televerkkojen rakentajana ja kunnossapitäjänä on vahvistunut Suomessa.

Mobiliteletukiasemien rakentaminen jatkui vilkkaana pohjoismaissa, mutta samalla toimeksiantoja saatiin merkittävästi myös pohjoismaiden ulkopuolelta, erityisesti laitevalmistajien alihankkijana. Ruotsissa liikevaihtoa kasvatti myös valokuitukaapeleiden asentaminen voimansiirtoverkkoon.

Rautateiden sähköistyksessä saatiin Suomessa valmiiksi rataosuus Toijala – Turku ja käynnistettiin merkittävä urakka Pohjois-Suomessa.

Fortum päätti loppukesästä luopua Voimansiirto-engineeringistä.

### Öljyn, kaasun ja kemian engineering

Öljyn, kaasun ja kemian engineering toimittaa Fortumin edistyskellisiä prosessiteknologioita alan teollisuudelle mm. puhtaiden liikennepolttoaineiden tuotantoon. Yhdessä Fortumin öljy- ja kaasusektorin kanssa Engineering kehittää uusia ratkaisuja niin Fortumin omiin kuin eri maiden öljynjalostajien tuotekehitystarpeisiin.

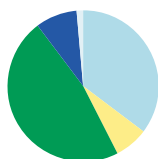
Naantalin jalostamon seisokin toteutus syksyllä 2000 ja Porvoon jalostamon vuoden 2001 seisokin suunnittelu olivat merkittävimmät toimeksiannot konsernin sisällä.

Toteutettuja kansainvälisiä projekteja olivat mm. polypropeenitehtaan suunnittelu ja rakentaminen Itävaltaan sekä Fortumin NEXTAME-teknologiaan perustuvan yksikön rakentaminen Italiaan. Sääteknologiaa ja koulutussimulaattoreita on kehitetty ja toimitettu polyeteeni- ja polypropeenilaitoksiin Eurooppaan ja Lähi-itään.

### Avainluvut

	2000	1999
Liikevaihto, milj. euroa	585	479
Liikevoitto, milj. euroa	-21	12
Sidottu pääoma, milj. euroa	81	37
Sidotun pääoman tuotto, %	-35,6	24,0
Investoinnit, milj. euroa	20	12
Henkilöstö keskimäärin	3 446	3 254

Laskuttamaton tilauskanta 31.12.2000, 473 milj. euroa



- Suomi
- Muut pohjoismaat
- Muu Eurooppa
- Aasia
- Muut maat

# Henkilöstö

- Tavoitteellinen ja osallistava johtaminen
- Kannustava ja aktiivinen palkitseminen
- Suunnitelmallinen henkilöstön kehittäminen
- Avoin sisäinen viestintä
- Terveys ja turvallisuus
- Tasa-arvo





## Yritystostot kasvattivat henkilöstöä

Fortumin palveluksessa oli vuoden 2000 aikana keskimäärin 16 220 henkilöä. Vuoden lopussa henkilömäärä oli 15 770, joista vakinaisia henkilöitä oli 14 844. Henkilöstöstä naisten osuus oli 23 %. Henkilöstön keski-ikä oli noin 44 vuotta.

Konsernin vakinainen henkilöstömäärä kasvoi 719 henkilöllä lähinnä yritysostojen kautta, joista suurimpana Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n osto Saksassa (noin 600 henkilöä).

## Osaamista kehitettiin

Samalla kun eri yksiköissä on valmistelu liiketoimintastrategioita, on myös arvioitu henkilöstön osaamisen kehittämistä. Niiden perusteella on laadittu henkilöstön kehittämissuunnitelmat. Suunnitelmat perustuvat esimiehen kanssa käytyihin tavoite- ja kehityskeskusteluihin. Keskusteluissa sovi- taan yksilön tai tiimin tavoitteet ja erinomai- sesta suorituksesta myös palkitaan.

Henkilöstön kehittäminen ja koulutus toteutettiin pääosin yksiköissä. Vuoden aikana käytettiin noin 11,2 miljoonaa euroa henkilöstön kehitykseen ja keskimäärin hen- kilöstö oli koulutuksessa 3,2 päivää.

Henkilöstötyytyväisyys selvitettiin ensimmäistä kertaa konserninlaajuisena, ja sillä mitattiin johtamista sekä ympäristö- ja turvallisuusasioita. Kyselyyn osallistui noin puolet fortumlaisista. Tyytyväisyysin- dekksi oli 61,5 %.

Fortumin yhteiset periaatteet tasa-arvon edistämiseksi Suomessa julkaistiin loppuvuodesta.

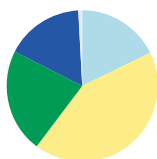
## Palkitsemisperusteet määriteltiin

Kuluneena vuonna luotiin Fortumin yhteinen palkitsemisjärjestelmä, joka perustuu sekä tulostavoitteiden saavuttamiseen että henki- lökohtaiseen tai tiimin suoritukseen.

Henkilöstörahasot yhdistettiin perusta- malla Fortumin henkilöstörahasot. Sen jäse- niä ovat Fortumin yhtiöt Suomessa, yhteensä noin 7 900 henkilöä.

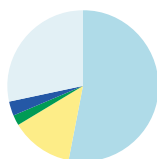
Henkilöstölle on toteutettu optiolainajär- jestely vuonna 1999. Johdon optiojärjestelyn piirissä on noin 130 avainhenkilöä. Lisätie- toa optiojärjestelyistä on virallisessa tilin- päätöksessä.

Henkilöstön koulutustasot



- Perusaste
- Keskiaste
- Opistotaso
- Korkeakoulu
- Tohtorin arvo

Henkilöstön koulutusalat



- Tekninen ja luonnontiede
- Kaupallinen ja laki
- Yhteiskuntatieteet ja humanistinen
- Logistiikka ja liikenne
- Muu

## Rekrytointia tehostettiin

Sisäiset työmarkkinat jatkuivat vilkkaana myös vuonna 2000. Avoimia työpaikkoja oli haettavana kaikkiaan 350. Näistä ulkoisessa haussa oli 80 paikkaa. Tehtäväsiirtoja yksi- köiden välillä oli noin 300.

Vuoden 2000 alussa otettiin käyttöön Fortumin Internet-rekrytointisivut. Nämä herättivät suurta kiinnostusta työnhakukana- vana. Internetin kautta Fortumiin tuli kulu- neena vuonna noin 1 500 avointa hakemusta ja noin 5 300 kesätyöhakemusta. Lisäksi eri- laisia harjoittelu- ja lopputyöpaikkoja haki Internetin kautta noin 800 henkilöä. Kesä- työpaikan Fortumista sai yli 750 opiskelijaa ja koululaista.

Fortum osallistui ensimmäistä kertaa yhtenäisellä ilmeellä seitsemään erilaiseen opiskelija- ja rekrytointitapahtumaan. Tek- niikka & Talous -lehden tutkimuksen mukaan Fortum oli kolmanneksi halutuin työnantaja Suomessa tekniikan ja kaupan alan opiskeli- joiden keskuudessa.

## Työkykyohjelma käynnistettiin

Toimintavuoden aikana Fortumille laadittiin työkykyohjelma, jonka tavoitteena on saa- vuttaa yksilön ja työn välinen tasapaino sekä hyvin toimiva ja tasapainoinen työyhteisö.

## Vakinainen henkilöstö määrittäin 31.12.

	2000	1999
Suomi	9 360	9 556
Ruotsi	2 110	1 809
Saksa	664	39
Viro	575	449
Unkari	422	450
Norja	408	323
Venäjä	366	378
USA	288	283
Iso-Britannia	238	235
Muut Euroopan maat	333	499
Muut Euroopan ulkopuol. maat	80	104
<b>Kaikki yhteensä</b>	<b>14 844</b>	<b>14 125</b>

# Ympäristö, terveys ja turvallisuus (EHS)

- Korkealaatuiset, turvalliset ja ympäristömyötäiset tuotteet ja palvelut
- Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusohjelma valmiiksi
- Ilmastoaloite ja ilmastorahasto hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi
- Työtapaturmat ja ympäristöön tapahtuvat vuodot vähenivät





## Fortumin tavoitteellinen ilmasto-ohjelma

Fortum julkisti helmikuussa 2000 ympäristö-, terveys- ja turvallisuusohjelmansa ja sen osana Ilmastoaloitteen. Ilmastoaloitteen on koottu sekä lähiajan että pitemmän aikavälin tavoitteemme ja toimenpiteet hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi.

Fortum vähentää hiilidioksidipäästöjään lisäämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja toteuttamalla energiatehokasta sähkön ja lämmön yhteistuotantoa (CHP) sekä omassa toiminnassaan että yhteistyöhankkeissa kehitys- ja siirtymätalouden maissa.

Stora Ensolta vuonna 2000 ostetut vesivoimalaitokset kaksinkertaistivat Fortumin oman vesivoiman tuotantokapasiteetin. Oulujoen vesistön voimalaitoksilla on menossa perusparannusohjelma, jonka yhteydessä voimalaitosten hyötysuhde nousee. Kertomusvuonna vesivoiman osuus Fortumin sähkön tuotannosta nousi 35 %:iin.

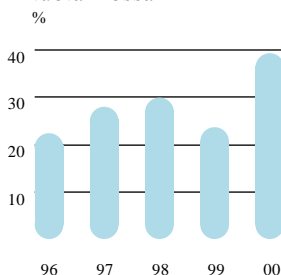
Fortum on lisännyt viime vuosina jatkuvasti biopolttoaineiden käyttöä sähkön ja lämmön tuotannossaan. Fortumin Joensuun voimalaitoksella toteutettiin kattilan muutostyö, jonka avulla biopolttoaineiden osuutta laitoksella voidaan nostaa muutamasta prosentista puoleen. Fortumin biopolttoaineiden kokonaiskäyttö kasvoi 14 % vuodesta 1999.

Fortumilla oli rakenteilla maakaasukäyttöiset CHP-voimalaitokset Skotlannissa, Saksassa ja Thaimaassa. Laitokset otetaan käyttöön vuoden 2001 aikana. Niiden yhteenlaskettu sähköteho on noin 350 MW.

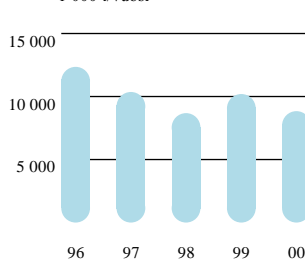
Hiilidioksidipäästöjen maailmanlaajuinen vähentäminen kustannustehokkaalla tavalla edellyttää Kioton mekanismien soveltamista. Kertomusvuoden aikana Fortum perusti ilmatorahaston, jonka tavoitteena on investoida hiilidioksidipäästöjä vähentäviin hankkeisiin kehitys- ja siirtymätalouden maissa. Rahaston alkupääoma on 1,6 miljoonaa euroa. Ensimmäinen investointi tehtiin liittymällä Maailmanpankin hiilirahastoon, PCF:ään (Prototype Carbon Fund), joka toteuttaa Kioton pöytäkirjassa hyväksytyjä yhteishankkeita maailmanlaajuisesti.

Fortum myi 50 tuhatta tonnia Joensuun voimalaitoksen kattilamuutoksella aikaan saadusta päästöjen vähenemästä kanadalaiselle voimayhtiölle. Määrä ei ole suuri, mutta hanke antoi arvokasta kokemusta kansainvälisen päästökaupan käytännön toteuttamisesta. Kauppa oli toistaiseksi suurin kahden mantereen välillä.

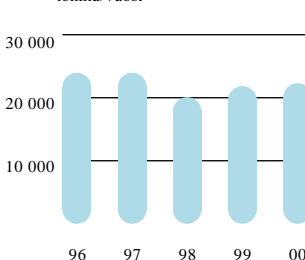
Uusiutuvien luonnonvarojen osuus sähkön tuotannossa %



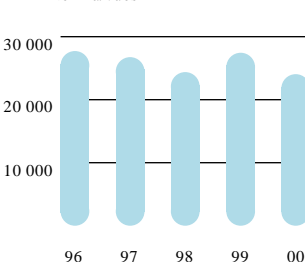
Hiilidioksidipäästöt ilmaan  
1 000 t/vuosi



Rikkidioksidipäästöt ilmaan  
tonnia/vuosi



Typenoksidien päästöt ilmaan  
tonnia/vuosi



## Ympäristömyötäisyydestä tukea liiketoimintaan

Fortumin panostus puhtaiden liikennepolttoaineiden kehittämiseen 1990-luvun alusta lähtien tuottaa nyt tulosta. Puhtaiden tuotteiden kysyntä jatkui edelleen hyvänä ja jalostamot toimivat täydellä kapasiteetilla. Matalarikkisen dieselöljyn tuotanto kasvoi lähes 30 % edellisestä vuodesta. Pääosa tuotannon kasvusta vietiin Euroopan markkinoille.

Fortumin reformuloidut bensiinit palavat puhtaasti happea sisältävien yhdisteiden ansiosta. Kalifornian osavaltio on päättänyt kieltää tärkeimmän happikomponentin, MTBE:n käytön vuoden 2002 lopussa. Bensiinin huolimattomasta käsittelystä aiheutuneet vuodot ovat aiheuttaneet siellä maku- ja hajuhaittoja pohjavedessä. USAn markkinoita varten Fortumin ja Chevronin yhteisyrittäjä Alberta Envirofuels valmistelee siirtymistä korvaavan iso-oktaanikomponentin tuotantoon.

EU:ssa valmistui laaja riskiselvitys, joka osoittaa, ettei MTBE ole terveydelle vaarallista. Pohjavesien suojelua tehostetaan EU:ssakin, mutta MTBE:n kieltämisen ei odoteta kuuluvan keinovalikoimaan.

Fortum on ensimmäinen suomalainen sähkönyyjiä, joka antaa myymälleen sähkölle ympäristöselosteen. Esimerkkejä ekotuotteistamme ovat Tuulisähkö ja Suomen Luonnonsuojeluliiton merkillä varustettu Norppasähkö. Myös suurin osa biopolttoaineilla tuotetusta lämmöstä täyttää "Norppamerkin" vaatimukset. Yrityksiäsiakkaille on tarjolla Optimointi- ja Ympäristöpalveluja sekä energiakatselmuksia. Ympäristötietoutta ja -tuotteita löytyy myös sähköisistä myyntikanavista kuten muuttaja.com ja mokkeilija.com sekä Fortumin Internet-sivuilta.

Fortum Engineering tarjoaa asiakkailleen energiatehokkaita ja ympäristömyötäisiä energiaratkaisuja. Tuotevalikoimaan kuuluvat mm. CHP-voimalaitokset, vesi- ja tuulivoimalaitokset, vanhojen voimalaitosten perusparannukset sekä ympäristöteknologia. Tšekin tasavaltaan ja Puolaan toimitettujen rikinpoistolaitosten avulla aikaansaatu rikkipäästöjen vähennys vastaa koko Suomen vuotuista rikkipäästöä.

## Parannamme jatkuvasti tuotantolaitosten ympäristöllistä suorituskykyä sekä prosessi- ja työturvallisuutta.

### Turvallisuus paranee

Fortum pyrki jatkuvasti edistämään henkilöstönsä turvallisuutta ja terveyttä sekä pienentämään ympäristöön kohdistuvia riskejä. Hyvä riskienhallinta parantaa toiminnan laatua, käyttövarmuutta ja tehokkuutta. Tavoitteena on vähentää turvallisuuspoikkeamien määrää puoleen vuoden 1999 tasosta vuoteen 2003 mennessä.

Työtaturmataajuus kertomusvuonna oli 11,5 yli yhden päivän työstä poissaoloon johtanut tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Se on 21 % pienempi kuin vuonna 1999. Hyvää kehitystä synkisti yksi urakoitsijan työntekijän kuolemaan johtanut tapaturma voimalaitostyömaalla Puolassa.

Ympäristöön tapahtuneiden vuotojen määrä laski 23:sta 16:een, mutta palokunnan sammutustoimia vaatineiden tulipalojen lukumäärä nousi 10:stä 14:ään. Tapahtumilla ei ollut merkittäviä vaikutuksia ympäristöön.

Ydinvoimalaitosten turvallisuuden jatkuvaksi parantamiseksi Loviisan voimalaitoksella eteni vakavien reaktorionnettomuuksien hallintaohjelma. Vuoden aikana otettiin käyttöön uusi, vain erittäin epätodennäköisessä reaktorin sulamisonnettomuudessa käytettävä varavalmomo ja ykkösyksiköllä tehtiin muutoksia reaktorin paineastian ulkopuolisen jäähdetyksen varmistamiseksi.

### Rikki- ja typpipäästöt hallinnassa

Fortum on panostanut merkittävästi rikki- ja typpipäästöjen vähentämiseen tuotantolaitoksillaan. Tehtyjen investointien ansiosta tuotantoa kohti lasketut ominaispäästöt ovat laskeutuneet selvästi. Savukaasujen rikin- ja typenpoisto vastaa pääosin parhaan käyttökelpoisen

tekniikan vaatimuksia eikä merkittäviä investointitarpeita ole lähivuosina näköpiirissä.

Lisätoimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi tarvitaan mahdollisesti vielä Naantalın jalostamolla ja Haapaveden voimalaitoksella Suomessa sekä Kohtlajärven voimalaitoksella Virossa.

Sähkön ja lämmön tuotannossa sivutuotteena syntyvän tuhkan hyötykäyttöaste oli 77 % ja kipsin 100 %. Öljynjalostuksen sivutuotteena syntyvä rikki saatiin sataprosenttisesti hyötykäyttöön. Sivutuotteiden myyntitulot vuonna 2000 olivat noin 0,9 miljoonaa euroa. Sivutuotteiden hyötykäyttö säästää myös jätehuollon kustannuksissa.

### Toiminta määräysten mukaista

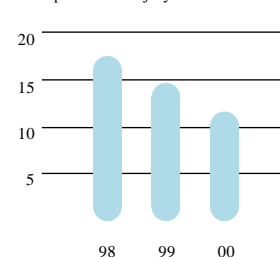
Fortumin tuotantolaitosten toiminta oli kertomusvuonna lupaehtojen ja muiden ympäristömääräysten mukaista muutamia vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta. Poikkeamat eivät aiheuttaneet havaittavia ympäristö- tai terveysvaikutuksia. Niistä ei myöskään aiheutunut yhtiölle taloudellisia seuraamuksia. Korjaavat toimenpiteet poikkeamien toistumisen ehkäisemiseksi on käynnistetty.

### EHS-investoinnit kasvoivat

Fortumin EHS-investoinnit vuonna 2000 olivat 47 miljoonaa euroa ja vuotuiset käyttömenot noin 55 miljoonaa euroa. Kustannuksiin lasketaan mukaan ilman- ja maaperänsuojeluun, jätevesien käsittelyyn ja jätehuoltoon sekä palontorjuntaan, prosessi- ja työturvallisuuteen ja työterveyshuoltoon liittyvät menot. Merkittävimmät investointikohteet olivat Joensuun voimalaitoksen kattilamuutos ja Naantalın jalostamon suljetun jäähdytysjärjestelmän rakentaminen.

Määräystenmukaisuuden ylläpitämiseksi arvioitu investointitarve vuodelle 2001 on 12 miljoonaa euroa.

Työtaturmat  
tapaturmat/milj. työtuntia



## Energia- ja ainetase 2000

Energia- ja ainetase kuvaa karkeasti Fortumin toimintojen keskeisimpiä materiaali- ja energiavirtoja sekä päästöjä. Sisäiset sähkö- ja polttoaine-erät on eliminoitu. Tase ei sisällä Birka Energien eikä muiden osakkuusyhtiöiden osuutta eikä tradingtoimintaa.

Raaka- ja polttoaineet		Energia		Päästöt veteen		Päästöt ilmaan	
>>	>	>	>	∨	∨	∧	∧
Raakaöljy, milj. t	10,7	Lämpö, TWh	3,6	Lämpöpäästö, TWh	23	CO <sub>2</sub> , t	9 000 000
Muut syöttöaineet, milj. t	2,2	Sähkö, TWh	15	Jätevesi, milj. m <sup>3</sup>	16	SO <sub>2</sub> , t	23 000
Nestekaasu, milj. t	0,5					NO <sub>x</sub> , t	24 000
Maakaasu, milj. m <sup>3</sup>	1 240					VOC, t	6 300
Kivihiili, milj. t	0,7					Hiukkaset, t	1 900
Turve, milj. t	1						
Biopolttoaineet, milj. t	1,3						
Muut polttoaineet, milj. t	0,5						
Uraani, milj. t	0,000027						



Fortum maksoi Suomessa erilaisia ympäristöperusteisia veroja ja maksuja 218 miljoonaa euroa. Merkittävimmät erät olivat polttoaineveron lisävero ja lämmöntuotantoon käytettyjen polttoaineiden verot. Vuodelle 2001 veroperusteet ovat säilyneet muuttumattomina.

Taloudellinen ohjaus on eräs mahdollinen ilmastopolitiikan ohjauskeino, jota on tutkittu Suomen kansallisen ilmasto-ohjelman valmistelun yhteydessä. Vielä ei voida arvioida, otetaanko Suomessa ylipäätään käyttöön taloudellisia ohjauskeinoja ja jos otetaan, minkälaisia vaikutuksia niillä voi olla Fortumin liiketoimintaan.

### Taloudelliset ympäristöriskit hallitaan

Fortum on arvioinut aiempaan toimintaan liittyvät ympäristövastuut ja kirjannut tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti tarvittavat varaukset tuleviin kunnostuskustannuksiin. Johdon tiedossa ei ole tapauksia, joilla olisi merkittävää vaikutusta yhtiön talouteen.

Fortum soveltaa systemaattisesti erilaisia riskienhallintamekanismeja yritysostojen ja -myyntien yhteydessä. Ympäristövastuut määritellään kauppasopimuksissa mahdollisimman tarkasti yllättävien korvausvaatimusten välttämiseksi. Fortumin tekemien kauppajen ympäristöriskipositioilla ei ole merkittävää vaikutusta yhtiön talouteen.

Suomen ydinenergialain mukaan Fortum varautuu ydinjätehuollon tuleviin kustannuksiin. Vuoden 2000 loppuun mennessä kertyneiden ydinjätteiden käsittelyn ja lopetusjoihtuksen sekä Loviisan voimalaitoksen käytöstäpoiston kustannuksiksi on arvioitu yhteensä 489 miljoonaa euroa. Tästä Fortum on maksanut valtion ydinjätehuoltorahastoon jo 486 miljoonaa euroa rahaston maksuohjelman mukaisesti.

Fortumin ydinvahinkoon liittyvä vastuu on määritelty Suomen lainsäädännössä ja se on noin 290 miljoonaa euroa. Fortum on kattanut vastuun lakisääteisellä vakuutuksella. Fortumin tytäryhtiöiden vähemmistöosuksiin ruotsalaisissa ja saksalaisissa ydinvoimayhtiöissä ei liity taloudellista ydinvahinkovastuuta.

### EHS-asioiden hallinta kehittyy

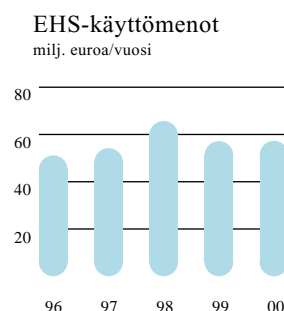
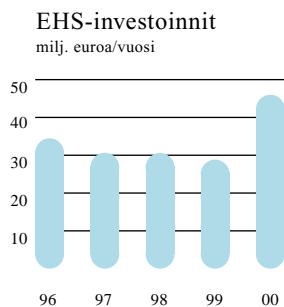
Fortumin hallitus hyväksyi keväällä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusohjelman, joka määrittelee konsernin EHS-toiminnan strategiset suuntaviivat ja konkreettiset tulostavoitteet lähivuosille. EHS-ohjelman kuusi strategista tavoitetta ovat:

- turvallisuustasomme on alan huippua
- ilmastokysymys uhkasta mahdollisuudeksi
- ympäristömyötäisyydellä parannettu kilpailukyky
- esimerkillinen EHS-asioiden hallinta
- henkilöstö tuntee ylpeyttä tavastamme hoitaa EHS-asioita
- sidosryhmät luottavat meihin.

### Tunnustusta ympäristöraportoinnille

Fortum voi ylläpitää sidosryhmien luottamusta vain osoittamalla toteuttavansa asettamia tavoitteita sekä kertomalla avoimesti niin menestyksistään kuin vastoinkäymisistäänkin.

Fortumin ympäristöviestintä sai kertomusvuonna kaksi merkittävää ulkopuolista tunnustusta: Fortumin Öljy ja kaasu -sektorin vuoden 1998 ympäristöraportti palkittiin Euroopan parhaana ja Fortumin vuoden 1999 vuosikertomus parhaana suomalaisena vuosikertomuksena ympäristöraportoinnin osalta.



#### Jätteet

√	
Tavanomainen jäte, t	24 000
Kierrätettävä jäte, t	26 000
Ongelmajäte, t	36 000 <sup>1)</sup>
Vähä- ja keskiaktiiviset jätteet, m <sup>3</sup>	190
Käytetty ydinpolttoaine, t	27

<sup>1)</sup>sisältää saastuneita maamassoja

#### Sivutuotteet

>	
Tuhka, t	240 000
Kipsi, t	21 000
Rikki, t	46 000

#### Tuotteet

>	
Öljytuotteet, milj. t	13
Muut tuotteet, milj. t	0,4
Sähkö, TWh	34
Lämpö, TWh	12



# Hallinto ja johtaminen

## Hallinto ja johtaminen

Lainsäädännön ohella Fortum noudattaa Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton julkisten osakeyhtiöiden hallinnoinnista antamaa soveltamisohjetta. Fortum noudattaa myös Helsingin Pörssin antamia sisäpiiri ohjeita.

Fortum-konsernin muodostavat emoyhtiö Fortum Oyj ja sen kokonaan omistamat alakonsernit, joiden emoyhtiöt ovat Fortum Oil and Gas Oy ja Fortum Power and Heat Oy. Fortum Oyj:n johto vastaa koko konsernin johtamisesta.

Vuonna 2000 konsernin liiketoiminta jakautui neljään sektoriin: Öljy ja kaasu, Sähkö ja lämpö, Engineering ja Service. Sektorit puolestaan jakautuvat 30 yksikköön, joiden toiminnan tuloksellisuus on selkeästi mitattavissa. Keväällä 2001 liiketoimintarakennetta muutettiin.

Konsernin hallinnosta ja toiminnasta vastaavat toimielimet ovat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja.

## Hallintoneuvosto

Hallintoneuvostoon kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään 10 ja enintään 20 jäsentä. Tällä hetkellä jäseniä on 15. Jäsenet valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa vuodeksi kerrallaan. Lisäksi hallintoneuvoston kokouksiin osallistuu neljä henkilöstöryhmien edustajaa, jotka eivät ole hallintoneuvoston jäseniä.

Hallintoneuvoston päätehtävä on valvoa yhtiön hallintoa ja käsitellä asioita, jotka koskevat yhtiön toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai organisaation huomattavaa muuttamista, valita hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet. Lisäksi hallintoneuvosto nimittää hallituksen ehdotuksesta toimitusjohtajan sekä päättää hänen palvelussuhteensa ehtoihin liittyvät asiat. Hallintoneuvosto kokoontuu pääsääntöisesti joka toinen kuukausi.

## Hallitus

Yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu 5–7 jäsentä. Tällä hetkellä hallituksessa on kuusi jäsentä. Hallituksen jäsenet valitaan kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallitus kokoontuu pääsääntöisesti kuusi kertaa vuodessa.

Hallitus vastaa konsernin hallinnosta ja toiminnan järjestämisestä lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen sekä yhtiökokouksen ja hallintoneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti.

Hallituksen tehtävä on yhtiön strateginen kehittäminen ja sen eri liiketoimintojen valvonta ja ohjaaminen. Lisäksi hallituksen tehtävänä on päättää konsernin keskeisistä toimintaperiaatteista, vahvistaa yhtiön vuosittainen toimintasuunnitelma ja tilinpäätös sekä osavuosisikatsaukset, päättää merkittävistä investoinneista, vahvistaa yhtiön eettiset arvot ja toimintaperiaatteet sekä seurata niiden toteutumista, nimittää varatoimitusjohtajat ja toimitusjohtajan välittömät alaiset sekä päättää heidän palkkaeduistaan, vahvistaa konsernin johtoryhmä ja konsernin ylin organisaatio- ja toimintarakenne sekä määrittellä yhtiön osinkopolitiikka.

Hallituksen päätoiminen puheenjohtaja valmistelee yhdessä toimitusjohtajan kanssa konsernin strategista suuntaamista, konsernirakenteen kehittämistä ja yhteistyöhankkeita koskevat asiat hallitukselle.

Hallitus on nimittänyt tarkastusvaliokunnan sekä nimitys- ja palkkiovaliokunnan. Valiokuntien jäsenet eivät ole palvelussuhteessa yhtiöön. Tarkastusvaliokunnan tehtäviin kuuluu yhtiön tilinpäätösten, osavuosisikatsauksien ja tilintarkastajien raporttien seuranta ja yhtiön sisäisen valvontajärjestelmän sekä sisäisen tarkastuksen seuranta ja arviointi.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on käsitellä, arvioida ja tehdä esityksiä konsernin ja sen johdon palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä ja valmistella osaltaan konsernin nimityskysymyksiä.

Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimii Heikki Pentti ja jäsenenä ovat Birgitta Kantola ja Erkki Virtanen.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan puheenjohtajana on L.J. Jouhki ja jäsenet Olli-Pekka Kallasvuo ja Heikki Pentti.

## Toimitusjohtaja ja konsernin johto

Toimitusjohtajan tehtävä on johtaa konsernin liiketoimintaa sekä hallintoa Suomen osakeyhtiölain ja hallituksen ohjeiden mukaan. Toimitusjohtajan tukena konsernin johtamisessa on konsernin johtoryhmä, joka esitellään sivulla 42.

## Hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan palkkiot ja osakeomistus

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille maksetut palkat ja palkkiot olivat vuonna 2000 yhteensä 620 tuhatta euroa. Yhtiön palveluksessa olevan hallituksen puheenjohtajan palkka luontaisetuineen oli 220 tuhatta euroa. Toimitusjohtajan palkka luontaisetuineen oli 190 tuhatta euroa (4 kk).

Päätoimiselle hallituksen puheenjohtajalle ja toimitusjohtajalle maksetaan palkan ja luontaisetuisten lisäksi suorituspalkkiota, jonka määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Palkkion enimmäismäärä on 30 prosenttia vuosipalkasta. Muita palkkioita hallituksen jäsenille ei maksettu.

Hallintoneuvoston, hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan 31.12.2000 omistamien Fortum Oyj:n osakkeiden määrät ja optio-oikeudet on esitetty viereisessä taulukossa.

Hallituksen jäsenille ei ole annettu lainoja Fortumista. Hallituksen jäsenillä tai muilla johdon edustajilla ei myöskään ole olennaisia liikesuhteita yhtiöön.

## Tarkastustoiminta

Konsernin hallitukselle ja toimitusjohtajalle raportoiva sisäinen tarkastus varmistaa, että konsernissa toimitaan noudattaen lakeja, ohjeita ja yhtiön toimintaperiaatteita. Sen tehtävänä on myös valvoa, että yhtiön riskien hallinta on järjestetty parhaalla mahdollisella tavalla.

Konsernin yhtiöiden tilintarkastuksesta vastaa tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Pekka Kaasalainen.

## Palkitsemis- ja kannustinjärjestelmät

Yhtiön pitkän ajan tavoitteiden saavuttamista tukevat johdon optiojärjestelyt ja henkilöstön optiolaina, joista tarkemmin virallisessa tilinpäätöksessä.

Lyhyen ajan tavoitteiden saavuttamista tukeva vuosittaiseen suoritukseen perustuva palkitsemis- ja kannustinjärjestelmä on käytössä koko konsernissa. Suorituspalkkion määrääytymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain hallituksen palkkiovaliokunnan esityksen pohjalta. Henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen liittyvät palkitsemisen kriteerit sovitaan yhteisesti esimiehen kanssa käydyissä tavoitekeskusteluissa. Kriteerit hyväksyy esimiehen esimies.

Suomalaista henkilöstöä koskeva Fortumin henkilöstörahasto jakaa voittopalkkioita siihen kuuluville henkilöille vuodesta 2000 alkaen. Henkilöstörahastoon eivät kuulu johdon optiojärjestelmän piiriin kuuluvat henkilöt. Fortumin hallitus määrittelee voittopalkkioerän määrääytymisperusteet konsernin tuloksesta.

## Osakkeenomistus ja optio-oikeudet 31.12.2000

	Osakkeita, kpl	Optio- oikeuksia, kpl
Matti Vanhanen	351	
Krister Ahlström	4 750	
Jaakko Ihamuotila	13 926	100
L.J. Jouhki	8 006	
Heikki Pentti	546	
Matti Vuoria	8 370	350
Mikael Lilius		350
Eero Aittola	1 370	250

## Hallitus



*Matti Vuoria*, s. 1951, varatuomari, hallituksen päätoiminen puheenjohtaja. Hän on muun muassa Danisco A/S:n hallituksen jäsen, Solidium Oy:n hallituksen puheenjohtaja sekä The European Renaissance Fund Limitedin hallituksen jäsen.



*Krister Ahlström*, s. 1940, vuorineuvos, diplomi-insinööri, hallituksen varapuheenjohtaja 31.12.2000 saakka. Hän on muun muassa MNB Maizels Groupin hallituksen puheenjohtaja, Stora Enso Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja ja Merita Pankki Oyj:n hallintoneuvoston jäsen.



*L.J. Jouhki*, s. 1944, kauppatieteiden maisteri, hallituksen varapuheenjohtaja, Thominvest Oy:n hallituksen puheenjohtaja. Hän on Finnlines Oyj:n hallituksen puheenjohtaja sekä Oyj Hartwall Ab:n, Sanoma-WSOY Oyj:n ja UPM-Kymmene Oyj:n hallitusten jäsen. Hän on myös Merita Pankki Oyj:n hallintoneuvoston jäsen.



*Jaakko Ihamuotila*, s. 1939, vuorineuvos, diplomi-insinööri, tekn.tri (h.c.), päätoiminen hallituksen jäsen 1.9.2000 asti ja hallituksen jäsen 31.12.2000 saakka. Jaakko Ihamuotila on hallituksen jäsen muun muassa Raisio Yhtymä Oyj:ssä. Lisäksi hän on Merita Pankki Oyj:n hallintoneuvoston jäsen.



*Birgitta Kantola*, s. 1948, varatuomari. Hän oli 1995–2000 International Finance Corporationin (Washington D.C.) talousjohtaja. Hän on Vasakronan AB:n ja Akademiska Hus AB:n hallitusten jäsen.



*Olli-Pekka Kallasvuo*, s. 1953, varatuomari, Nokia Oyj:n johtaja (rahoitus ja talous) ja johtokunnan jäsen. Hän on myös muun muassa Nextrom Holding S.A:n (Sveitsi), Nokian Renkaat Oyj:n ja F-Secure Oyj:n hallitusten puheenjohtaja ja Yleisradion hallituksen jäsen. Vuosina 1991–1996 hän toimi Helsingin Arvopaperipörssi Oy:n hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana.



*Heikki Pentti*, s. 1946, vuorineuvos, diplomiekonomi, Lemminkäinen Oyj:n hallituksen puheenjohtaja. Hän on myös Talentum Oyj:n ja Merita Pankki Oyj:n hallintoneuvostojen jäsen sekä Myllykoski Oy:n hallituksen jäsen.



*Erkki Virtanen*, s. 1950, valtiotieteiden kandidaatti, kauppa- ja teollisuusministeriön kansliapäällikkö. Hän on myös Patria Industries Oyj:n ja Sitran (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto) hallitusten varapuheenjohtaja.

# Konsernin johtoryhmä



*Vasemmalta:*

*Juha Laaksonen, Eero Aittola, Veli-Matti Ropponen, Mikael Lilius, Tapio Kuula, Carola Teir-Lehtinen, Harri Pynnä ja Kari Huopalahti*

*Mikael Lilius*, s. 1949, diplomiekonomi, toimitusjohtaja, johtoryhmän puheenjohtaja alkaen 1.9.2000.

*Eero Aittola*, s. 1942, ekonomisti, varatoimitusjohtaja, Fortumin toimitusjohtaja 10.3.–31.8.2000.

*Kari Huopalahti*, s. 1947, diplomi-insinööri, kehitysjohtaja.

*Tapio Kuula*, s. 1957, diplomi-insinööri, taloustieteiden maisteri, sektorijohtaja, Sähkö ja lämpö.

*Juha Laaksonen*, s. 1952, ekonomisti, talousjohtaja.

*Veli-Matti Ropponen*, s. 1949, diplomi-insinööri, ekonomisti, sektorijohtaja, Öljy ja kaasut.

*Carola Teir-Lehtinen*, s. 1952, filosofian maisteri, viestintäjohtaja.

*Harri Pynnä*, s. 1956, varatuomari, lakiasiaintohtaja, johtoryhmän sihteeri.

## Muu johto 28.2.2001

### Öljy ja kaasu -sektori

Sektorijohtaja *Veli-Matti Ropponen*  
Liikennepalvelu, Suomi, *Matti Peitsa*  
Liikennepalvelu, Baltia, *Kai Laurén*  
Öljynjalostus ja tukkumyynti, *Risto Rinne*  
Nynäs Petroleum, *Måns Collin*  
Voiteluaineet, *Veli-Pekka Helander*  
Perusöljyt, *Ilkka Poranen*  
Komponentit, *Risto Näsi*  
Öljyn ja kaasun tuotanto, *Hans Kristian Rød*  
Maakaasu, *Tapio Harra*  
Nestekaasun hankinta ja trading,  
*Per-Erik Wallgren*  
Nestekaasun markkinointi, *Ingmar Dahlblom*  
Energiatalo, *Rauno Kallonen*

### Sähkö ja lämpö -sektori

Sektorijohtaja *Tapio Kuula*  
Sähköosaston hallinta ja trading, *Timo Karttinen*  
Voimantuotanto, *Jussi Helske*  
Birka Energi, *Tomas Bruce*  
Sähkönsiirto, *Tapio Lehtisalo*  
Lämpö, *Risto Riekkö*  
P&H, Iso-Britannia ja Irlanti, *Esko Salosaari*  
P&H, Manner-Eurooppa, *Esko Salosaari*  
P&H, Kasvumarkkinat, *Matti Kangas*  
Teknologia, *Esa Lecklin*

### Service-sektori

Sektorijohtaja *Pekka Päättiläinen*  
O&M Suomi, *Matti Suikkanen*  
O&M Scandinavia, *Pekka Päättiläinen*  
Kunnossapito, *Tapio Kelo*  
O&M International, *Erkki Päivärinta*

### Engineering-sektori

Sektorijohtaja *Anders Palmgren*  
Voimalaitos-engineering, *Eero Auranne*  
Öljyn, kaasun ja kemian engineering,  
*Kim Kronstedt*  
Voimansiirto-engineering, *Pekka Salo*

### Muut

Fortum Data, *Kari Keskiivari*  
Fortum Support, *Eero Maijala*

### Muita esikuntajohtajia

Teknologia, *Tapio Alvesalo*  
Tietohallinto, *Jouni Keronen*  
Ympäristö-, terveys- ja  
turvallisuusasiat, *Arja Koski*  
Sijoittajasuhteet, *Raija Norppa-Rahkola*  
Sisäinen tarkastus, *Päivi Pesola*

### Hallintoneuvosto

*Ben Zyskowicz*, s. 1954, kansanedustaja,  
hallintoneuvoston varapuheenjohtaja  
*Henrik Aminoff*, s. 1945, diplomiekonomi,  
apulaisjohtaja, Metsä-Serla, paperiryhmä  
*Tuija Brax*, s. 1965, kansanedustaja  
*Kaarina Dromberg*, s. 1942, kansanedustaja  
*Klaus Hellberg*, s. 1945, kansanedustaja  
*Harri Holkeri*, s. 1937, valtioneuvos  
*Mikko Immonen*, s. 1950, kansanedustaja  
*Kyösti Karjula*, s. 1952, kansanedustaja  
*Tanja Karpela*, s. 1970, kansanedustaja  
*Kari Laitinen*, s. 1950, puoluesihteerin  
*Jouko K. Leskinen*, s. 1943, varatuomari  
*Leena Luhtanen*, s. 1941, kansanedustaja  
*Pekka Tuomisto*, s. 1940, varatuomari  
*Matti Vanhanen*, s. 1955, kansanedustaja  
*Sirkka Vilkkamo*, s. 1951, teollisuusneuvos,  
kauppa- ja teollisuusministeriö

### Vuoden 2000 aikana hallintoneu- vostosta erosivat seuraavat jäsenet

*Ilkka-Christian Björklund*, s. 1947, valtiotie-  
teen lisensiaatti, hallintoneuvoston puheen-  
johtaja tultuaan nimitetyksi Helsingin kau-  
pungin apulaisjohtajaksi.  
*Ville Itälä*, s. 1959, kansanedustaja tultuaan  
nimitetyksi valtioneuvoston jäseneksi.

### Henkilöstöryhmien edustajat

*Risto Heino*, ylemmät toimihenkilöt  
*Tapio Lamminen*, työntekijät  
*Pentti Paajanen*, työntekijät  
*Eero Pollari*, tekniset toimihenkilöt

# Sanasto

## Barreli

Raakaöljytynnyri, 159 litraa.

## Bioenergia

Biomassat ovat eloperäisiä, yhteyttämisen eli fotosynteesin kautta syntyneitä kasvimassoja, joista tuotettuja polttoaineita kutsutaan biopolttoaineiksi. Biomassoiksi lasketaan myös yhdyskuntien ja teollisuuden energiantuotantoon soveltuvat jätevirrat, jotka ovat suurimmalta osaltaan orgaanista alkuperää. Biopolttoaineista tuotettua energiaa kutsutaan bioenergiaksi. Bioenergia on hiilidioksidineutraalia energiaa, sillä vapautunut CO<sup>2</sup> sitoutuu nopeasti takaisin kasvillisuuteen.

## EHVI

Enhanced High Viscosity Index on yleisnimitys öljylle, jonka tuoteominaisuudet vastaavat synteettistä perusöljyä, mutta kemiallinen koostumus saattaa vaihdella valmistusprosessin mukaisesti.

## Esterit

Joko täysin synteettisiä tai biokomponenteista valmistettuja huippuluokan perusöljyjä. Raaka-aineena mm. oksoalkoholit, rypsiöljy, mäntyöljy.

## Fossiilinen polttoaine

Eloperäisestä materiaalista pitkän ajan kuluessa syntynyt tai muuntunut polttoaine, joka on varastoitunut maaperään, kuten kivihiili, öljy ja maakaasu.

## Hyötysuhde

Saadun hyötytehon suhde käytettyyn tehoon; se osa polttoaineiden kokonaisenergiasta, joka saadaan hyödynnettävään käyttöön sähkönä ja lämpönä.

## Katalyytti

Katalyytti kiihdyttää kemiallista reaktiota, mutta ei itse osallistu reaktioon. Katalyytti on tavallisimmin metalli tai metallioksidi ja sitä käytetään mm. typenoksidien poistamiseen voimalaitosten savukaasuista ja moottoriajoneuvojen pakokaasuista.

## Lauhdutusvoima

Sähköenergia, joka tuotetaan lauhduttamalla höyry jäähdytysveden avulla ilman, että höyryn lämpöenergiaa käytetään hyödyksi.

## Leijukerros poltto

Polttotekniikka, jossa palaminen tapahtuu leijutilassa, joka syntyy puhallettaessa kaasua rakeisen materiaali-kerroksen, esim. hiekan läpi. Soveltuu vaikeasti poltettavien aineiden polttoon.

## Kierrätyspolttoaine

Lajiteltua jätettä, joka soveltuu poltettavaksi.

## Low-NOx-tekniikka

Typenoksidipäästöjä poltossa voidaan vähentää joko estämällä typenoksidien muodostumista tai hajottamalla jo syntyneitä typenoksideja. Polttoteknisiä keinoja typenoksidien vähentämiseksi ovat matalatyyppi-polttimien käyttö, ilman ja polttoaineen vaiheistus ja lämpötilan alentaminen.

## Mineraaliöljy

Raakaöljystä perinteisellä tavalla jalostettu tuote, joka on edelleen laajasti käytetty valtalaatu.

## MTBE

Bensiinin aineosa, joka sisältää happea ja edistää puhtaampaa palamista.

## Ominaispäästö

Päästömäärä laskettuna tuotettua (mg/kWh) tai käytettyä (mg/MJ) energiayksikköä kohti.

## PAO, polyalfaolefiini

Synteettisesti tuotettu perusöljy, josta valmistetaan korkealuokkaisia voiteluöljyjä.

## Sivutuotteet

Voimantuotannossa savukaasujen puhdistuksessa syntyvät tuotteet kuten tuhka ja kipsi.

## Synteettinen öljy

Öljynjalostus- tai petrokemian teollisuuden pitkälle jalostettu tuote, jolla on selkeästi paremmat laatuominaisuudet mineraaliöljyyn verrattuna.

## Uusiutuvat energialähteet

Uusiutuvilla energialähteillä tarkoitetaan aurinko-, tuuli-, vesi- ja bioenergiaa, maalämpöä sekä aalloista ja vuoroveden liikkeistä saatavaa energiaa.

## VHVI

Very High Viscosity Index on yleisnimitys öljylle, jonka tuoteominaisuudet vastaavat synteettistä perusöljyä, mutta kemiallinen koostumus saattaa vaihdella valmistusprosessin mukaisesti.

## YVA

Ympäristövaikutusten arviointi suunniteltavasta hankkeesta.

## 1 MW

(megawatti) = 1 000 kW (kilowatti) = 1 000 000 W (wattia), tehon yksiköitä, normaalin hehkulampun teho on 25-100 W.

## 1 TWh

(terawattitunti) = 1 000 GWh (gigawattitunti) = 1 000 000 MWh (megawattitunti) = 1 000 000 000 kWh (kilowattitunti), energian yksiköitä, 100 watin hehkulamppu kuluttaa tunnissa energiaa 0,1 kWh.

## 1 TJ

(terajoule) = 1 000 000 MJ (megajoule), energian yksiköitä, käytetään yleensä puhuttaessa polttoaineiden energiasisällöstä.



# Fortumia sijoituskohteena seuraavia pankkeja ja pankkiiriliikkeitä

## Alfred Berg Finland Oy

puh. 09 - 228 321

Kluuvikatu 3

00100 Helsinki

## ArosMaizels Oy

puh. 09 - 12341

Fabianinkatu 29 B

00100 Helsinki

## D. Carnegie Ab Finland Branch

puh. 09 - 6187 1200

Eteläesplanadi 12

00130 Helsinki

## Conventum Pankkiiriliike Oy

puh. 09 - 549 9300

Aleksanterinkatu 44

00100 Helsinki

## Dresdner Kleinwort Benson

puh. +44 171 623 8000

P.O. Box 560

London EC3P 3DB

U.K.

## Deutsche Bank AG, Helsinki Branch

puh. 09 - 2525 25

PL 650

00101 Helsinki

## Enskilda Securities AB

puh. 09 - 6162 8900

PL 599

00101 Helsinki

## Evli Pankkiiriliike Oyj

puh. 09 - 476 690

PL 1081

00101 Helsinki

## Handelsbanken Markets

Investment Banking

puh. 010 44 411

PL 315

00131 Helsinki

## Mandatum Pankkiiriliike Oy

puh. 09 -166 721

PL 117

00121 Helsinki

## Morgan Stanley Dean Witter & Co

puh. +44 171 425 8000

25 Cabot Square, Canary Wharf

London E14 4QA

U.K.

## Opstock Oy

puh. 09 - 40 465

PL 362

00101 Helsinki

## UBS Warburg

puh. +44 171 567 8000

2 Finsbury Avenue

London EC2M 2PG

U.K.



Keilaniemi, Espoo, PL 1, 00048 FORTUM  
puhelin 010 4511  
faksi 010 45 24447  
[www.fortum.fi](http://www.fortum.fi)

Kotipaikka Espoo  
Kaupparekisterinumero 728.243  
Ly 1463611-4

# Tilinpäätös 2000

[www.fortum.fi](http://www.fortum.fi)



**Fortum**

# Sisältö

Hallituksen toimintakertomus	1
Konsernin tuloslaskelma	8
Konsernin tase	9
Konsernin kassavirtalaskelma	10
Tilinpäätöksen liitetiedot	11
Konsernin osakkeet ja osuudet	27
Konsernin taloudelliset tunnusluvut 1996–2000	31
Tunnuslukujen laskentakaavat	34
Emoyhtiön tilinpäätöstiedot	35
Osakkeet ja osakkeenomistajat	39
Ehdotus voittovarojen käytöksi	43
Tilintarkastuskertomus	44
Hallintoneuvoston lausunto	45

## Hallituksen toimintakertomus

Konsernin liikevaihto kasvoi 34 prosenttia edellisvuodesta ja oli 11 026 miljoonaa euroa (8 232 miljoonaa euroa). Liikevaihtoa kasvattivat pääasiassa edellisvuodesta kohonneet raakaöljyn ja öljytuotteiden hinnat sekä laajentunut kaasutrading. Sähköliiketoimintojen liikevaihto kasvoi sähkön alentuneesta hinnasta huolimatta Saksasta ja Ruotsista hankittun lisäkapasiteetin ansiosta.

Pohjoismaat ovat konsernin tärkein markkina-alue. Alueen yhteenlaskettu osuus konsernin liikevaihdosta oli 57 prosenttia.

### Liikevaihto segmenteittäin

milj. euroa	2000	1999	muutos-%
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti <sup>1)</sup>	945	366	158
Öljynjalostus ja markkinointi <sup>2)</sup>	7 759	5 064	53
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	1 760	1 443	22
Sähkönsiirto	467	347	35
Service	356	290	23
Engineering	585	479	22
Muu toiminta	94	137	-31
Liiketoimintojen välinen myynti	-940	-717	31
<b>Yhteensä</b>	<b>11 026</b>	<b>8 232</b>	<b>49</b>
Poistuneet liiketoiminnat	-	823	
<b>Konserni</b>	<b>11 026</b>	<b>8 232</b>	<b>34</b>

<sup>1)</sup> Sisältää maakaasutradingiä ja vähittäismyyntiä

558 136

<sup>2)</sup> Sisältää

öljytradingiä 1 117 783

### Vertailukelpoinen liikevoitto parani yli 50 %

Fortum-konsernin liikevoitto vuonna 2000 nousi 29 prosenttia ja oli 906 miljoonaa euroa (705 miljoonaa euroa). Liikevoiton vertailukelpoinen kasvu jatkuvien liiketoimintojen osalta oli 52 prosenttia, sillä vuoden 1999 liikevoitto sisälsi poistuneiden liiketoimintojen liikevoittoa 107 miljoonaa euroa. Raakaöljyn hinnan nousu paransi merkittävästi öljyn ja kaasun tuotannon tulosta. Öljynjalostuksen ja markkinoinnin tulos parani huomattavasti öljyn jalostusmarginaalin vahvistumisen ansiosta. Myös varustamoliiketoiminta ja bensiinikomponenttien vahva kysyntä tukivat Öljynjalostuksen ja markkinoinnin tulosparannusta.

Sähkön hinta on pitkään ollut alhainen, mikä on rasittanut sähköntuotannon ja myynnin tulosta. Lisäksi keskimääräistä lämpimämmän sään seurauksena kaukolämmön myynti väheni.

Kuluneena vuonna päättyneiden, valtaosin ennen markkinoiden vapautumista tehtyjen sähkönsopimuksien volyyymi oli 4,7 terawattituntia, mutta vastaava volyyymi myytiin muilla sopimuksilla. Tästä johtuva liikevoiton pieneneminen edellisvuoteen verrattuna oli lähes 40 miljoonaa euroa. Vuonna 2001 päättyy vanhoja sopimuksia noin 3 terawattitunnin ja seuraavan kolmen vuoden aikana noin 7 terawattitunnin verran. Tulevina vuosina päättyvien sopimusten vuosittaisen vaikutuksen liikevoittoon arvioidaan olevan vähäisempi kuin vuonna 2000.

Fortumin puoliksi omistaman Birka Energi -konsernin vaikutus Fortumin liikevoittoon oli 175 miljoonaa euroa.

Engineeringin heikko tulos aiheutui eräistä Voimalaitos-yksikön tappiollisista hankkeista. Muiden engineering-yksikköjen tulos oli voitollinen.

## Liikevoitto segmenteittäin

milj. euroa	2000	1999	muutos-%
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	218	82	166
Öljynjalostus ja markkinointi	382	182	110
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	211	236	-11
Sähkönsiirto	127	115	10
Service	12	12	0
Engineering	-21	12	-275
Muu toiminta	-20	-24	17
Eliminoinnit	-3	-17	
Yhteensä	906	598	52
Poistuneet liiketoiminnot	-	107	
Konserni	906	705	29

Vuoden aikana hankittujen liiketoimintojen vaikutus liikevoittoon oli lievästi positiivinen.

Raakaöljyn hinnan noususta aiheutunut, pääasiassa lakisäätöihin velvoitevarastoon kohdistuva öljyn varastovoitto sekä kivihiilen kohonneesta hinnasta aiheutunut varastovoitto oli yhteensä 24 miljoonaa euroa (81 miljoonaa euroa).

Liikevoittoon sisältyvät käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä kirjatut myyntivoitot, yhteensä 119 miljoonaa euroa (155 miljoonaa euroa). Vastaavasti kertaluonteisia arvonalennuksia ja varauksia oli yhteensä 66 miljoonaa euroa (20 miljoonaa euroa).

Birka Energitä lukuunottamatta osakkuusyhtiöt on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmällä. Fortumin osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista ilman Birka Energitä oli yhteensä 46 miljoonaa euroa (36 miljoonaa euroa). Birka Energi on yhdistelty suhteellisella menetelmällä 50 prosentin omistusosuuden mukaan.

Voitto ennen satunnaisia eräjä oli 633 miljoonaa euroa (494 miljoonaa euroa).

Voitto ennen veroja oli 623 miljoonaa

euroa (954 miljoonaa euroa). Satunnaisiin eräjä vuonna 1999 sisältyi Gasum Oy:n osakkeiden sekä Neste Chemicals Oy:n ja Enermet Oy:n liiketoiminnan myynneistä kirjatut myyntivoitot.

Tilikauden voitto oli 423 miljoonaa euroa (703 miljoonaa euroa) ja tulos osaketta kohden 0,55 euroa (0,41 euroa). Sijoitetun pääoman tuotto oli 9,4 prosenttia (8,4 prosenttia) ja oman pääoman tuotto 8,6 prosenttia (7,7 prosenttia).

Konsernin nettoraahoituskulut olivat 273 miljoonaa euroa (211 miljoonaa euroa). Tilikaudelle kirjatut verot olivat 154 miljoonaa euroa (229 miljoonaa euroa).

## Markkinoilla suuria hintavaihteluja, yhtiölle lisää tuotantoa

### Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti

Raakaöljyn hinnat nousivat huomattavasti vuoden 2000 aikana. Pohjanmeren kevyen Brent-raakaöljyn hinta nousi syksyn aikana korkeimmillaan 35 dollariin barretilta. Vuoden lopussa hinta oli 24 dollarin tuntumassa. Brentin keskimääräinen barrelihinta vuonna 2000 oli 28,5 dollaria, kun se edellisenä vuonna oli noin 18 dollaria. Fortumin myymän öljyn keskihinta oli 27,6 dollaria barretilta (17,9 dollaria).

Vuonna 2000 Fortum tuotti öljyä ja kaasua keskimäärin 34 200 öljykvivalenttibarrelia päivässä (32 700 öljykvivalenttibarrelia päivässä vuonna 1999) eli noin 1,7 miljoonaa tonnia vuodessa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli lähes viisi prosenttia. Kaasun tuotanto Åsgard-kentällä Norjassa alkoi loka-kuussa. Kentän suunniteltu kaasun tuotantomäärä vuonna 2001 on vajaat 10 000 öljykvivalenttibarrelia päivässä.

### *Öljynjalostus ja markkinointi*

Öljyn kansainväliset jalostusmarginaalit nousivat yli kolminkertaisiksi edelliseen vuoteen verrattuna. Jalostusmarginaali oli keskimäärin 3,4 dollaria barreilta, kun se vuonna 1999 oli 0,9 dollaria. Fortumin jalostamoiden marginaali oli edelleen selvästi korkeampi kuin kansainvälinen jalostusmarginaali.

Fortumin öljytuotteiden tukkumyynti Suomessa oli 7,8 miljoonaa tonnia (7,9 miljoonaa tonnia). Öljytuotteiden myynti muihin maihin kasvoi hieman ja oli 4,9 miljoonaa tonnia (4,8 miljoonaa tonnia). Tärkein vientimarkkina oli Ruotsi, johon vietiin 1,7 miljoonaa tonnia (2,0 miljoonaa tonnia) öljytuotteita. Vienti Pohjois-Amerikkaan kasvoi ja oli 1,0 miljoonaa tonnia (0,8 miljoonaa tonnia). Vienti Baltian maihin oli vähäistä.

Fortumin öljytuotteiden vähittäis- ja suoramyynti Suomen markkinoille oli 3,8 miljoonaa tonnia eli saman verran kuin vuotta aiemmin. Myös markkina-asema säilyi suunnilleen ennallaan.

### *Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti*

Sähkön markkinahinta pohjoismaissa pysyi vuoden 1999 tasolla. NordPool-pörssin systeemihinta oli keskimäärin 12,8 euroa megawattitunnilta (13,5 euroa vuonna 1999).

Suomen ja Ruotsin aluehinnat olivat systeemihintaa korkeampia. Sähkön kulutus pohjoismaissa oli 382 terawattituntia, mikä on 1,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 1999.

Fortumin sähköntuotantokapasiteetti pohjoismaissa oli vuoden lopussa 9 243 megawattia (8 303 megawattia). Yhteensä Fortumin kapasiteetti oli 10 163 megawattia (8 549 megawattia). Konsernin sähkönmyynti pohjoismaissa vuonna 2000 oli 45,3 terawattituntia (41,6 terawattituntia). Suomessa myynti oli 28,4 terawattituntia (29,6 terawattituntia) ja Ruotsissa 16,9 terawattituntia (12,0 terawattituntia), mihin sisältyy 50 pro-

senttia Birka Energin sähkönmyynnistä. Pohjoismaiden ulkopuolinen myynti oli 6,1 terawattituntia (2,2 terawattituntia). Fortumin pohjoismaissa myymän sähkön keskihinta aleni edellisvuodesta 6 prosenttia.

Lämpömarkkinoihin vaikutti polttoainoiden voimakas hinnannousu ja syksyn poikkeuksellisen lämmin sää. Fortum myi pohjoismaissa lämpöä 15,6 terawattituntia (15,7 terawattituntia).

Joulukuussa Fortum solmi sopimukset pitkäaikaisista kaukolämmön toimituksista Turun seudulle. Sopimusten yhteinen tehon määrä on noin 300 megawattia ja vuotuinen energiamäärä 1,5 terawattituntia.

### *Sähkönsiirto*

Sähkön siirtohinnot olivat vakaat. Fortumin jakeluverkoissa siirrettiin sähköä yhteensä 15,0 terawattituntia, mikä on 19 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvu johtui Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n hankinnasta. Suomessa olevat sähkönsiirto-toiminnot siirrettiin yhteen yksikköön.

### *Service*

Fortum Servicen operoimien voimalaitosten käytettävyys jatkui erinomaisena. Servicellä on käyttövastuullaan voimalaitosten sähkötehoa yhteensä yli 11 000 megawattia ja lämpötehoa 6 800 megawattia. Kunnossapidon asiakkuudet kehittyivät entistä vahvemmin kumppanuuspohjaisiksi ja vuoden aikana tehtiin useita pitkäaikaisia sopimuksia.

### *Engineering*

Fortum Engineeringin laskuttamaton tilauskanta oli vuoden lopussa 473 miljoonaa euroa (675 miljoonaa euroa vuoden 1999 lopussa). Voimansiirto-engineeringistä päätettiin luopua. Voimalaitos-engineeringin tulos oli selvästi tappiollinen ja siksi yksikössä aloitettiin toiminnan tervehdyttämisohjelma.

## Merkittäviä rahoitusjärjestelyjä, maksuvalmius säilyi hyvänä

Merkittävin vuoden aikana toteutettu rahoitustransaktio oli Stora Enson voimalaitosten hankinnan rahoittamiseksi toteutettu järjestely, jossa Fortum Capital Ltd. laski liikkeelle etuoikeutettuja osakkeita 1,2 miljardin euron arvosta. Konsernin taseen vähemmistöosuuden kasvu johtuu tästä järjestelystä.

Korollinen nettovelka oli vuoden päättyessä 4 626 miljoonaa euroa (3 818 miljoonaa euroa). Velkaantumistaso oli vuoden päättyessä 73 prosenttia (79 prosenttia).

Konsernin maksuvalmius säilyi hyvänä. Likvidien varojen määrä oli vuoden lopussa 437 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi konsernilla oli käytettävissä yhteensä noin miljardi euroa nostamattomia valmiusluottoja. Konsernin nettorahoituskulut olivat vuoden 2000 aikana 273 miljoonaa euroa, joka vastaa 2 prosenttia liikevaihdosta. Stora Enson voimaomaisuuden hankintaan liittyneiden rahoitusjärjestelyjen kertaluonteiset kustannukset olivat yhteensä noin 33 miljoonaa euroa.

Konsernin tärkeimmät lainavaluutat olivat Ruotsin kruunu, euro ja Yhdysvaltain dollari. Lainojen keskikorko suojausten jälkeen ilman Birka Energin lainoja oli vuoden päättyessä 6,2 prosenttia.

## Suurimmat investoinnit sähköntuotantoon

Konsernin investointien kokonaismäärä oli 3 131 miljoonaa euroa (1 059 miljoonaa euroa). Pääosan muodostivat sähköliiketoimintaan kuuluvat yritysostot. Summaan sisältyy hankittujen tytäryhtiöiden hankintahetken korollisia nettovelkoja yhteensä 1 208 miljoonaa euroa (8 miljoonaa euroa).

Saksalaisen energiayhtiö Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n osakekanta ostettiin tammi-kuussa. Kauppahinta oli 388 miljoonaa euroa. Stora Ensolta hankittiin touko-kesä-

kuun vaihteessa 1 511 megawattia ja 6,7 terawattitunnin vuosituotantoa vastaava voimalaitoskapasiteetti Suomessa ja Ruotsissa. Kaupan arvo oli 1,7 miljardia euroa ja siihen sisältyi useita yhtiöitä ja osakkuuksia. Fortum sopi lisäksi Stora Enson kanssa yli kahden terawattitunnin vuosittaisista sähköntoimituksista seuraavan kolmen vuoden ajaksi.

Åsgard-kentän kehittäminen tuotantoon saatettiin loppuun. Lokakuussa käynnistyneen kaasuntuotannon valmisteluun ja siihen liittyvään infraskruktuuriin käytettiin vuoden aikana 70 miljoonaa euroa.

## Yritysjärjestelyjä voimantuotannossa

Sähkön tuotantorakenteen optimoimiseksi Fortum myi Stora Ensolta Suomesta ostamastaan kapasiteetista 97 megawattia ja vaihtoi hankkimansa Pamilo Oy:n osakkeet Ruotsissa sijaitsevan Bullerforsens Kraft AB:n osakkeisiin. Helsingin Energialle myytiin voimantuotanto-osuudet Vuosaari A- ja B-voimalaitoksista sekä kolme Stora Ensolta ostettua vesivoimalaitosta. Lisäksi ruotsalaisen vesivoimayhtiön Gulsele AB:n osakkeet vaihdettiin Kemijoki Oy:n osuuksiin. Fortum myi myös osuutensa Lahden Lämpövoima Oy:stä Lahti Energialle.

## Toimintaa suunnattiin uudelleen, tehostamisohjelma käynnistyi

Vuoden aikana päätettiin keskittää yhtiön sähköntuotanto pohjoismaihin ja muualle Itämeren ympärille. Tämän seurauksena päätettiin luopua Unkarin, Brittein saarten ja Irlannin voimalaitoksista. Unkarissa sähköä ja lämpöä tuottavan Budapesti Erömü Rt:n osakkeiden myynnistä ranskalaiselle EdF:lle sovittiin joulukuussa. Kaupan ehtona olevat viranomaisluvat oletetaan saatavan vuoden 2001 alkupuoliskolla.



Engineering-sektorin toimintaa suunnattiin uudelleen. Voimansiirto-engineeringistä päätettiin luopua ja Voimalaitos-engineeringissä käynnistettiin tervehdyttämisohjelma.

Koko konsernin kattava toiminnan tehostamisohjelma aloitettiin syyskuussa.

## Länsivoiman sulautumisen yhteydessä osakepääomaa korotettiin

Länsivoima Oyj:n sulautuessa 30.9.2000 Fortum Oyj:hin sulautumisvastikkeena laskettiin liikkeelle 60 825 940 uutta Fortum Oyj:n osaketta ja osakepääomaa korotettiin 206 808 196 eurolla. Uudet osakkeet yhdistettiin Fortum Oyj:n vanhaan osakelajiin 30.9.2000. Yhdellä Länsivoiman osakkeella sai 10 Fortumin uutta osaketta. Fortum Oyj:n osakkeiden lukumäärä 31.12.2000 oli 845 608 575 kappaletta ja osakepääoma 2 875 069 155 euroa. Osakkeiden lukumäärä ilman konserniyhtiöiden omistamia emoyhtiön osakkeita oli 794 571 055.

Fortum Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö Fortum Power and Heat Oy oli Länsivoima Oyj:n suurin osakas. Sulautumisen yhteydessä Fortum Power and Heat Oy sai 51 037 520 Fortum Oyj:n osaketta yhteenlasketulta nimellisarvoltaan 173 527 568 euroa. Tämä on 6,04 prosenttia Fortum Oyj:n koko osakekannasta, osakepääomasta ja äänimäärästä. Tällä hetkellä näihin osakkeisiin ei liity äänivaltaa. Samalla Suomen valtion osuus osakepääomasta laski 75,38 prosentista 69,96 prosenttiin.

Fortum Oyj:n hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokoukselta saatuja käyttämättömiä valtuuksia korottaa yhtiön osakepääomaa tai ostaa yhtiön omia osakkeita.

## T&K-toimintaa tehostettiin verkottumalla

Konsernissa käytettiin tutkimukseen ja tuotekehitykseen 58 miljoonaa euroa

(72 miljoonaa euroa) eli 0,5 prosenttia (0,9 prosenttia) liikevaihdosta. T&K-portfolion kehittämistä jatkettiin tavoitteena tukea liike-toimintastrategiaa rajatuilla, hyvin resursoituilla hankkeilla sekä verkottamalla alan parhaiden osaajien kanssa. Yhteyksiä kansallisiin ja EU:n tutkimusohjelmiin vahvistettiin.

## Toiminta ympäristömääräysten mukaista

Fortumin hallitus hyväksyi keväällä konsernin EHS-ohjelman ja sen osana ilmastoaloitteen. Samassa yhteydessä perustettiin Fortumin ilmastorahasto, joka investoi hiilidioksidipäästöjä vähentäviin hankkeisiin kehitys- ja siirtymätalouden maissa. Lisäksi Fortum liittyi Maailmanpankin hiilirahastoon, joka toteuttaa ilmastomyötäisiä hankkeita maailmanlaajuisesti.

Työturvallisuus Fortumin toimipaikoilla kehittyi suotuisasti ja työtapaturmataajuus laski 20 prosenttia edellisestä vuodesta.

Fortumin toiminta oli kertomusvuonna vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta lupa-ehdojen ja muiden ympäristömääräysten mukaista. Tiedossa ei ole tapauksia, joihin liittyisi konsernin talouden kannalta merkittäviä ympäristövastuita.

## Voimassa kaksi optiojärjestelyä

Yhtiöllä on voimassa kaksi yhtiön osakkeen pörssikurssiin kytkettyä henkilöstön kannustinjärjestelmää. Molemmat ovat vuodelta 1999.

### *Johdon optiojärjestely*

Järjestelyssä voidaan tarjota enintään 150 Fortum-konsernin avainhenkilölle enintään 15 000 optio-oikeutta. Optio-oikeudet oikeuttavat merkitsemään Fortum Oyj:n osakkeita 1.10.2002 ja 1.10.2005 välisenä aikana yhteensä enintään 15 miljoonaa kappaletta, mikä vastaa 1,8 prosenttia yhtiön nykyisestä osakepääomasta ja äänivallasta. Yhtiön osakepääoma voi johdon optiojär-

jestelyyn liittyvien merkintöjen seurauksena nousta yhteensä enintään 51 miljoonalla eurolla. Vuoden 2000 lopussa järjestelyn piirissä oli 123 henkilöä, joilla oli yhteensä 12 676 optio-oikeutta.

#### *Henkilöstön optiolainajärjestely*

Henkilöstön optiolainan enimmäismäärä oli 25 miljoonaa markkaa (4,2 miljoonaa euroa). Laina-aika on kolme vuotta ja lainan vuotuinen korko neljä prosenttia. Laina maksetaan korkoineen takaisin yhtenä eränä 17.5.2002.

Lainasta annettiin 25 000 kappaletta tuhannen markan nimellisarvoisia lainaosuuksia, joihin kuhunkin liittyy 300 optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeuttaa yhden Fortum Oyj:n osakkeen merkintään. Vuoden 2000 lopussa lainan määrä oli 23,8 miljoonaa markkaa (4,0 miljoonaa euroa). Henkilöstön optiolainajärjestelyn seurauksena Fortumin osakepääoma voi nousta enintään 24,2 miljoonalla eurolla eli 7,1 miljoonalla uudella osakkeella, mikä vastaa 0,8 prosenttia yhtiön nykyisestä osakepääomasta. Osakkeet ovat merkittävissä 17.5.2002 ja 17.5.2005 välisenä aikana.

#### **Henkilöstön määrä lähes ennallaan**

Konsernin palveluksessa oli vuonna 2000 keskimäärin 16 220 henkilöä (17 461 henkilöä) ja vuoden 2000 lopussa 15 770 henkilöä (15 048). Henkilömäärää lisäsi eniten saksalaisen Elektrizitätswerk Wesertal GmbH:n hankinta. Fortum Oyj:ssä oli henkilöstöä vuoden lopussa 377 henkilöä (37 henkilöä). Vuoden 2000 alussa Fortum Oyj:n palvelukseen siirtyi tytäryhtiöistä yhteensä 348 henkilöä.

#### **Muutoksia konsernin hallinnossa**

Vuoden alussa astui voimaan uusi johtamis- ja hallintomalli. Konsernin liiketoiminnat jakautuvat Öljy ja kaasu-, Sähkö ja lämpö-,

Engineering- ja Service-sektoreihin. Sektorit puolestaan jakautuvat 30 yksikköön, joiden toiminnan tuloksellisuus on selkeästi mitattavissa. Samalla konsernin ja sektoreiden esikuntia yhdistettiin.

Ilkka-Christian Björklund erosi hallintoneuvoston jäsenyydestä ja puheenjohtajan tehtävästä 1.8.2000 Helsingin kaupungin palvelukseen siirtymisen vuoksi. Tämän jälkeen hallintoneuvoston puheenjohtajan tehtävää on hoitanut varapuheenjohtaja Ben Zyskowicz. Ville Itälä erosi hallintoneuvoston jäsenyydestä 1.9.2000, kun hänet nimitettiin valtioneuvoston jäseneksi. Vuoden lopussa hallintoneuvostoon kuului 15 jäsentä. Kokouksiin osallistuu lisäksi neljä henkilöstön edustajaa.

Fortumin hallitukseen kuuluivat vuonna 2000 Matti Vuoria (puheenjohtaja), Krister Ahlström (varapuheenjohtaja), Jaakko Ihamuotila (31.8.2000 asti päätoiminen hallituksen jäsen), Heikki Marttinen (10.3.2000 asti), L.J. Jouhki, Heikki Pentti ja Erkki Virtanen. Vuodeksi 2001 hallitukseen valittiin Matti Vuoria (puheenjohtaja) L.J. Louhki (varapuheenjohtaja), Olli-Pekka Kallasvuo, Birgitta Kantola, Heikki Pentti ja Erkki Virtanen.

Fortum Oyj:n toimitusjohtaja Heikki Marttinen vapautettiin tehtävästään 10.3.2000. Uudeksi toimitusjohtajaksi nimitettiin yhtiön talousjohtaja Eero Aittola, joka hoiti tehtävää elokuun loppuun saakka. Mikael Lilius aloitti toimitusjohtajana 1.9.2000 ja Eero Aittola nimitettiin 7.9.2000 yhtiön varatoimitusjohtajaksi.

Tilintarkastusyhteisönä toimi SVH PricewaterhouseCoopers Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Pekka Kaasalainen.

#### **Katsauskauden jälkeisiä tapahtumia**

Helmikuussa Fortum ilmoitti haluavansa neuvotella Birka Energi AB:n koko osakkeen hankinnasta.

Asiakkuuksien kehittämiseksi laajemminkin pohjoismaissa päätettiin alkuvuodesta 2001 muodostaa uusi sektori, Fortum Markets. Tässä liiketoiminnassa tarjotaan yritysasiakkaille energiatuotteita sekä pienyrittäjille ja yksityisasiakkaille monipuolisia tuotteita ja palveluja.

Liiketoiminnan kasvua voidaan aikaansaada myös yhdistämällä Fortumin nykyisiä vahvuuksia voimalaitosten käytössä ja kunnossapidossa ja niihin liittyvässä teknologiassa. Kyseessä on kasvualue, joka voi olla merkittävä myös kansainvälisesti. Tätä varten perustettiin konserniin toinen uusi sektori, Fortum Energy Solutions, johon keskitetään edellä mainitut avainosaamiset ja -osaajat.

## Lähiajan näkymät

Fortumin tuloksen muodostumisen kannalta merkittäviä markkinatekijöitä ovat raakaöljyn hinta, öljyn jalostusmarginaali, sähkön markkinahinta ja dollarin kurssi.

Opecin raakaöljyn tavoitehintana on 22–28 dollaria barreilta. Helmikuussa 2001 International Petroleum Exchangen Brent-futuureiden hinnat vuodelle 2001 olivat 26–28 dollaria barreilta. Fortumin öljyn- ja kaasuntuotanto kasvaa Åsgardin kaasuntuotannon alkamisen myötä.

Kansainvälinen öljynjalostusmarginaali oli vuonna 2000 poikkeuksellisen korkea. Merkittävä, pitkävaikutteinen syy oli liikennepolttonesteiden ympäristövaatimusten tiukentuminen ja sitä seurannut vaatimukset täyttävien tuotteiden vahva kysyntä. Öljyn kulutuksen kasvua ei yhtiön tärkeimmillä markkina-alueilla juuri ole näkyvissä. Fortumin Porvoon jalostamon noin viiden viikon huoltoseisokki keväällä 2001 vähentää jalostettavien öljytuotteiden määrää.

Sähkön käytön arvioidaan kasvavan lähivuosina pohjoismaissa noin 1,5 prosentin vuosivauhtia. Vuonna 2001 kasvu voi olla nopeampaa, koska edellisenä vuonna poikkeuksellisen lämpimien säiden vuoksi kulutus aleni lähes 10 terawattituntia. Sähkön tuotannossa vesivoiman osuuden ennakoidaan laskevan vuoden 2000 ennätyskorkealta tasolta. Samalla hiilivoiman osuuden arvioidaan kasvavan. Vesitilanteen normalisoituminen ja lumen vähäinen määrä Norjassa ennakoivat sähkön hinnan nousua.

## Konsernin tuloslaskelma

<b>M€</b>	<b>Liite</b>	<b>2000</b>	<b>1999</b>
<b>Liikevaihto</b>	2, 3, 4	11 026	8 232
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	5	46	36
Liiketoiminnan muut tuotot	6	140	187
Poistot ja arvonalentumiset	2, 7	-571	-523
Liiketoiminnan muut kulut	8	-9 735	-7 227
<b>Liikevoitto</b>	2	906	705
Rahoitustuotot ja -kulut	9	-273	-211
<b>Voitto ennen satunnaisia eriä</b>		633	494
Satunnaiset erät	10	-10	460
<b>Voitto ennen veroja</b>		623	954
Välittömät verot	11, 23	-154	-229
Vähemmistöosuus		-46	-22
<b>Tilikauden voitto</b>		423	703

## Konsernin tase

M€	Liite	2000	1999
<b>VASTAAVAA</b>			
<b>Pysyvät vastaavat</b>	12, 13, 14		
Aineettomat hyödykkeet		425	316
Aineelliset hyödykkeet		9 593	7 670
Sijoitukset		1 694	1 738
		11 712	9 724
<b>Vaihtuvat vastaavat</b>			
Vaihto-omaisuus	15	746	661
Pitkäaikaiset saamiset	16	97	27
Lyhytaikaiset saamiset	17	1 836	1 352
Rahoitusarvopaperit	19	15	141
Rahat ja pankkisaamiset		422	634
		3 116	2 815
		14 828	12 539
<b>VASTATTAVAA</b>			
<b>Oma pääoma</b>	21		
Osakepääoma		2 875	2 640
Ylikurssirahasto		30	3
Edellisten tilikausien voitto		1 694	1 359
Tilikauden voitto		423	703
		5 022	4 705
<b>Vähemmistöosuus</b>		1 281	126
<b>Pakolliset varaukset</b>	22	197	83
<b>Laskennallinen verovelka</b>	23	1 177	1 128
<b>Vieras pääoma</b>	24, 25		
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Korollinen		4 017	3 241
Koroton		446	403
		4 463	3 644
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Korollinen		1 046	1 352
Koroton		1 642	1 501
		2 688	2 853
		14 828	12 539

## Konsernin kassavirtalaskelma

M€	2000	1999
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>		
Voitto ennen satunnaisia eriä	633	510
Poistot ja arvonalentumiset	571	507
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-2	-13
Rahoitustuotot ja -kulut	273	211
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset	-60	-145
<b>Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta</b>	<b>1 415</b>	<b>1 070</b>
<b>Käyttöpääoman muutos</b>		
Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset, lisäys (-), vähennys (+)	-928	-218
Vaihto-omaisuus, lisäys (-), vähennys (+)	-86	-161
Lyhytaikaiset korottomat velat, lisäys (+), vähennys (-)	531	327
Käyttöpääoman muutos	-483	-52
Lyhytaikaiset korolliset liikesaamiset ja velat, lisäys (-), vähennys (+)	-12	30
<b>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</b>	<b>920</b>	<b>1 048</b>
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-312	-212
Saadut osingot	22	20
Maksetut välittömät verot	-144	-269
Toteutuneet kurssierot	-62	-63
	-496	-524
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>	<b>424</b>	<b>524</b>
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-716	-739
Käyttöomaisuuden myynnit	235	211
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-842	-151
Ostetut omistusyhteisyritysosakkeet	-166	-158
Ostetut muut osakkeet	-18	-10
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	159	555
Myydyt omistusyhteisyritysosakkeet	86	163
Muiden osakkeiden myynnit	38	43
Muiden sijoitusten muutos, lisäys (-), vähennys (+)	115	59
	-1 109	-27
<b>Rahavirta ennen rahoitusta</b>	<b>-685</b>	<b>497</b>
<b>Rahoitus</b>		
Lyhytaikaisten velkojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	500	345
Pitkäaikaisten velkojen nostot	438	162
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset	-1 604	-691
Osingonjako	-141	-99
Vähemmistöosuuden muutos, lisäys (+), vähennys (-)	1 158	-6
Muut rahoituserät	-6	0
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>345</b>	<b>-289</b>
<b>Laskelman mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)</b>	<b>-340</b>	<b>208</b>
Likvidit varat 1.1.	775	564
Kurssiero-oikaisut	2	3
	777	567
Likvidit varat 31.12.	437	775
<b>Taseen mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)</b>	<b>-340</b>	<b>208</b>

# Tilinpäätöksen liitetiedot

## 1. Laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja Suomessa voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

### Konsolidointi

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Fortum Oyj:n ja kaikki ne yhtiöt, joissa Fortum Oyj:n välitön tai välillinen osuus osakkeiden tuottamasta äänimäärästä on yli 50 %, lukuunottamatta eräitä asunto-osakeyhtiöitä. Näiden asunto-osakeyhtiöiden yhdisteleminen on tarpeetonta oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Fortum Oyj:n konsernitilinpäätös on laadittu yhdistelmä- eli pooling-menetelmällä. Fortum Power and Heatin ja Fortum Oil and Gasin hankintamenot on eliminoitu niiden osakepääomia vastaan ja eliminointiero on kirjattu oman pääoman vähennykseksi.

Fortum Power and Heatin ja Fortum Oil and Gasin konsernitilinpäätökset on laadittu hankintamenomenetelmällä. Keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa syntyvä tytäryhtiöiden hankinta-arvon ja hankintahetken oman pääoman ero on kohdistettu hankintahetken käyttöomaisuuserille siltä osin kuin niiden käypä arvo ylittää kirja-arvon. Käyttöomaisuuteen kohdistettu osuus poistetaan kyseessä olevan käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Loppuosa on käsitelty konserniliikearvona, joka poistetaan vaikutusaikanaan, kuitenkin enintään 20 vuodessa. Konserniliikearvon laskennassa omaan pääomaan on sisällytetty myös vapaaehtoiset varaukset ja poistoero, joista on vähennetty laskennallinen verovelka.

Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä alkaen. Vastaavasti tilikauden aikana myydyt tytäryhtiöt sisällytetään myyntihetkeen asti konsernitilinpäätökseen.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, sisäiset katteet ja sisäinen voitonjako on eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu omiksi erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa.

Olennaiset osakkuusyhtiöt, joissa konsernin ääniosuus on 20–50 %, on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä, jossa konsernin osuus osakkuusyhtiön tuloksesta ja oman pääoman muusta muutoksesta vähennettynä konserniliikearvon poistoilla tuloutetaan tuloslaskelmassa ja lisätään osakkeiden arvoon konsernin taseessa. Saadut osingot kirjataan osakkeiden tasearvon vähennykseksi. Kuitenkin konsernin taloudellisen aseman ja vastuiden kannalta merkittävän Birka Energi -konsernin tuloslaskelma- ja tase-erät sekä liitetiedot on yhdistelty konsernitilinpäätökseen omistusosuuden mukaisina suhteellisella menetelmällä. Rahoitus-

tuottoihin ja -kuluihin sisältyy osuus niiden osakkuusyhtiöiden tuloksista, jotka eivät liity konsernin varsinaiseen liiketoimintaan.

### Liikevaihto

Liikevaihtoon luetaan myyntituotot ja myynnin kurssierot vähennettynä alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla, valmistajana suoritetuilla valmis-teveroilla ja huoltovarmuusmaksuilla.

Tradingliikevaihtoon sisällytetään fyysisten toimitusten arvo ja johdannaiskauppojen nettotulos.

### Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muina tuottoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät säännölliset tuotot kuten vuokrat.

### Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat on arvostettu tilinpäätöspäivän kurseilla. Kurssierot on kirjattu tuloslaskelmaan. Rahoituksen kurssierot kirjataan nettomääräisenä rahoitus-tuottoihin tai -kuluihin.

Ulkomaisten tytär- ja osakkuusyhtiöiden omien pääomien muuntoerot on kirjattu konsernin omaan pääomaan ja niitä on netotettu suojauksen kurssieroilla.

Ulkomaisten yhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi käyttäen kuukauden lopun kurssien perusteella laskettuja vuoden keskikursseja ja taseet tilinpäätöspäivän kurseilla. Tästä aiheutuva muuntoero on kirjattu vapaaseen omaan pääomaan. Korkean inflaation maissa, mm. Venäjällä ja Baltian maissa, toimivien tytäryhtiöiden käyttöomaisuuden arvo oikaistaan hankintahetken kurssitasoon.

### Johdannais-sopimukset

Konserni käyttää valuutta-asemansa suojaukseen johdannais-sopimuksia, kuten termiinejä, optioita ja valuutanvaihtosopimuksia. Johdannaisiin sisältyvä korkotekijä jaksotetaan korkotuotoksi tai -kuluksi sopimusajalle. Taseen velkoja tai saamia suojaavat sekä nettovaluutta-asemaan sisältyvät muut sopimukset arvostetaan tilinpäätöskurseilla ja kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Lainat ja niihin liittyvät valuutanvaihtosopimukset on taseessa netotettu. Tulevaa kassavirtaa suojaavien sopimuksien kurssierot otetaan huomioon kun vastaava tulo tai meno toteutuu.

Optioista maksettujen preemioiden, jotka käsitellään enna-

koina kunnes optiot eräännyvät tai muuten raukeavat, ja optioiden tilinpäätöshetken sulkemishinnan erotus kirjataan tuloslaskelmaan. Tuottona otetaan kuitenkin huomioon enintään suojattavasta kohteesta kirjatun kulun määrä.

Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimusajalle ja niillä oikaistaan suojattavan erän korkoja. Muiden kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen korkojohdannaisten tilinpäätöshetken markkinakoroin arvostettu tappio kirjataan kuluksi.

Konserni käy kauppaa myös hyödykejohdannaisilla. Sopimukset arvostetaan tilinpäätöshetken markkina-arvoon ja muiden kuin suojaustarkoituksessa tehtyjen sopimusten mahdollinen tappio kirjataan kuluksi. Suojaustarkoituksessa tehtyjen sopimusten tulos kirjataan tuotoksi tai kuluksi kun vastaava tuotto tai kulu toteutuu. Hyödykeoptiot käsitellään tilinpäätöksissä valuuttaoptioiden tavoin.

## Myynti- ja hankintasopimukset

Myynti- ja hankintasopimusten mahdollinen tappio on arvioitu ja kirjattu kuluksi.

## Käyttöomaisuus ja poistot

Käyttöomaisuuden tasearvo muodostuu hankintamenosta vähennettynä poistoilla ja muilla vähennyksillä sekä lisätyn paikallisten säännösten mukaan mahdollisesti tehdyillä arvonorotuksilla. Eräissä ulkomaisissa yhtiöissä on välittömän hankintamenon lisäksi käyttöomaisuuden arvoon aktivoitu rakennusaikaisia korkoja.

Kuluvasta käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset tasapoistot, jotka perustuvat hyödykkeiden todennäköiseen käyttöikään. Öljyn ja kaasun tuotantolaitteet sekä öljy-, kaasun ja turvevarat poistetaan substanssipoistoin. Käytetyt pitoajat ovat omaisuusryhmittäin:

Vesivoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	40–50 vuotta
Muiden voimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	25 vuotta
Sähköasemien rakennukset, rakennelmat ja koneet	30–40 vuotta
Voimajohdot	15–40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	20–40 vuotta
Muut koneet ja muu kalusto	5–20 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta

Todetun pitoajan päättyessä mahdollisesti jäljellä oleva poistamaton hankintameno kirjataan myynti- tai romutustappiona joko liiketoiminnan muihin kuluihin tai satunnaisiin kuluihin.

Öljy- ja kaasuvarojen arvo tarkistetaan kenttäkohtaisesti tulevien kassavirtojen perusteella maakohtaisen käytännön mukaisesti. Tarvittaessa aktivoitujen kustannusten tasearvoa alennetaan ylimääräisillä poistoilla.

## Rahoitusleasingsopimukset

Konsernitalinpäätöksessä rahoitusleasingsopimuksilla hankitut hyödykkeet kirjataan taseen käyttöomaisuuteen ja korollisiin velkoihin. Leasing-vuokrat kirjataan käyttöomaisuuden poistoihin ja lainojen korkoihin tuloslaskelmassa.

## Investoinnit

Investointeihin sisällytetään hankittujen tytäryhtiöiden korolliset nettovelat.

## Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO-periaatteella välittömään hankintamenuon tai sitä alempana todennäköiseen luovutushintaan ottaen huomioon mahdollisten suojausten vaikutus. Eräissä ulkomaisissa tytäryhtiöissä hankintamenuon sisällytetään toimintamaan käytännön mukaisesti myös välillisiä kuluja. Arvostuserojen vaikutus konsernitalinpäätöksiin on epäolennainen.

## Sidottu pääoma

Liiketoimintojen sidottu pääoma sisältää käyttöomaisuuden, osakkeet ja liiketoiminnoille kohdistetut käyttöomaisuuserät. Käyttöomaisuuteen sisältyy myös konserniaktiivan kohdistamisesta IAS-laskentakäytännön mukaan muodostuva verovelka.

## Rahoitusomaisuusarvopaperit

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenuon tai sitä alempana tilinpäätöshetken markkina-arvoon.

## Öljynetsintämenot

Öljynetsintämenot kirjataan ns. ”successful efforts” -periaatteella, jossa etsintähankkeiden kaikki menot aktivoidaan käyttöomaisuuteen ja poistetaan tuotannon mukaan tai kirjataan kuluksi, jos todetaan, ettei kaupallisesti hyödynnettävissä olevia öljy- tai kaasuvaroja ole löytynyt.



## Tutkimus ja tuotekehitys

Tutkimus- ja tuotekehityksenot kirjataan vuosikuluiksi lukuunottamatta rakennus- ja laiteinvestointeja.

## Hankkeiden osatuloutus

Pitkäaikaiset hankkeet tuloutetaan valmistusasteen perusteella.

Pitkäaikaisten hankkeiden odotettavissa olevista tappioista samoin kuin takuuajaisista kustannuksista on tehty pakollinen varaus.

## Eläkekulut

Eläkekulut on kirjattu tulokseen kunkin toimintamaan käytännön mukaisesti. Suomessa toimivan Nesteen Eläkesäätiön pakollinen vastuuvelka samoin kuin konsernin itse myöntämien eläke-etuuksien vastuut on kirjattu kuluksi ja toisaalta pakolliseksi varaukseksi taseeseen.

## Satunnaiset erät

Satunnaisina tuottoina ja kuluina kirjataan liiketoiminnoista luopumiseen tai merkittävään supistamiseen liittyvät myyntivoitot, -tappiot ja arvonalennukset.

## Laskennallinen verovelka

Konsernitilinpäätöksessä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset jaetaan vapaaksi omaksi pääomaksi ja laskennalliseksi verovelkaksi. 1.1.1998 alkaen laskennalliset verovelat ja saamiset on laskettu myös muista ajoituseroista. Laskennallisena verovelkana on otettu huomioon myös konserniaktiivan kohdistamisesta käyttöomaisuudelle muodostuva verovelka IAS-käytännön mukaisesti.

## Pakolliset varaukset

Vastaisuudessa toteutuvat menot ja ilmeiset menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen konserni on velvoitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi ja taseen pakollisiin varauksiin. Tällaisia eräitä ovat mm. öljyntuotantolaitteistojen purkumenot, takausvastuut, todettujen ympäristövahinkojen tulevat puhdistusmenot ja eläkevastuut.

## Valuuttakurssit 1996–2000

Tilinpäätöksissä käytetyt keskeisimmät valuuttakurssit ovat vuosina 1996–2000 olleet seuraavat:

### Tilinpäätöshetken kurssit

	1996	1997	1998	1999	2000
FIM	5,9457	5,9457	5,9457	5,9457	5,9457
USD	1,2803	1,0969	1,1667	1,0046	0,9305
CAD	1,7539	1,5721	1,8061	1,4608	1,3965
GBP	0,7556	0,6612	0,7055	0,6217	0,6241
SEK	8,8111	8,6635	9,4874	8,5625	8,8313
NOK	8,2476	8,0413	8,8716	8,0765	8,2335
DKK	7,6139	7,4808	7,4489	7,4433	7,4631
DEM	1,9899	1,9639	1,9558	1,9558	1,9558
NLG	2,2332	2,2135	2,2037	2,2037	2,2037
BEF	41,0333	40,5022	40,3374	40,3399	40,3374
FRF	6,7092	6,5728	6,5597	6,5596	6,5597

### Tilikauden keskikurssit

	1996	1997	1998	1999	2000
FIM	5,9457	5,9457	5,9457	5,9457	5,9457
USD	1,2970	1,1507	1,1102	1,0653	0,9236
CAD	1,7702	1,5967	1,6449	1,5857	1,3725
GBP	0,8275	0,7005	0,6692	0,6589	0,6087
SEK	8,7015	8,7669	8,8373	8,8281	8,4805
NOK	8,3590	8,1004	8,3731	8,3344	8,1051
DKK	7,5082	7,5626	7,4555	7,4368	7,4532
DEM	1,9481	1,9846	1,9576	1,9558	1,9558
NLG	2,1831	2,2336	2,2068	2,2037	2,2037
BEF	40,0926	40,9486	40,3922	40,3399	40,3374
FRF	6,6189	6,6798	6,5626	6,5596	6,5597

M€	2000	1999
<b>2. Liiketoimintakohtaisia tietoja</b>		
<b>Liikevaihto</b>		
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	945	366
Öljynjalostus ja markkinointi	7 759	5 064
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	1 760	1 443
Sähkönsiirto	467	347
Service	356	290
Engineering	585	479
Muu toiminta	94	137
Liiketoimintojen välinen myynti	-940	-717
Yhteensä	11 026	7 409
Poistuneet liiketoiminnat <sup>*)</sup>	-	823
Konserni	11 026	8 232

<sup>\*)</sup> Sisältää Gasumin, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin vuonna 1999.

#### Poistot ja arvonalentumiset

Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	85	77
Öljynjalostus ja markkinointi	147	137
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	191	166
Sähkönsiirto	122	75
Service	7	7
Engineering	9	8
Muu toiminta ja eliminoinnit	10	12
Yhteensä	571	482
Poistuneet liiketoiminnat <sup>*)</sup>	-	41
Konserni	571	523

<sup>\*)</sup> Sisältää Gasumin, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin vuonna 1999.

#### Liikevoitto

Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti <sup>*)</sup>	218	82
Öljynjalostus ja markkinointi	382	182
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	211	236
Sähkönsiirto	127	115
Service	12	12
Engineering	-21	12
Muu toiminta	-20	-24
Eliminoinnit	-3	-17
Yhteensä	906	598
Poistuneet liiketoiminnat <sup>**)</sup>	-	107
Konserni	906	705

<sup>\*)</sup> Gasum-konsernin käsittely vuoden 1999 osalta muutettu tytäryhtiöstä osakkuusyhtiöksi.

<sup>\*\*)</sup> Sisältää Gasum-konsernin omistusosuuden muutoksen vaikutuksen, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin sekä Askon vuonna 1999.

M€	2000	1999
<b>Investoinnit</b>		
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	137	199
Öljynjalostus ja markkinointi	128	140
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	2 343	445
Sähkönsiirto	489	226
Service	5	9
Engineering	20	12
Muu toiminta ja eliminoinnit	9	5
Yhteensä	3 131	1 036
Poistuneet liiketoiminnat <sup>*)</sup>	-	23
Konserni	3 131	1 059

<sup>\*)</sup> Sisältää Gasumin, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin vuonna 1999.

#### Sidottu pääoma

Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	1 284	1 138
Öljynjalostus ja markkinointi	1 838	1 609
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti <sup>*)</sup>	6 193	4 844
Sähkönsiirto <sup>*)</sup>	2 263	1 685
Service	31	42
Engineering	81	37
Muu toiminta ja eliminoinnit	141	181
Yhteensä	11 831	9 536
Poistuneet liiketoiminnat	-	-
Konserni	11 831	9 536

<sup>\*)</sup> Sidottu pääoma sisältää konserniaktiivan kohdistamisesta muodostuvaa laskennallista verovelkaa Sähkön ja lämmön tuotannossa ja myynnissä 216 M€ vuonna 2000 ja 252 M€ vuonna 1999 sekä Sähkönsiirroissa 262 M€ vuonna 2000 ja 211 M€ vuonna 1999.

#### Sidotun pääoman tuotto prosentti

Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	18,0	8,3
Öljynjalostus ja markkinointi	22,2	11,4
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	3,8	5,1
Sähkönsiirto	6,4	7,6
Service	32,9	38,7
Engineering	-35,6	24,0

M€	2000	1999
<b>Merkittävät kertaluonteiset erät liikevoitossa</b>		
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	2	0
Öljynjalostus ja markkinointi	32	120
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	14	43
Sähkönsiirto	-1	0
Service	0	0
Engineering	2	16
Muu toiminta ja eliminoinnit	23	-12
<b>Yhteensä</b>	<b>72</b>	<b>167</b>
Poistuneet liiketoiminnot <sup>*)</sup>	-	48
<b>Konserni</b>	<b>72</b>	<b>215</b>

**Henkilöstö keskimäärin**

Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	122	94
Öljynjalostus ja markkinointi	4 248	4 450
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	2 784	2 087
Sähkönsiirto	994	697
Service	3 643	3 387
Engineering	3 446	3 254
Muu toiminta	983	1 037
<b>Yhteensä</b>	<b>16 220</b>	<b>15 006</b>
Poistuneet liiketoiminnot <sup>*)</sup>	-	2 455
<b>Konserni</b>	<b>16 220</b>	<b>17 461</b>

<sup>\*)</sup> Sisältää Gasumin, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin vuonna 1999.

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin suhteellisella menetelmällä yhdistellyissä

yhteisyrityksissä,	3 338	3 228
josta konserniin sisältyy	1 669	1 614

**3. Osatuloutuksen vaikutus liikevaihtoon**

Luovuttamattomista hankkeista valmistusasteen mukaan tuotoksi kirjattu liikevaihto

Tilikaudella	127	114
Aikaisempina tilikausina	203	201
<b>Yhteensä</b>	<b>330</b>	<b>315</b>

**4. Liikevaihto markkina-alueittain**

Suomi	4 348	3 691
Ruotsi	1 628	1 206
Muut Pohjoismaat	261	121
Muu Eurooppa	1 573	1 544
USA ja Kanada	1 596	1 068
Muu kansainvälinen kauppa	1 620	602
<b>Yhteensä</b>	<b>11 026</b>	<b>8 232</b>

M€	2000	1999
<b>5. Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)</b>		
Nynäs Petroleum -konserni	22	6
Gasum-konserni	8	5
Fingrid Oyj	7	8
Gemeinschaftskraftwerk Weser GmbH	7	-
Espoon Sähkö-konserni	0	4
Asko-konserni	-	12
Muut osakkuusyhtiöt	2	1
<b>Yhteensä</b>	<b>46</b>	<b>36</b>

**6. Liiketoiminnan muut tuotot**

Vuokratuotot	14	14
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	119	156
Muut	7	17
<b>Yhteensä</b>	<b>140</b>	<b>187</b>

**7. Poistot ja arvonalentumiset**

Suunnitelman mukaiset poistot	565	527
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	6	-4
<b>Yhteensä</b>	<b>571</b>	<b>523</b>

**8. Liiketoiminnan muut kulut****Liiketoiminnan muut kulut**

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	-99	-80
Valmistus omaan käyttöön	0	-1
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	8 085	5 750
Varastojen muutos	104	-89
Ulkopuoliset palvelut	289	208
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	546	552
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	61	77
Muut henkilösivukulut	73	102
Muut liiketoiminnan muut kulut	676	708
<b>Yhteensä</b>	<b>9 735</b>	<b>7 227</b>

**Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvät käyttöomaisuuden myyntitappiot ja romutukset**

Myyntitappiot	5	2
Romutukset ja purkutappiot	18	23
<b>Yhteensä</b>	<b>23</b>	<b>25</b>

**Palkat ja palkkiot**

Toimitusjohtajille ja hallituksen jäsenille	11	13
Hallintoneuvostojen jäsenille	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>11</b>	<b>13</b>

M€	2000	1999
<b>9. Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriyksissä	1	0
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Osinkotuotot	6	2
Korkotuotot	16	19
Osuus osakkuusyriyten voitosta (tappiosta)	0	0
Muut korko- ja rahoitustuotot	49	32
Kurssierot	-4	-3
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-1	2
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-340	-263
<b>Yhteensä</b>	<b>-273</b>	<b>-211</b>
<b>Korkotuottojen ja -kulujen yhteismäärät</b>		
Korkotuotot	57	48
Korkokulut	-300	-257
<b>Nettokorot</b>	<b>-243</b>	<b>-209</b>
<b>10. Satunnaiset erät</b>		
<b>Satunnaiset tuotot</b>		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-	491
Muut	-	2
<b>Yhteensä</b>	<b>-</b>	<b>493</b>
<b>Satunnaiset kulut</b>		
Arvon alennukset ja myyntitappiot	-	-31
Muut	-10	-2
<b>Yhteensä</b>	<b>-10</b>	<b>-33</b>
<b>Satunnaiset erät yhteensä</b>	<b>-10</b>	<b>460</b>
<b>11. Välittömät verot</b>		
Verot varsinaisesta liiketoiminnasta	155	146
Verot satunnaisista eristä	-1	83
<b>Yhteensä</b>	<b>154</b>	<b>229</b>
Tilikauden verot	169	232
Aikaisempien tilikausien verot	2	-1
Laskennallisen verovelan muutos	-17	-2
<b>Yhteensä</b>	<b>154</b>	<b>229</b>

M€	2000	1999
<b>12. Pysyvät vastaavat</b>		
<b>Aineettomat hyödykkeet</b>		
Aineettomat oikeudet	24	27
Liikearvo	39	41
Konserniliikearvo	286	125
Muut pitkävaikutteiset menot	76	122
Ennakkomaksut	0	1
<b>Yhteensä</b>	<b>425</b>	<b>316</b>
<b>Aineelliset hyödykkeet</b>		
Maa- ja vesialueet	2 146	1 306
Rakennukset ja rakennelmat	1 484	1 271
Koneet ja kalusto	5 286	4 295
Muut aineelliset hyödykkeet	277	265
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	400	533
<b>Yhteensä</b>	<b>9 593</b>	<b>7 670</b>
<b>Sijoitukset</b>		
Osuudet omistusyhteisyriyksissä	1 173	1 243
Saamiset omistusyhteisyriyksiltä	281	261
Muut osakkeet ja osuudet	177	151
Muut saamiset	63	83
<b>Yhteensä</b>	<b>1 694</b>	<b>1 738</b>

**13. Hankintamenon muutos****Aineettomat hyödykkeet**

<b>M€</b>	<b>Aineettomat oikeudet</b>	<b>Liikearvo</b>	<b>Konserni-liikearvo</b>	<b>Konserni-reservi</b>	<b>Muut pitkä-vaikutteiset menot</b>	<b>Ennakkomaksut</b>	<b>Yhteensä</b>
Hankintameno 1.1.2000	60	128	156	-6	272	1	611
Kurssierot ja muut oikaisut	1	0	0	0	0	0	1
Lisäykset	4	3	283	-14	22	1	299
Vähennykset	3	0	96	-3	87	2	185
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.2000	62	131	343	-17	207	0	726
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2000	33	87	29	-4	150	-	295
Kurssierot ja muut oikaisut	1	-2	0	-1	0	-	-2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	0	0	17	1	38	-	56
Tilikauden poisto	4	7	34	0	19	-	64
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2000	38	92	46	-6	131	-	301
Tasearvo 31.12.2000	24	39	297	-11	76	0	425

**Aineelliset hyödykkeet**

<b>M€</b>	<b>Maa- ja vesialueet</b>	<b>Rakennukset ja rakennelmat</b>	<b>Koneet ja kalusto</b>	<b>Muut aineelliset hyödykkeet</b>	<b>Ennakkomaksut ja kesken-eräiset hankinnat</b>	<b>Yhteensä</b>
Hankintameno 1.1.2000	1 334	2 189	7 504	411	533	11 971
Kurssierot ja muut oikaisut	-42	-8	-11	22	10	-29
Lisäykset	899	372	2 039	96	228	3 634
Vähennykset	7	26	136	20	371	560
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.2000	2 184	2 527	9 396	509	400	15 016
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2000	47	986	3 211	145	-	4 389
Kurssierot ja muut oikaisut	-1	0	1	6	-	6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot ja arvonalentumiset	-5	-49	-569	19	-	-604
Tilikauden poisto	-	72	330	100	-	502
Tilikauden arvonalentumiset	-	4	1	0	-	5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2000	51	1 111	4 112	232	-	5 506
Arvonkorotukset	13	68	2	0	-	83
Tasearvo 31.12.2000	2 146	1 484	5 286	277	400	9 593

## Sijoitukset

M€	Osuudet omistus- yhteys- yrityksissä	Saamiset omistus- yhteys- yrityksiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2000	1 116	261	156	83	1 616
Kurssierot ja muut oikaisut	-13	-4	6	1	-10
Lisäykset	160	66	57	2	285
Vähennykset	149	42	36	23	250
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.2000	1 114	281	183	63	1 641
Kertyneet arvonalentumiset 1.1.2000	4	0	7	0	11
Kurssierot ja muut oikaisut	-	-	-	-	0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet arvonalentumiset	-	-	-	-	0
Tilikauden arvonalentumiset	-	-	-	-	0
Arvonalentumisten peruutukset	-	-	-	-	0
Kertyneet arvonalentumiset 31.12.2000	4	0	7	0	11
Arvonkorotukset	-	-	1	-	1
Kertyneet voitto-osuudet	63	-	-	-	63
Tasearvo 31.12.2000	1 173	281	177	63	1 694

Tilivuoden aikana ostettujen yhtiöiden käyttöomaisuuden hankintameno siirtyy konsernin hankintamenoksi ja kertyneet poistot konsernin kertyneiksi poistoiksi.

M€	2000	1999
<b>Osakkuusyritysten osakkeisiin sisältyvä konserniaktiiva</b>	130	135
<b>Osakkuusyritysten osakkeisiin sisältyvä konsernireservi</b>	-	0
<b>Korkojen aktivoinnit kauden aikana</b>	27	18
<b>Poistamattomat aktivoidut korot</b>		
Rakennukset ja rakennelmat	3	3
Koneet ja kalusto	63	54
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21	18
Yhteensä	87	75
<b>Pörssinoteeratut omistusyhteisyritysosakkeet</b>		
Markkina-arvo	78	100
Kirjanpitoarvo	87	87
Erotus	-9	13
<b>Pörssinoteeratut muut osakkeet ja osuudet</b>		
Markkina-arvo	8	26
Kirjanpitoarvo	5	15
Erotus	3	11

M€	2000	1999
<b>14. Arvonkorotukset</b>		
<b>Maa-alueet</b>		
Arvonkorotukset 1.1.	18	15
Muuntoerot	0	0
Tehdyt arvonkorotukset	0	3
Arvonkorotusten purku	5	0
Arvonkorotukset 31.12.	13	18
<b>Rakennukset</b>		
Arvonkorotukset 1.1.	69	71
Muuntoerot	0	0
Tehdyt arvonkorotukset	–	0
Arvonkorotusten purku	1	2
Arvonkorotukset 31.12.	68	69
<b>Koneet ja kalusto</b>		
Arvonkorotukset 1.1.	2	2
Muuntoerot	–	–
Tehdyt arvonkorotukset	–	–
Arvonkorotusten purku	–	–
Arvonkorotukset 31.12.	2	2
<b>Osuudet omistusyhteisyrityksissä</b>		
Arvonkorotukset 1.1.	6	6
Muuntoerot	0	0
Arvonkorotusten purku	6	–
Arvonkorotukset 31.12.	0	6
<b>Muut osakkeet ja osuudet</b>		
Arvonkorotukset 1.1.	2	1
Tehdyt arvonkorotukset	–	1
Arvonkorotusten purku	1	0
Arvonkorotukset 31.12.	1	2
<b>Arvonkorotukset yhteensä</b>		
Arvonkorotukset 1.1.	97	95
Muuntoerot	0	0
Tehdyt arvonkorotukset	–	4
Arvonkorotusten purku	13	2
Arvonkorotukset 31.12.	84	97
Arvonkorotukset perustuvat laskennalliseen nykykäyttöarvoon.		
<b>15. Vaihto-omaisuus</b>		
Aineet ja tarvikkeet	277	318
Keskeneräiset tuotteet	198	103
Valmiit tuotteet/tavarat	217	198
Muu vaihto-omaisuus	28	34
Ennakkomaksut	26	8
Vaihto-omaisuus yhteensä	746	661

Vaihto-omaisuuden jälleenhankintahinnan ja aktivoidun hankintamenon erotus on epäoleellinen.

M€	2000	1999
<b>16. Pitkäaikaiset saamiset</b>		
<b>Pitkäaikaiset saamiset</b>		
Myyntisaamiset	0	0
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Muut saamiset	17	1
Siirtosaamiset	2	0
Yhteensä	19	1
Lainasaamiset	2	1
Muut saamiset	56	2
Siirtosaamiset	20	23
Yhteensä	97	27
<b>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</b>	22	23
<b>17. Lyhytaikaiset saamiset</b>		
<b>Lyhytaikaiset saamiset</b>		
Myyntisaamiset	1 147	800
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	26	20
Muut saamiset	6	4
Siirtosaamiset	6	4
Yhteensä	38	28
Lainasaamiset	8	6
Muut saamiset	149	264
Siirtosaamiset	494	254
Yhteensä	1 836	1 352
<b>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</b>		
Korot	5	8
Verot	6	22
Muut	489	228
Yhteensä	500	258
<b>18. Osatuloutukseen liittyvien tase-erien käsittely</b>		
Osatuloutettuihin hankkeisiin liittyvät keskeneräiset työt, maksetut ennakot ja siirtosaamiset osatuloutuksesta sekä saadut ennakot ja siirtovelat osatuloutuksesta on taseessa netotettu hankkeittain siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin.		
Vaihto-omaisuuden ennakkomaksut	134	56
Siirtosaamiset	222	259
Saamisissa vähennyksiä	356	315
Saadut ennakot	222	259
Siirtovelat	134	56
Veloissa vähennyksiä	356	315
<b>19. Rahoitusarvopaperit</b>		
Markkina-arvo	15	142
Kirjanpitoarvo	15	141
Erotus	0	1

**M€** **2000** **1999**

## 20. Johdon eläkesitoumukset

Fortum Oyj:n ylimmällä johdolla on mahdollisuus jäädä eläkkeelle 60 vuotiaana. Vastaavanlaisia eläkejärjestelyjä on myös muissa konsernin yhtiöissä.

## 21. Oman pääoman muutos

Osakepääoma 1.1.	2 640	2 640
Osakeanti	207	–
Siirto ylikurssirahastosta	28	–
<b>Osakepääoma 31.12.</b>	<b>2 875</b>	<b>2 640</b>
Ylikurssirahasto 1.1.	3	3
Emissiovoitto	27	–
Siirto osakepääomaan	–28	–
Siirto vapaasta	28	–
<b>Ylikurssirahasto 31.12.</b>	<b>30</b>	<b>3</b>
Kertyneet voittovarot 1.1.	2 062	1 332
Maksetut osingot	–141	–99
Omat osakkeet	–189	–
Siirto sidottuun	–28	–3
Muu voittovarojen käyttö	0	0
Muuntoerot ja muut muutokset	–10	129
Tilikauden voitto	423	703
<b>Kertyneet voittovarot 31.12.</b>	<b>2 117</b>	<b>2 062</b>
Jakokelpoiset varat 31.12.	2 117	2 062
<b>22. Pakolliset varaukset</b>		
Eläkevaraukset	19	14
Muut pakolliset varaukset		
Hinnanerosopimuksiin liittyvä tappiovaraus	64	–
Jalostamojen seisokkivaraukset	33	26
Öljynetsinnän ja -tuotannon varaukset	12	13
Muut pakolliset varaukset	69	30
<b>Yhteensä</b>	<b>197</b>	<b>83</b>
<b>23. Laskennallinen verovelka</b>		
<b>Laskennallisen verovelan muutos</b>		
Tilinpäätössiirtoihin perustuva	–13	15
Yhdistelytoimenpiteet	2	–7
Konserniyritysten erillistilinpäätökset	–6	–10
<b>Yhteensä</b>	<b>–17</b>	<b>–2</b>
<b>Laskennallinen verovelka</b>		
Tilinpäätössiirtoihin perustuva	670	672
Yhdistelytoimenpiteet	424	431
Konserniyritysten erillistilinpäätökset	83	25
<b>Yhteensä</b>	<b>1 177</b>	<b>1 128</b>

**M€** **2000** **1999**

## 24. Vieras pääoma

### Pitkäaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	1 399	1 033
Vaihtovelkakirjalainat	4	8
Lainat rahoituslaitoksilta	1 392	920
Eläkelainat	284	192
Saadut ennakot	2	2
Ostovelat	0	0
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut velat	160	130
Siirtovelat	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>160</b>	<b>130</b>
Muut pitkäaikaiset velat	1 221	1 267
Siirtovelat	1	92
<b>Yhteensä</b>	<b>4 463</b>	<b>3 644</b>
josta korollista	4 017	3 241

### Lyhytaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	96	15
Lainat rahoituslaitoksilta	639	718
Eläkelainat	9	1
Saadut ennakot	105	67
Ostovelat	658	548
Velat omistusyhteisyrityksille		
Saadut ennakot	1	7
Ostovelat	24	27
Muut velat	3	9
Siirtovelat	6	7
<b>Yhteensä</b>	<b>34</b>	<b>50</b>
Muut lyhytaikaiset velat	739	971
Siirtovelat	408	483
<b>Yhteensä</b>	<b>2 688</b>	<b>2 853</b>
josta korollista	1 046	1 352

### Korolliset ja korottomat velat yhteensä

Korolliset velat	5 063	4 593
Korottomat velat	2 088	1 904
<b>Yhteensä</b>	<b>7 151</b>	<b>6 497</b>

### Pitkäaikaisen vieraan pääoman erääntymisaajat

Vuosi	
2001	194
2002	1 091
2003	329
2004	524
2005	376
2006 ja jälkeen	2 143
<b>Yhteensä</b>	<b>4 657</b>



M€	2000	1999
<b>Viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua erääntyvät velat</b>		
Joukkovelkakirjalainat	490	496
Lainat rahoituslaitoksilta	253	180
Eläkelainat	269	167
Muut pitkäaikaiset velat	1 131	1 325
<b>Yhteensä</b>	<b>2 143</b>	<b>2 168</b>
<b>Pitkäaikaiset siirtovelat</b>		
Sopimusten mukaiset jaksotuserot	–	89
Muut siirtovelat	1	3
<b>Yhteensä</b>	<b>1</b>	<b>92</b>
<b>Lyhytaikaiset siirtovelat</b>		
Korot	75	86
Verot	19	113
Muut siirtovelat	320	291
<b>Yhteensä</b>	<b>414</b>	<b>490</b>

## 25. Obligaatio-, debenturi- ja muut joukkovelkakirjalainat

	Liikkeeseenlaskuvuosi	Erääntyminen	2000	1999
Fortum Power and Heat Oy				
1991 USD-laina	2001		31	32
1991 USD-laina	2002–2002/11		63	65
1991 USD-laina	2011		32	32
1992 USD-laina	2002		41	42
1992 USD-laina	2005		39	40
1992 USD-laina	2007		49	51
Birka Energi AB				
1999 SEK-laina	2002		3	3
1999 SEK-laina	2002		1	1
1999 SEK-laina	2004		3	3
1999 SEK-laina	2004		39	41
1999 SEK-laina	2003		8	9
1999 SEK-laina	2004		4	5
1999 SEK-laina	2004		17	17
1999 SEK-laina	2002		–	6
1999 SEK-laina	2002		3	3
1999 SEK-laina	2002		4	4
1999 SEK-laina	2005		3	3
1999 SEK-laina	2002		6	6
1999 SEK-laina	2002		4	5
1999 SEK-laina	2002		6	6
1999 SEK-laina	2002		6	6
1999 SEK-laina	2004		20	21
1999 SEK-laina	2004		17	17
1999 SEK-laina	2004		6	6
1999 SEK-laina	2004		6	6
1999 SEK-laina	2004		2	2
1999 SEK-laina	2004		6	6
1999 EUR-laina	2006		244	251

	Liikkeeseenlaskuvuosi	Erääntyminen	2000	1999
2000 EUR-laina		2005	120	–
2000 EUR-laina		2008	9	–
2000 EUR-laina		2002	5	–
2000 EUR-laina		2001	27	–
2000 EUR-laina		2007	5	–
2000 GBP-laina		2002	50	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	22	–
2000 SEK-laina		2004	6	–
2000 SEK-laina		2006	22	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2002	6	–
2000 SEK-laina		2004	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2002	6	–
2000 SEK-laina		2008	11	–
2000 SEK-laina		2002	6	–
2000 SEK-laina		2001	22	–
2000 SEK-laina		2002	2	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2002	6	–
2000 SEK-laina		2001	22	–
2000 SEK-laina		2002	2	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	3	–
2000 SEK-laina		2003	6	–
2000 SEK-laina		2003	11	–
2000 USD-laina		2003	5	–
Gullspång Kraft AB				
1993 SEK-laina		2003	17	17
1996 SEK-laina		2001	11	12
1997 SEK-laina		2000	–	12
Birka Värme Stockholm AB				
1995 SEK-laina		2000	–	3
1995 SEK-laina		2001	0	1
1997 SEK-laina		1997–2006	1	1
Neste Finance B.V.				
1992		1999–2007	320	296
Fortum Oyj				
1994		2001	3	–
Fortum Oil and Gas Oy				
1992 I		2002	17	17
<b>Yhteensä</b>			<b>1 495</b>	<b>1 048</b>

M€	2000	1999		
<b>26. Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset</b>				
<b>Omasta puolesta annetut vakuudet</b>				
	Velka	Vakuu-	Velka	Vakuu-
		den		den
		arvo		arvo
<b>Velat, joiden vakuudeksi on annettu pantteja</b>				
Joukkovelkakirjalainat	106	30	–	–
Lainat rahoituslaitoksilta	103	84	226	175
Eläkelainat	14	16	56	57
Muut velat	334	58	359	58
<b>Yhteensä</b>	<b>557</b>	<b>188</b>	<b>641</b>	<b>290</b>
<b>Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinteistökiinnityksiä</b>				
Joukkovelkakirjalainat	6	6	–	–
Lainat rahoituslaitoksilta	93	99	113	122
Eläkelainat	41	42	1	2
Ostovelat	0	9	0	8
Muut velat	–	0	2	2
<b>Yhteensä</b>	<b>140</b>	<b>156</b>	<b>116</b>	<b>134</b>
<b>Velat, joiden vakuudeksi on annettu yrityskiinnityksiä</b>				
Joukkovelkakirjalainat	0	3	–	–
Lainat rahoituslaitoksilta	5	16	34	43
Eläkelainat	–	0	1	1
Muut velat	0	3	–	–
<b>Yhteensä</b>	<b>5</b>	<b>22</b>	<b>35</b>	<b>44</b>
<b>Velat, joiden vakuudeksi on annettu irtaimistokiinnityksiä</b>				
Lainat rahoituslaitoksilta	27	52	40	54
Muut velat	–	2	–	–
Siirtovelat	1	–	1	0
<b>Yhteensä</b>	<b>28</b>	<b>54</b>	<b>41</b>	<b>54</b>
<b>Muista omista sitoumuksista annetut vakuudet</b>				
Pantit		2		86
Kiinteistökiinnitykset		87		96
Yrityskiinnitykset		3		6
Irtaimistokiinnitykset		6		–
<b>Yhteensä</b>		<b>98</b>		<b>188</b>
<b>Osakkuusyhtiöiden puolesta annetut vakuudet</b>				
Pantit		–		4
Kiinteistökiinnitykset		–		1
<b>Yhteensä</b>		<b>–</b>		<b>5</b>
<b>Muiden puolesta annetut vakuudet</b>				
Pantit		1		0
Kiinteistökiinnitykset		0		0
Irtaimistokiinnitykset		–		0
<b>Yhteensä</b>		<b>1</b>		<b>0</b>
<b>Vakuudet yhteensä</b>		<b>519</b>		<b>715</b>

M€	2000	1999
<b>Ydinjätehuoltovastuu</b>	489	471
Ydinjätehuoltorahaston rahasto-osuus	–460	–385
Velkana taseessa	29 <sup>*)</sup>	86 <sup>*)</sup>
Ylikate	0	1
*) Vakuutena kiinnitetyt haltijavelkakirjat		
<b>Vastuusitoumukset ja muut vastuut</b>		
<b>Käyttöleasingvastuut</b>		
Vuoden sisällä erääntyvät	68	50
Yli vuoden kuluttua erääntyvät	122	138
<b>Yhteensä</b>	<b>190</b>	<b>188</b>
Rahoitusleasingsopimukset on kirjattu konsernissa taseeseen käyttöomaisuudeksi ja korolliseksi velaksi.		
<b>Takaisinostovastuut</b>	18	28
<b>Muut vastuusitoumukset omasta puolesta</b>	543	748
<b>Vastuusitoumukset osakkuusyhtiöiden puolesta</b>		
Takaukset	165	261
Muut vastuusitoumukset	368	–
<b>Yhteensä</b>	<b>533</b>	<b>261</b>
<b>Vastuusitoumukset konserniyhtiöiden johdon puolesta</b>		
Takaukset	0	0
<b>Vastuusitoumukset muiden puolesta</b>		
Takaukset	140	91
Muut vastuusitoumukset	20	2
<b>Yhteensä</b>	<b>160</b>	<b>93</b>
<b>Vastuusitoumukset yhteensä</b>	<b>1 444</b>	<b>1 318</b>

**Johdannaissopimukset**

M€	2000			1999		
	Kohde- etuuden arvo	Käypä arvo	Tulout- tamatta	Kohde- etuuden arvo	Käypä arvo	Tulout- tamatta
<b>Korko- ja valuuttajohdannaiset</b>						
Korkotermiinit	85	0	–	–	–	–
Koronvaihtosopimukset	3 239	–7	2	1 975	0	17
Ostetut korko-optiot	–	–	–	2	0	0
Asetetut korko-optiot	–	–	–	–	–	–
Valuuttatermiinit <sup>1), 2)</sup>	2 358	48	–16	1 767	–18	–19
Valuutanvaihtosopimukset	2 308	149	–6	885	1	–27
Ostetut valuuttaoptiot	144	1	1	54	–1	–1
Asetetut valuuttaoptiot	90	1	1	54	–1	–1

<sup>1)</sup> Sisältää myös suljetut termiinisopimukset.

<sup>2)</sup> Sisältää myös ulkomaisten tytäryhtiöiden omaa pääomaa suojaavat sopimukset.

	Määrä 1000 bbl	Käypä arvo	Tulout- tamatta	Määrä 1000 bbl	Käypä arvo	Tulout- tamatta
<b>Raakaöljy ja öljytuotteet</b>						
Myyntisopimukset	15 130	21	17	22 154	–26	–4
Ostosopimukset	4 341	–10	–10	17 063	7	3
Ostetut optiot	2 093	0	0	1 477	0	0
Asetetut optiot	1 250	0	0	1 546	–1	0

	Määrä TWh	Käypä arvo	Tulout- tamatta	Määrä TWh	Käypä arvo	Tulout- tamatta
<b>Sähköjohdannaiset</b>						
Myyntisopimukset	70	155	26	21	44	44
Ostosopimukset	67	–163	–26	21	–61	–43
Ostetut optiot	3	0	0	0	0	0
Asetetut optiot	3	0	0	2	0	0

Muiden vastuiden lisäksi Gasum Oy:n puolesta on annettu takaus, joka kattaa 75 % Gasumin ja OOO Gazexportin välisestä maakaasun hankintasopimuksesta johtuvista maksuvelvoitteista.

Johdannaisten käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken markkinahintoihin siltä osin kuin sopimukset ovat julkisen kaupankäynnin kohteena. Muiden sopimusten käypä arvo perustuu niistä aiheutuvien kassavirtojen nykyarvoon ja optioiden osalta arvonmäärittämissä.

## 27. Rahoitusriskien hallinta

Rahoitustoimi ja rahoitusriskien hallinta on Fortumin hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mukaan keskitetty Group Treasurylle. Lisäksi Group Treasury toimii sisäisenä pankkina ja rahoitusasioiden neuvonantajana liiketoimintayksiköille ja konserniyhtiöille. Fortumin 50-prosenttisesti omistama Birka Energi hoitaa rahoitustoimensa itsenäisesti ja on mukana tässä esitetyissä luvuissa vain translaatioposition osalta.

### Rahoitusasema ja likviditeettiriski

Group Treasuryn tehtävä on optimoida konsernin ulkoinen rahoitus ja sitä kautta minimoida korko- ja muut rahoituskustannukset. Keskeisenä tavoitteena on käyttää monipuolisesti eri rahoituslähteitä, instrumentteja ja useita lainanantajia sekä varmistaa mahdollisimman joustavat rahoitusjärjestelyt. Konsernin jälleerahoitusriskiä, eli uudelleenrahoituksen kustannuksiin tai saatavuuteen liittyvää riskiä, pyritään rajoittamaan konsernin lainakannan maturiteettijakauman hallinnalla.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ulkoinen rahoitus on keskitetty pääsääntöisesti Group Treasuryyn ja konserniyhtiöiden rahoitus hoidetaan konsernin sisäisillä rahoitusjärjestelyillä, mikäli se on yhtiöitä säätelevän maakohtaisen lain-säädännön mukaan mahdollista ja kustannuksellisesti järkevää. Taulukossa 1 on esitetty konsernin ulkoinen korollinen velka valuutoittain, niiden keskikorkot ja keskimääräinen laina-aika.

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan konsernin kassavarojen riittävyttä liiketoiminnan tarpeiden kattamiseen. Likviditeettiriskiä hallitaan konsernitilirakenteiden, yritystodistusohjelmien sekä muiden luottolimiittien avulla (taulukko 2). Keskitetyn kassanhallinnan kehittämiseen on Suomen lisäksi panostettu Ruotsissa, Saksassa, Puolassa, Iso-Britanniassa, Kanadassa, USA:ssa ja Virossa. Keskitetty kassanhallinta on kustannustehokas toimintamalli ja tuo lisäksi joustavuutta liiketoimintayksiköiden rahoitussuunnitteluun.

## Rahoitusriskien hallinta

### Taulukko 1

#### Korollinen velka valuutoittain

Valuutta	Määrä M€	Keski- korko %	Keski- määräinen laina-aika vuosia
EUR	1 179	4,8	2,4
USD	885	7,7	2,2
SEK	867	5,9	2,8
GBP	74	8,1	4,4
Muut	54	12,2	1,6
Yhteensä	3 059	6,2	2,5
Birka Energi	2 004		
Fortum konserni yhteensä	5 063		

### Taulukko 2

#### Tärkeimmät luottolimiitit 31.12.2000 (ilman Birkaa)

Luottolimiitti	Kokonaismäärä M€	Nostettu M€	Keskikorko %	Limiitin erääntyminen
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma	500	191	5,0	–
Fortum Oyj, SEK 2 500M luottolimiitti	283	265	4,5	13.12.2001
Fortum Oyj, EUR 600M syndikoitu luottolimiitti	600	175	5,4	28.04.2005
Fortum Oil and Gas Oy, USD 800M syndikoitu luottolimiitti	860	484	6,9	2001–2003
Fortum Power and Heat Oy, DEM 760M syndikoitu luottolimiitti	389	215	4,5	12.06.2004
Yhteensä	2 632	1 330	5,6	

## Markkinariskit

### Valuuttariski

Valuuttariskien hallinnan tavoitteena on valuuttakurssimuutosten aiheuttaman haitallisen vaihtelun pienentäminen konsernin kassavirroissa, tuloksessa ja taseessa. Öljymarkkinoiden hinnoitteluvuolua on USD ja pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla Nordpoolissa NOK. Muun muassa nämä altistavat liiketoiminnan lyhyellä tähtämällä transaktioriskille ja yli ajan kilpailukykyriskille verrattuna niihin yrityksiin, joiden kotivaluutta ja liiketoiminnan riskivaluutta ovat samoja. Konsernin rahoituspolitiikan mukaan lii-

ketoimintayksiköiden pitää sulkea valuuttariskiasemansa, joka liiketoimintakohtaisesti määritetään operatiivisen suunnittelujakson mukaan. Jakso on liiketoiminnasta riippuen 12–18 kk. Liiketoimintojen riskiasemat määritetään yhteistyössä Group Treasuryn kanssa. Operatiivista suunnittelujaksoa pidemmät ennustevirrat käsitellään kilpailukykypositiona ja näiden positioiden kattamisesta päätetään liiketoimintojen linjajohdossa.

Transaktioriskillä tarkoitetaan valuuttakurssivaihteluista aiheutuvaa kassavirtavolatiliteettiä. Kilpailukykyriskillä tarkoitetaan yhtiön suhteellista asemaa verrattuna kilpailijoihin. Liiketoiminnat ja konserniyhtiöt tekevät suojastransaktiot lähes poikkeuksetta Group Treasuryn kanssa siirtäen riskiasemansa Group Treasuryn transaktiopositioon, johon näiden lisäksi sisältyvät lainat ja saamiset (taulukko 3). Konsernin johto on rahoituspolitiikassaan asettanut Group Treasuryn transaktiopositioille riskiliimitit, jotka mahdollistavat rajatun positionoton. Nettopositiota hallitaan termiineillä, swapeilla ja optioilla.

Liiketoimintaperäisen valuutta-aseman lisäksi Group Treasurylle kuuluu konsernin translaatiopositiohallinta (taulukko 4). Translaatiopositio muodostuu sijoituksista ulkomaisiin tytäri- ja osakkuusyhtiöihin, joiden oman pääoman arvo konsernin kotivaluutassa on altistunut valuuttakurssimuutoksille. Tavoitteena on muuntoerojen pysyminen politiikan asettamissa EUR 80 miljoonaan limiitissä niiden valuuttojen osalta, joita on mahdollista suojata. Translaatiopositio suojaamisessa käytetään valuuttalainoja ja termiinejä.

#### *Korkoriski*

Fortumin korkoriski muodostuu pääasiassa taseen korollisista nettoveloista ja korkojohdannaisista. Korkoriskin hallinnan pitkän aikavälin tavoitteena on konsernin rahoituskulujen minimointi määriteltyjä riskirajoja noudattaen. Suojaustoimenpiteillä pyritään pitämään korkoriski mahdollisimman lähellä neutraaliksi määriteltyä asemaa, jolloin korkotason vaihtelusta aiheutuvan konsernin rahoituskulujen muutoksen voidaan olettaa eliminoituvan samanaikaisesti tapahtuvalla konsernin liiketoiminnan tuloksen vastakkaissuuntaisella muutoksella. Fortumin osalta liiketoimintaympäristön muutos kuten sopimusjaksojen lyhentymisen on lyhentänyt tätä sidonnaisuusaikaa. Neutraali korkoriskiasema on määritelty valuutoittain vertailuindeksien avulla ja korkoriskirajat duraatioon perustuvilla mittareilla.

Korkoriski voidaan jakaa markkinariskiin ja virtariskiin. Markkinariskillä tarkoitetaan yleisen korkotason muutoksen vaikutusta korollisista veloista ja saatavista muodostuvan nettoaseman nykyarvoon. Korkoriskiasemaa seurataan modifoidulla duraatiolla ja korkoherkkyyttä korkokäyrien yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutuksella nettovelkojen nykyarvoon (Taulukko 5). Virtariskillä tarkoitetaan korollisten velkojen ja saatavien keskimääräistä korkosidonnaisuusaikaa valuutoittain (gap-analyysi) sekä korkosidonnaisuuden vaikutusta nettovelan korkokuluihin. Virtariskin herkkyyttä seurataan laskemalla korkotason yhden prosenttiyksikön nousun vaikutusta seuraavien kahdentoista kuukauden nettokorkokuluihin. (Taulukko 5)

**Taulukko 3**  
**Konsernirahoituksen transaktiopositio 31.12.2000**

M€	Nettopositio	Suojaus	Avoin positio
SEK	1 508	-1 509	-1
USD	1 070	-1 073	-3
GBP	132	-135	-3
NOK	-110	110	0
CAD	81	-83	-2
EEK	10	-19	-9
muut	19	-16	3
Yhteensä	2 710	-2 725	-15

**Taulukko 4**  
**Konsernirahoituksen translaatiopositio 31.12.2000**

M€	Positio	Suojaus	Avoin positio	Suojausaste
SEK	1 545	-1 016	529	66 %
USD	353	-319	34	90 %
GBP	133	-74	60	55 %
CAD	64	-58	5	92 %
muut	136	-14	122	10 %
Yhteensä	2 231	-1 481	750	66 %

**Taulukko 5**  
**Fortumin korkoriskiasema**

M€	Virtariski	Markkinariski
EUR	3	11
SEK	10	25
USD	4	10
muut	1	3
Yhteensä	18	49

### *Hyödykkeiden hintariskit*

Konsernin pääliiketoiminnat ovat altistuneita hyödykkeiden hinta- ja volyyimiriskeille. Öljyn tuotannon ja osittain kaasun tuotannon tulos on riippuvainen raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen kehityksestä. Öljy- ja kaasuvarojen arvoon vaikuttaa pitkäaikainen hintakehitys, ei niinkään lyhyen aikavälin hintavaihtelut. Öljynjalostuksen kannattavuuteen vaikuttaa eniten jalostusmarginaali eli raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan ja pörsseissä noteerattujen öljytuotteiden hintaero. Sähkön tuotannon tulos riippuu huomattavassa määrin sääolosuhteista ja vesivirtaamien määrästä, jotka vaikuttavat sekä tuotantovolyyymiin että markkinahintoihin.

Konsernissa on hyödykkeiden markkinariskeille laadittu liiketoimintakohtaiset riskienhallintaohjeet, joissa määritellään toimenpiteet, joilla yksikön riskiasemaa voidaan säädellä. Erityisesti trading-toiminnalle on määritetty yksikkökohtaiset riskilimiitit. Hyödykeriskien hallinnassa käytetyt suojausinstrumentit ovat futuuri- ja termiinisopimukset, optiot sekä swapit.

### *Luottoriski*

Luottoriskillä tarkoitetaan vastapuoliin liittyvää riskiä, jossa vastapuoli jättää täyttämättä veloitteensa rahoitustransaktioihin liittyen. Group Treasuryn luottoriskipositio muodostuu johdannais-sopimuksista ja sijoituksista. Konsernin rahoituspolitiikassa on määritetty limiitit luottoriskiasemalle. Luottoriskiposition laskenta perustuu sopimusten markkina-arvoihin. Vuoden 2000 aikana ei syntynyt luottotappiota.

## **28. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt**

Fortumin vuonna 1999 vireille panema, perusteettomasti maksettujen satamamaksujen takaisinperintää koskeva hallintoriita-asia Naantalın kaupunkia vastaan jatkuu Turun hallinto-oikeudessa. Fortum Oil and Gas Oy vaatii kaupunkia palauttamaan enintään 35 miljoonan euron määräiset satamamaksut korkoineen, koska kyseessä on Fortumin omistama yksityinen satama. Fortumin ja kaupungin välillä vallitsee erimielisyys veloitettujen ja edelleen veloitettavien maksujen oikeudellisesta perusteesta. Hallinto-oikeuden ratkaisua odotetaan vuonna 2001.

Fortumin tytäryhtiö Neste Canada, Inc. on kantajana ja vastakanteen vastaajana vuonna 1992 Neste Chemicalsille ostettuun, sittemmin myytyyn kemian liiketoimintaan kuuluneen tehtaan ympäristön puhdistuskustannuksista. Vastapuolena on Reichhold Ltd. Oikeudenkäynti, joka on ollut vireillä vuodesta 1997 Toronton alioikeudessa, on osapuolten kuulemisvaiheessa. Yhtiön johdon käsityksen mukaan oikeudenkäynnin tuloksella ei ole merkittävää vaikutusta Fortumin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Fortumin tytäryhtiö Neste Oil Services, Inc. on vastaajana asiassa, jossa Trifinery-niminen yhdysvaltalainen yritys ja sen pääomistaja Sanford P. Brass vaativat noin 17 miljoonan euron määräistä korvausta yrityskauppaan liittyvästä väitetystä vahingosta. Neste Oil Services myi vuonna 1999 omistamansa 50% Teksasissa Corpus Christin kaupungissa sijaitsevasta bitumijalostamosta kantajille, jotka ennestään omistivat jalostamosta 50%. Kantajat hävisivät asian alioikeudessa vuoden 2000 joulukuussa, mutta ovat valittaneet tuomiosta. Yhtiön johdon käsityksen mukaan oikeudenkäynnin tuloksella ei ole merkittävää vaikutusta Fortumin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

Fortum on vastaajana Henki-Sampo Oy:n ja Varma-Sampo Oy vireille panemassa, Fortumiin sulautuneen Länsivoima Oyj:n osakkeiden lunastushintaa koskevassa välimiesoikeudenkäynnissä. Kantajat vaativat runsaan 20 miljoonan euron lisäkorvausta osakkeistaan. Yhtiön johdon käsityksen mukaan välimiesoikeuden päätöksellä voi olla enintään mainitun määrän suuruinen vaikutus Fortumin tulokseen.

Fortumilla on laajaa kansainvälistä toimintaa, ja se on edellä kerrotun lisäksi sekä vastaajana että kantajana useissa toimintaansa liittyvissä oikeudenkäynneissä. Yhtiön johdon käsityksen mukaan näiden oikeudenkäyntien tulokset eivät voi vaikuttaa erikseen tai yhdessä merkittävän kielteisesti Fortumin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

## Konsernin osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osakkeet Kpl	Konsernin osuus-%		Nimellisarvo 1 000 val.	Kirjanpitoarvo 31.12.2000 1 000 euro
<b>Konserniosakkeet (kirjanpitoarvo yli 2 M€)</b>						
<b>Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti</b>						
Fortum Gas Ltd	Iso-Britannia	30 000	100,0	GBP	30	4 855
Gas Light & Coke Company Ltd	Iso-Britannia	1 300 000	100,0	GBP	1 300	3 068
Fortum Petroleum AS	Norja	2 000	100,0	NOK	2 000	9 579
<b>Öljynjalostus ja markkinointi</b>						
Eastex Crude Company	USA		70,0	USD		9 916
Fortum Energiatalo Oy <sup>1)</sup>	Helsinki	22 542	100,0	EUR	22 542	87 410
Fortum Oil and Gas AB	Ruotsi	5 980 530	100,0	SEK	598 053	97 574
Fortum Oil N.V.	Belgia	60 389	100,0	BEF	603 890	13 641
Fortum Polska sp.z.o.o.	Puola	6 809	100,0	PLZ	1 815	20 434
Neste Crude Oil Inc.	USA	1 000	100,0	USD	1	2 600
Neste Eesti A/S	Viro	1 738	100,0	EEK	1 738	5 926
Neste Latvija SIA	Latvia	10	100,0	LVL	629	18 956
Neste Lietuva UAB	Liettua	230 000	100,0	LTL	23 000	22 023
Neste Markkinointi Oy	Espoo	752 000	100,0	FIM	376 000	185 170
Neste MTBE S.A.	Portugali	600 000	100,0	PTE	600 000	2 096
Neste Oil Holding (U.S.A.) Inc	USA	1 000	100,0	USD	1	18 428
Neste Oil Services Inc.	USA	1 000	100,0	USD	1	45 871
Neste St. Petersburg OOO	Venäjä	10	100,0	RUR	1 012 066	58 249
Tehokaasu Oy	Helsinki	7 200	100,0	FIM	18 000	3 900
Tidelands Oil Production Company Partnership	USA		80,0	USD		7 067
<sup>1)</sup> Sisältää myös sähkön tuotantoa ja/tai myyntiä.						
<b>Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti</b>						
Edenderry Power Limited	Irlanti	7 000	100,0	IEP	7 000	8 888
Elektrizitätswerk Wesertal GmbH	Saksa	1	100,0	EUR	35 800	387 549
Fortum Direct Limited	Iso-Britannia	1 900 000	100,0	GBP	1 900	3 044
Fortum Energia AS	Viro	100	100,0	EEK	1 000	16 465
Fortum Energiantuotanto Oy	Espoo	27 035	100,0	EUR	2 704	13 486
Fortum Energie GmbH	Saksa	6	100,0	DEM	600	127 822
Fortum Enertec Hameln GmbH	Saksa		100,0	DEM	25 100	11 396
Fortum Finanz Management GmbH	Saksa	1	100,0	EUR	25	40 928
Fortum Holding B.V.	Hollanti	13 456	100,0	NLG	13 456	60 897
Fortum Kraft AB	Ruotsi	100 000	100,0	SEK	100 000	169 846
Fortum Kraftwerk Burghausen GmbH	Saksa	1	100,0	EUR	500	10 000
Fortum Lämpö Oy	Espoo	2 000	100,0	FIM	10 000	8 399
Fortum Power and Heat AB	Ruotsi	50 000	100,0	SEK	7 996 868	1 173 687
Fortum Power Holding B.V.	Hollanti	240	100,0	EUR	24	49 725
Fortum Termest AS	Viro	296 312	92,6	EEK		4 155
IVO Energy Limited	Iso-Britannia	25 382 000	100,0	GBP	25 382	35 948
IVO Kraftwerk Lubmin GmbH	Saksa	1	100,0	DEM	5 600	2 867
Kinnekulle Energi AB	Ruotsi	325 000	67,0	SEK	32 500	4 771
Kopparkraft AB	Ruotsi	6 859 670	100,0	SEK	100	395 559
Kopparkraft Intressenter AB	Ruotsi	1 000 000	100,0	SEK	100 000	246 000
Laem Chabang Power Company Limited	Thaimaa	60 199 994	100,0	THB	602 000	12 402
NAPS Systems Oy	Helsinki	11 363	100,0	EUR	1 136	4 279
Nynäshamn Värme AB	Ruotsi	2 000	100,0	SEK	2 000	2 151
Uudenmaan Energia Oy <sup>2)</sup>	Vihti	2 500	50,0	FIM	2 500	3 418

<sup>2)</sup> Fortum Oyj:n omistusosuus on 50%, mutta osakassopimuksen mukaan Fortumilla on puolet hallituspaikoista ja pysyvä puheenjohtajuus.

	Kotipaikka	Osakkeet Kpl	Konsernin osuus-%		Nimellisarvo 1 000 val.	Kirjanpitoarvo 31.12.2000 1 000 euro
<b>Sähkönjakelu</b>						
AS Viimsi Elekter <sup>1)</sup>	Viro	35 382	99,2	EEK		2 261
AS Viru Energia <sup>1)</sup>	Viro	50 000	100,0	EEK		3 196
Fortum Aluesiirto Oy	Paimio	9 129	100,0	FIM	9 129	4 752
Fortum Läänemaa AS <sup>1)</sup>	Viro	880 000	100,0	EEK		5 721
Fortum Sähkönjakelu Oy	Paimio	2 037	100,0	FIM	2 037	3 284
Fortum Sähkösiiro Oy	Espoo	396 765	100,0	EUR	39 677	198 351
Koillis-Pohjan Sähkö Oy <sup>1)</sup>	Pudasjärvi	43 560	100,0	FIM	4 356	35 747
Merikarvian Sähkö Oy	Merikarvia	526	100,0	FIM	117	2 355
Oy Tersil Ab	Paimio	15 000	100,0	FIM	1 500	2 750
Oy Tertrade Ab	Paimio	15 000	100,0	FIM	1 500	2 425
<sup>1)</sup> Sisältää myös sähkön tuotantoa ja/tai myyntiä.						
<b>Engineering</b>						
ETV Eröterv Rt.	Unkari	54 422	84,2	HUF	544 220	2 859
Fortum Engineering Oy	Helsinki	11 000	100,0	FIM	110 000	18 728
IVO Transmission Engineering Oy	Helsinki	10 000	100,0	FIM	10 000	16 450
Transmast Oy	Helsinki	300	100,0	FIM	3 000	13 978
<b>Service</b>						
Fortum Service Oy	Helsinki	5 000	100,0	FIM	50 000	8 409
Fortum Service Kaakkois-Suomi Oy	Voikkaa	921	100,0	FIM	921	2 087
Kotkan Putkityö Oy	Kotka	100	100,0	FIM	100	2102
<b>Muut toiminnot</b>						
Fortum Assets Oy	Helsinki	400 000	100,0	FIM	40 000	22 979
Fortum Capital Ltd (äänistä 67,57 %)	Guernsey	500	29,4	EUR	0	50 351
Fortum Chemicals Benelux Holding B.V.	Alankomaat	173 406	100,0	NLG	78 390	29 245
Fortum Energy Ltd	Iso-Britannia	5 362 000	100,0	GBP	362	8 961
Fortum Investments Oy	Espoo	10 000	100,0	FIM	100 000	84 094
Fortum Project Finance S.A.	Luxemburg	154 000	100,0	BEF	1 540 000	167 518
Kiinteistö Oy IVOn Vanhakaupunki	Helsinki	1 600	100,0	FIM	16 000	10 764
Neste Finance B.V.	Alankomaat	237 001	100,0	NLG	237 001	104 964
Neste Investments	Irlanti	30 910 001	100,0	USD	30 910	78 425
<b>Yhdistelmämenetelmällä yhdistellyt tytäryhtiöosakkeet</b>						
Fortum Power and Heat Oy	Helsinki	91 197 542	100,0	FIM	911 975	2 898 575
Fortum Oil and Gas Oy	Espoo	98 523 082	100,0	EUR	165 704	2 625 705
<b>Omistusyhteisyrittäjäosakkeet</b>						
<b>Yhteisyrittäjät (kirjanpitoarvo yli 2 M€)</b>						
<b>Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti</b>						
AB Avesta Energi	Ruotsi	25 000	50,0	SEK	2 500	9 196
AB Hudik Kraft	Ruotsi	6 000	50,0	SEK	6 000	2 545
AB Hälsingekraft	Ruotsi	74 500	50,0	SEK	74 500	26 722
AB Skandinaviska Elverk	Ruotsi	1 000 000	50,0	SEK	100 000	127 294
Arvika Energi AB	Ruotsi	4 300	50,0	SEK	4 300	2 862
Avestaforsen AB	Ruotsi	328 000	50,0	SEK	32 800	25 059
Baerum Fjernvarme AS	Norja	35 000	32,5	NOK	35 000	6 225
Baerum Fjernvarme Holding AS	Norja	18 688	32,5	NOK	18 688	3 178
Birka Energi AB	Ruotsi	10 000 000	50,0	SEK	1 000 000	1 301 690
Birka Energi AS	Norja	17 500	50,0	NOK	17 500	3 627
Birka Energy Securities AB	Ruotsi	26 584	50,0	SEK		4 359
Birka Marknad AB	Ruotsi	125 000	50,0	SEK	125 000	71 804
Birka Marknad Lidingö AB	Ruotsi	500	50,0	SEK	50	5 357
Birka Norden AB	Ruotsi	3 012 162	50,0	SEK	3 012	23 991
Birka Värme AB	Ruotsi	1 000	50,0	SEK	1 000	37 566



	Kotipaikka	Osakkeet Kpl	Konsernin osuus-%		Nimellisarvo 1 000 val.	Kirjanpitoarvo 31.12.2000 1 000 euro
Birka Värme Lidingö AB	Ruotsi	500	50,0	SEK	50	12 535
Birka Värme Stockholm AB	Ruotsi	6 099 985	50,0	SEK	609 999	702 439
Brista Kraft AB	Ruotsi	2 116	50,0	SEK		7 340
Brännälven Kraft AB	Ruotsi	20 000	3,4	SEK	5 000	13 753
Cajero AB	Ruotsi	1 000	50,0	SEK	1 000	43 046
Degerforsens Kraft AB	Ruotsi	10 000	12,5	SEK	1 000	3 070
Fryksdalens Kraft AB	Ruotsi	70 000	12,5	SEK	7 000	10 828
Gullspång Kraft AB	Ruotsi	44 155 643	50,0	SEK	220 778	806 192
Hudiksvalls Energiverk Ab	Ruotsi	1 000	50,0	SEK	1 000	4 587
Indalskraft AB	Ruotsi	6 500	50,0	SEK	6 500	180 293
Karåsen Kraft AB	Ruotsi	408 000	50,0	SEK	40 800	7 583
Krångede AB	Ruotsi	50	50,0	SEK	50	206 973
Lindsnäsfor Kraft AB	Ruotsi	2 151 924	50,0	SEK	215 193	96 043
Ljunga Kraft AB	Ruotsi	5 088 813	50,0	SEK	142 487	95 826
Parteboda Kraft AB	Ruotsi	500	5,1	SEK	50	18 113
Stockholm Energi Vattenkraft AB	Ruotsi	250	50,0	SEK	25	202 951
Sundshagsfors Kraft AB	Ruotsi	2 850	50,0	SEK	2 850	22 210
Svarthålsforsens Intressenter AB	Ruotsi	100 050	50,0	SEK	10 005	17 060
Uddeholm Kraft AB	Ruotsi	2 976 666	50,0	SEK	297 667	55 903
Voxnan Kraft AB	Ruotsi	500	5,1	SEK	50	72 934
Värmlandskraft OKG-delägarna AB	Ruotsi	154	36,5	SEK	154	6 729
Ålvkraftintressenter i Värmland AB	Ruotsi	62 500	12,5	SEK	6 250	3 401
Österede Kraft AB	Ruotsi	500	50,0	SEK	50	46 726
<b>Sähköjakelu</b>						
Birka Nät AB	Ruotsi	15	50,0	SEK	150	538 175
Birka Nät Holding AB	Ruotsi	500	50,0	SEK	50	768 444
Birka Nät Småland AB	Ruotsi	250 000	50,0	SEK	25 000	45 276
Birka Nät Yngeredsfors AB	Ruotsi	400 000	50,0	SEK	40 000	97 627
Ekerö Energi AB	Ruotsi	9 597	39,6	SEK	621	12 771
Ockelbo Kraft AB	Ruotsi	14 282	47,6	SEK	714	3 044
Täby Energi Nät AB	Ruotsi	16 000	50,0	SEK	4 000	2 649
Värmlandsenergi AB	Ruotsi	26 806 635	50,0	SEK	268 067	36 944
Östernärkes Kraft AB	Ruotsi	7 649	23,5	SEK	765	2 555
<b>Service</b>						
Birka Service AB	Ruotsi	13 550	54,5	SEK	13 550	6 153
Birka Service Region Öst AB	Ruotsi	5 000	54,5	SEK	5 000	2 830
Renea AB	Ruotsi	20 000	54,5	SEK	1 000	2 008
<b>Muut osakkuusyrietykset (kirjanpitoarvo yli 2 M€)</b>						
<b>Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti</b>						
Gasum Oy	Espoo	13 250 000	25,0	FIM	265 000	44 570
Severtex ZAO	Venäjä	107 500	50,0	USD	21 500	8 668
<b>Öljynjalostus ja markkinointi</b>						
CanTerm Canadian Terminals Inc.	Kanada	50	50,0	CAD	200	7 161
Nynäs Petroleum AB	Ruotsi	33 765	50,0	SEK	33 765	44 915
<b>Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti</b>						
AB Aroskraft	Ruotsi	24 750	55,0	SEK	13 375	2 801
Blåsjöns Kraft AB	Ruotsi	3 000	25,0	SEK	3 000	8 278
Budapesti Erömü Rt	Unkari	652 191	45,4	HUF	6 521 910	25 350
Etelä-Pohjanmaan Voima Oy	Vaasa	1 319	27,9	FIM	13 190	28 473
Gemeinschaftskraftwerk Weser GmbH	Saksa		33,0	DEM	55 000	28 121
Härjeåns Kraft AB	Ruotsi	15 779	23,1	SEK	1 578	3 722
Ishavskraft AS	Norja	7 105	49,0	NOK	7 105	6 926

	Kotipaikka	Osakkeet Kpl	Konsernin osuus-%		Nimellisarvo 1 000 val.	Kirjanpitoarvo 31.12.2000 1 000 euro
Katrineholm Energi AB	Ruotsi	33 075	24,5	SEK	3 308	9 621
Lappeenrannan Lämpövoima Oy	Lappeenranta	1 800	50,0	FIM	18 000	3 027
Mellansvensk Kraftgrupp AB	Ruotsi	36 665	47,9	SEK	30 849	29 525
OKG AB	Ruotsi	240 152	26,7	SEK	15 115	5 287
Ryssa Elverk AB	Ruotsi	109 040	17,5	SEK	5 437	9 339
Stensjöns Kraft AB	Ruotsi	110 000	25,0	SEK	5 500	24 279
Teollisuuden Voima Oy	Helsinki	189 877 285	26,6	FIM	189 877	124 655
Thameside Energy Park Limited	Iso-Britannia	2 400 000	50,0	GBP	2 400	3 845
<b>Sähkön jakelu</b>						
Espoon Sähkö Oyj <sup>1)</sup>	Espoo	4 348 560	27,6	FIM	8 697	87 205
Fingrid Oyj	Helsinki	834	25,1	FIM	83 400	28 054
Karlskoga Energi & Miljö AB <sup>1)</sup>	Ruotsi	26 950	49,0	SEK	26 950	38 824
Keuruun Sähkö Oy <sup>1)</sup>	Keuruu	1 754	35,1	FIM	18	2 458
Sallilan Sähkölaitos Oy	Alastaro	27 250	46,0	FIM	1 363	8 174
<sup>1)</sup> Sis. myös sähkön ja lämmön tuotanto- ja myyntitoimintaa.						
<b>Muut toiminnat</b>						
Enermet Group Oy	Jyväskylän mlk	223 684	26,7	FIM	22 368	3 762
Finglass Oy	Pori	470	37,0	FIM	2 350	2 523
UVCC II Parallel Fund, L.P.	USA		33,3	USD	4 545	2 431
<b>Muut omistusyhteisyritykset (kirjanpitoarvo yli 2 M€)</b>						
Kemijoki Oy	Rovaniemi	427 424	17,5	FIM	42 742	293 774
<b>Muut osakkeet ja osuudet (kirjanpitoarvo yli 2 M€)</b>						
<b>Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti</b>						
Eesti Gaas AS	Viro	1 212 629	17,7	EEK	1 212 629	5 245
Latvijas Gaze AS	Latvia	789 990	2,0	LVL	790	2 086
Vattenfall Naturgas AB	Ruotsi	31 610	10,0	SEK	1 517	8 964
<b>Öljynjalostus ja markkinointi</b>						
Saudi European Petrochemical Company						
Ibn Zahr	Saudi-Arabia	98 832	10,0	SAR	98 832	14 851
<b>Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti</b>						
Gulsele AB	Ruotsi	21 960	9,2	SEK	2 196	20 007
Korselbränna AB	Ruotsi	25 920	8,1	SEK	2 592	15 632
Lapin Sähkövoima Oy	Tervola	183 534	13,0	FIM	184	19 252
AO Lenenergo, Pietari	Venäjä	54 344 760	7,1	RUR	38 200	23 427
Nokian Lämpövoima Oy	Nokia	19 900	19,9	FIM	199	4 373
Stadtwerke Detmold GmbH	Saksa		12,5	DEM	4 675	2 390
<b>Sähkönjakelu</b>						
Imatran Seudun Sähkö Oy (äänistä 16,6 %)	Imatra	62 413	14,6	FIM	624	2 222
Vakka-Suomen Voima Oy	Laitila	14 210	16,7	FIM	213	2 324
<b>Muut toiminnat</b>						
Silja Oyj Abp	Helsinki	1 034 950	1,7	FIM	10 350	2 611
Utility Competetive Advantage Fund, L.L.C.	U.S.A.		11,1	FIM	50 357	8 470

Täydellinen osakeluettelo sisältyy Fortum Oyj:n viralliseen tilinpäätökseen.

## Konsernin taloudelliset tunnusluvut 1996–2000

		1996 <sup>1)</sup>	1997 <sup>1)</sup>	1998	1999	2000
<b>TULOSLASKELMA</b>						
Liikevaihto	M€	9 430	10 099	8 494	8 232	11 026
- muutos	%	8,1	7,1	-15,9	-3,1	33,9
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	M€	11	75	42	36	46
Liiketoiminnan muut tuotot	M€	71	105	102	187	140
Poistot ja arvonalentumiset	M€	-416	-470	-505	-523	-571
Liiketoiminnan muut kulut	M€	-8 561	-9 071	-7 547	-7 227	-9 735
Liikevoitto	M€	535	738	586	705	906
- prosenttia liikevaihdosta	%	5,7	7,3	6,9	8,6	8,2
Rahoitustuotot ja -kulut	M€	-151	-244	-218	-211	-273
Voitto ennen satunnaisia eriä	M€	384	494	368	494	633
- prosenttia liikevaihdosta	%	4,1	4,9	4,3	6,0	5,7
Satunnaiset erät	M€	35	326	-5	460	-10
Voitto ennen veroja	M€	419	820	363	954	623
- prosenttia liikevaihdosta	%	4,4	8,2	4,3	11,6	5,7
Välittömät verot	M€	-127	-89	-123	-229	-154
Vähemmistöosuus	M€	-28	-52	-27	-22	-46
Tilikauden voitto	M€	264	679	213	703	423
<b>TASE</b>						
Pysyvät vastaavat	M€	8 160	8 992	9 244	9 724	11 712
Vaihtuvat vastaavat						
Vaihto-omaisuus	M€	707	737	576	661	746
Saamiset	M€	1 353	1 451	1 192	1 379	1 933
Rahavarat	M€	424	663	564	775	437
Oma pääoma	M€	3 315	3 930	3 975	4 705	5 022
Vähemmistöosuus	M€	465	294	210	126	1 281
Pakolliset varaukset	M€	14	37	64	83	197
Laskennallinen verovelka	M€	948	888	1 078	1 128	1 177
Korolliset velat	M€	4 115	4 476	4 462	4 593	5 063
Korottomat velat	M€	1 787	2 218	1 787	1 904	2 088
Taseen loppusumma	M€	10 644	11 843	11 576	12 539	14 828
<b>KANNATTAVUUS</b>						
Oman pääoman tuotto	%	7,4	10,2	5,7	7,7	8,6
Sijoitetun pääoman tuotto	%	9,1	9,6	7,7	8,4	9,4
<b>RAHOITUS JA TALOUDELLINEN ASEMA</b>						
Korolliset nettovelat	M€	3 691	3 813	3 898	3 818	4 626
- prosenttia liikevaihdosta	%	39,1	37,8	45,9	46,4	42,0
Gearing (velkaantumisaste)	%	98	90	93	79	73
Omavaraisuusaste	%	36	36	36	39	43
Liiketoiminnan nettokassavirta	M€	700	756	793	524	424
Kassavirta ennen rahoitusta	M€	-243	131	688	497	-685
Osingot	M€	68	99	99	141	194 <sup>2)</sup>
Nettokorkokulut	M€	194	244	224	209	243
Korkokate		2,8	3,0	2,6	3,4	3,7

		1996 <sup>1)</sup>	1997 <sup>1)</sup>	1998	1999	2000
<b>MUUT TUNNUSLUVUT</b>						
Sijoitettu pääoma	M€	7 895	8 700	8 647	9 425	11 365
Investoinnit	M€	2 268	1 797	1 702	1 059	3 131
- prosenttia liikevaihdosta	%	24,1	17,8	20,0	12,9	28,4
Tutkimus- ja kehitysmenot	M€	74	87	92	72	58
- prosenttia liikevaihdosta	%	0,8	0,9	1,1	0,9	0,5
Henkilöstö keskimäärin		16 083	17 772	19 003	17 461	16 220

<sup>1)</sup> Fortum-konsernin taloudelliset tiedot on esitetty vertailuvuosilta 1996–1997 ikään kuin Fortum Power and Heat Oy (entinen Imatran Voima Oy) ja Fortum Oil and Gas Oy (entinen Neste Oyj) olisi yhdistetty Fortumiin 1.1.1996.

<sup>2)</sup> Hallituksen esitys

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivulla 34.

		1996 <sup>1)</sup>	1997 <sup>1)</sup>	1998	1999	2000
<b>OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT</b>						
Tulos/osake	euro	0,29	0,45	0,27	0,41	0,55
Kassavirta /osake	euro	0,89	0,96	1,01	0,67	0,54
Oma pääoma/osake	euro	4,22	5,01	5,06	6,00	6,32
Osinko/osake	euro	0,09	0,13	0,13	0,18	0,23 <sup>1)</sup>
Osinko/tulos	%	29,6	27,7	46,3	43,4	41,9 <sup>1)</sup>
Efektiiivinen osinkotuotto	%			2,5	4,0	5,3 <sup>1)</sup>
Hinta/voitto -suhde (P/E -luku)				18,5	10,9	7,9
Osakkeen kurssikehitys						
Kauden lopussa	euro			5,03	4,50	4,35
Keskikurssi	euro			5,66	4,76	4,18
Alin kurssi	euro			4,86	4,24	3,50
Ylin kurssi	euro			6,05	5,80	4,94
Osakekannan markkina-arvo	M€			3 949	3 532	3 456
Osakkeiden vaihdon kehitys						
Osakkeiden lukumäärä	kpl			17 642 594	112 397 961	93 900 112
Prosentuaalinen osuus osakekannasta	%			2,2	14,3	11,9
Osakkeiden lukumäärä	kpl	784 782 635	784 782 635	784 782 635	784 782 635	845 608 575
Osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita	kpl	784 782 635	784 782 635	784 782 635	784 782 635	794 571 055
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin	kpl	784 782 635	784 782 635	784 782 635	784 782 635	787 223 036

<sup>1)</sup> Hallituksen esitys

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat sivulla 34.

**LIKEVAIHTO NELJÄNNEKSITTÄIN**

M€	I/00	II/00	III/00	IV/00	2000
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	215	133	183	414	945
Öljynjalostus ja markkinointi	1 669	1 909	1 972	2 209	7 759
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	503	384	359	514	1 760
Sähkönjakelu	131	106	101	129	467
Service	78	73	83	122	356
Engineering	118	155	135	177	585
Muu toiminta	21	23	23	27	94
Liiketoimintojen välinen myynti	-210	-203	-229	-298	-940
<b>Yhteensä</b>	<b>2 525</b>	<b>2 580</b>	<b>2 627</b>	<b>3 294</b>	<b>11 026</b>
Poistuneet liiketoiminnot	-	-	-	-	-
<b>Liikevaihto</b>	<b>2 525</b>	<b>2 580</b>	<b>2 627</b>	<b>3 294</b>	<b>11 026</b>

M€	I/99	II/99	III/99	IV/99	1999
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	45	51	107	163	366
Öljynjalostus ja markkinointi	948	1 154	1 360	1 602	5 064
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	439	294	305	405	1 443
Sähkönjakelu	99	77	73	98	347
Service	63	65	68	94	290
Engineering	78	111	105	185	479
Muu toiminta	25	40	34	38	137
Liiketoimintojen välinen myynti	-123	-155	-184	-255	-717
<b>Yhteensä</b>	<b>1 574</b>	<b>1 637</b>	<b>1 868</b>	<b>2 330</b>	<b>7 409</b>
Poistuneet liiketoiminnot <sup>1)</sup>	325	275	209	14	823
<b>Liikevaihto</b>	<b>1 899</b>	<b>1 912</b>	<b>2 077</b>	<b>2 344</b>	<b>8 232</b>

<sup>1)</sup> Sisältää Gasumin, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin vuonna 1999.

**LIKEVOITTO NELJÄNNEKSITTÄIN**

M€	I/00	II/00	III/00	IV/00	2000
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti	45	40	46	87	218
Öljynjalostus ja markkinointi	4	137	133	108	382
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	100	46	2	63	211
Sähkönjakelu	49	19	25	34	127
Service	4	-2	2	8	12
Engineering	-2	-4	1	-16	-21
Muu toiminta	-1	-10	-4	-5	-20
Eliminoinnit	-2	-1	-4	4	-3
<b>Yhteensä</b>	<b>197</b>	<b>225</b>	<b>201</b>	<b>283</b>	<b>906</b>
Poistuneet liiketoiminnot	-	-	-	-	-
<b>Liikevoitto</b>	<b>197</b>	<b>225</b>	<b>201</b>	<b>283</b>	<b>906</b>

M€	I/99	II/99	III/99	IV/99	1999
Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti <sup>2)</sup>	1	9	32	40	82
Öljynjalostus ja markkinointi	6	40	87	49	182
Sähkön ja lämmön tuotanto ja myynti	158	19	-1	60	236
Sähkönjakelu	42	17	18	38	115
Service	3	0	-1	10	12
Engineering	0	-5	5	12	12
Muu toiminta	6	-10	-5	-15	-24
Eliminoinnit	-10	3	-4	-6	-17
<b>Yhteensä</b>	<b>206</b>	<b>73</b>	<b>131</b>	<b>188</b>	<b>598</b>
Poistuneet liiketoiminnot <sup>3)</sup>	34	31	47	-5	107
<b>Liikevoitto</b>	<b>240</b>	<b>104</b>	<b>178</b>	<b>183</b>	<b>705</b>

<sup>2)</sup> Gasum-konsernin käsittely vuoden 1999 osalta muutettu tytäryhtiöstä osakkuusyhtiöksi.

<sup>3)</sup> Sisältää Gasum-konsernin omistusosuuden muutoksen vaikutuksen, Enermetin, Infrarödteknikin ja Neste Chemicalsin sekä Askon vuonna 1999.

## Tunnuslukujen laskentakaavat

Rahavarat	=	Rahat ja pankkisaamiset + rahoitusomaisuusarvopaperit	
Oman pääoman tuotto (%)	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{verot}}{(\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}) \text{ keskimäärin}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}}$	x 100
Sidotun pääoman tuotto (%)	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}}$	x 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahavarat	
Gearing (%)	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}$	x 100
Omavaraisuusaste (%)	=	$\frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$	x 100
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$	
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma – korottomat velat – laskennallinen verovelka – pakolliset varaukset	
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{välittömät verot varsinaisesta liiketoiminnasta} - \text{vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä kauden aikana}}$	
Kassavirta/osake	=	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä kauden aikana}}$	
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä kauden lopussa}}$	
Osinko/osake	=	$\frac{\text{Tilikauden osinko}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä kauden aikana}}$	
Osinko/tulos (%)	=	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Tulos/osake}}$	x 100
Efektiiivinen osinkotuotto (%)	=	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}$	x 100
Hinta/voitto -suhde (P/E-luku)	=	$\frac{\text{Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{Tulos/osake}}$	
Keskikurssi	=	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä}}$	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä x osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi	
Osakkeiden vaihdon kehitys	=	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä sekä sen prosentuaalinen osuus osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä tilikauden aikana	

## Emoyhtiön tilinpäätöstiedot

## Tuloslaskelma

M€	Liite	2000	1999
<b>Liikevaihto</b>	1	51	10
Liiketoiminnan muut tuotot	2	0	–
Poistot ja arvonalentumiset	3	0	0
<b>Liiketoiminnan muut kulut</b>	4	–87	–16
<b>Liiketappio</b>		–36	–6
Rahoitustuotot ja –kulut	5	65	1
<b>Voitto ennen satunnaisia eriä</b>		29	–5
Satunnaiset erät			
Konserniavustukset		220	511
<b>Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja</b>		249	506
Tilinpäätössiirrot	6	0	0
Välittömät verot	7	–74	–141
<b>Tilikauden voitto</b>		175	365
<b>Tase</b>			
M€	Liite	2000	1999
<b>VASTAAVAA</b>			
<b>Pysyvät vastaavat</b>	8, 9		
Aineettomat hyödykkeet		1	0
Aineelliset hyödykkeet		2	0
Sijoitukset		7 008	5 539
		7 011	5 539
<b>Vaihtuvat vastaavat</b>			
Lyhytaikaiset saamiset	10	525	513
Rahat ja pankkisaamiset		110	1
		635	514
		7 646	6 053
<b>VASTATTAVAA</b>			
<b>Oma pääoma</b>	12		
Osakepääoma		2 875	2 640
Ylikurssirahasto		2 778	2 780
Edellisen tilikauden voitto		290	67
Tilikauden voitto		175	365
		6 118	5 852
<b>Tilinpäätössiirtojen kertymä</b>			
Kertynyt poistoero		1	0
<b>Pitkäaikainen vieras pääoma</b>			
Korollinen	13	202	4
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma</b>	13		
Korollinen		1 245	88
Koroton		80	109
		1 325	197
		7 646	6 053

## Kassavirta

M€	2000	1999
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>		
Voitto ennen satunnaisia eriä	29	–5
Poistot ja arvonalentumiset	0	0
Rahoitustuotot ja –kulut	–65	–1
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, –tappiot ja romutukset	6	–
<b>Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta</b>	–30	–6
Käyttöomaisuuden muutos		
Lyhytaikaiset korottomat liikesaamiset, lisäys (–), vähennys (+)	–13	158
Korottomat lyhytaikaiset velat, lisäys (+), vähennys (–)	8	–7
	–5	151
<b>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</b>	–35	145
Saadut korot ja muut rahoituserät	9	1
Saadut osingot	0	0
Saadut konserniavustukset	511	–
Maksetut verot	–153	–37
Toteutuneet kurssierot	–39	0
<b>Liiketoiminnan rahavirta</b>	–293	109
<b>Investointien rahavirta</b>		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	–3	0
Käyttöomaisuuden myynnit	0	0
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	–50	–1
Ostetut osakkuusyhtiöosakkeet	–	–4
Ostetut muut osakkeet	–1	–
Muiden sijoitusten muutos	–1 115	–9
	–1 169	–14
<b>Rahavirta ennen rahoitusta</b>	–876	95
<b>Rahoitus</b>		
Lyhytaikaisten velkojen muutos, lisäys (+), vähennys (–)	938	1
Pitkäaikaisten lainojen nostot	189	4
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	0	–
Osingonjako	–141	–99
Muut rahoituserät	–1	0
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	985	–94
<b>Laskelman mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (–)</b>	109	1
Likvidit varat 1.1.	1	0
Likvidit varat 31.12.	110	1
<b>Taseen mukainen likvidien varojen muutos, lisäys (+), vähennys (–)</b>	109	1

## Emoyhtiön liitetiedot

M€	2000	1999
<b>1. Liikevaihto markkina-alueittain</b>		
Suomi	51	10
<b>2. Liiketoiminnan muut tuotot</b>		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0	–
<b>3. Poistot ja arvonalentumiset</b>		
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0
<b>4. Liiketoiminnan muut kulut</b>		
Henkilöstökulut		
Palkat	19	3
Palkkiot	0	0
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	3	1
Muut henkilösivukulut	7	1
Muut liiketoiminnan muut kulut	58	11
<b>Yhteensä</b>	<b>87</b>	<b>16</b>
<b>Palkat ja palkkiot</b>		
Toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille	1	1
Hallintoneuvoston jäsenille	0	0
<b>Yhteensä</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<b>Henkilöstö keskimäärin</b>	<b>385</b>	<b>30</b>
<b>5. Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	–	–
Tuotot osuuksista omistusyhteisyrityksissä	1	0
Muut korko- ja rahoitustuotot saman konsernin yrityksiltä	88	12
Muut korko- ja rahoitustuotot muilta	8	0
Kurssierot	64	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut saman konsernin yrityksille	–56	–11
Korkokulut ja muut rahoituskulut muille	–40	–0
<b>Yhteensä</b>	<b>65</b>	<b>1</b>
<b>Korkotuottojen ja -kulujen yhteismäärät</b>		
Korkotuotot	94	12
Korkokulut	–88	–11
<b>Nettokorot</b>	<b>6</b>	<b>1</b>
<b>6. Tilinpäätössiirrot</b>		
Poistoeron muutos	0	0
<b>7. Välittömät verot</b>		
Verot varsinaisesta liiketoiminnasta	10	–1
Verot satunnaisista eristä	64	142
<b>Yhteensä</b>	<b>74</b>	<b>141</b>

M€	2000	1999
<b>8. Pysyvät vastaavat</b>		
<b>Aineettomat hyödykkeet</b>		
Muut pitkävaikutteiset menot	1	0
<b>Aineelliset hyödykkeet</b>		
Koneet ja kalusto	2	0
Muut aineelliset hyödykkeet	0	–
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0	–
<b>Yhteensä</b>	<b>2</b>	<b>0</b>
<b>Sijoitukset</b>		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	5 802	5 526
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	1 162	–
Osuudet omistusyhteisyrityksissä	33	4
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä	9	9
Muut osakkeet ja osuudet	2	0
Muut saamiset	0	–
<b>Yhteensä</b>	<b>7 008</b>	<b>5 539</b>

## 9. Hankintamenon muutos

M€	Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2000	–	0	0	0
Lisäykset	0	1	1	1
Hankintameno 31.12.2000	0	1	1	1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2000	–	0	0	0
Tilikauden poisto	0	0	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2000	0	0	0	0
Tasearvo 31.12.2000	0	1	1	1
<b>Aineelliset hyödykkeet</b>	<b>Koneet ja kalusto</b>	<b>Muut aineelliset hyödykkeet</b>	<b>Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat</b>	<b>Yhteensä</b>
Hankintameno 1.1.2000	0	–	–	0
Lisäykset	2	–	0	2
Siirrot erien välillä	0	0	–	0
Vähennykset	0	–	–	0
Hankintameno 31.12.2000	2	0	0	2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2000	0	–	–	0
Vähennysten kertyneet poistot ja arvonalentumiset	0	–	–	0
Tilikauden poisto	0	–	–	0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2000	0	0	0	0
Tasearvo 31.12.2000	2	0	0	2



**Sijoitukset**

M€	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet omistus- yhteys- yrityksissä	Saamiset omistus- yhteys- yrityksiltä	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset muilta	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2000	5 526	–	4	9	0	0	5 539
Lisäykset	276	1 162	29	–	2	–	1 469
Hankintamenot 31.12.2000	5 802	1 162	33	9	2	0	7 008
Tasearvo 31.12.2000	5 802	1 162	33	9	2	0	7 008

M€	2000	1999
<b>10. Lyhytaikaiset saamiset</b>		
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	16	1
Muut saamiset	406	512
Siirtosaamiset	12	–
Yhteensä	434	513
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä		
Myyntisaamiset	0	–
Muut saamiset	0	0
Siirtosaamiset	1	–
Yhteensä	1	0
Myyntisaamiset	0	–
Muut saamiset	0	–
Siirtosaamiset	90	0
Yhteensä	525	513

**11. Johdon eläkesitoumukset**

Fortum Oyj:n ylimmällä johdolla on mahdollisuus jäädä eläkkeelle 60 vuotiaana.

**12. Oman pääoman muutos**

Osakepääoma 1.1.	2 640	2 640
Rahastoanti	28	–
Osakeanti	207	–
Osakepääoma 31.12.	2 875	2 640
Ylikurssirahasto 1.1.	2 780	2 780
Rahastoanti	–28	–
Emissiovoitto	26	–
Ylikurssirahasto 31.12.	2 778	2 780
Kertyneet voittovarot 1.1.	432	166
Maksetut osingot	–141	–99
Muu voittovarojen käyttö	–1	0
Tilikauden voitto	175	365
Kertyneet voittovarot 31.12.	465	432
Jakokelpoiset varat 31.12.	465	432

M€	2000	1999
<b>13. Vieras pääoma</b>		
<b>Pitkäaikainen vieras pääoma</b>		
Vaihtovelkakirjalainat	4	4
Lainat rahoituslaitoksilta	189	–
Muut pitkäaikaiset velat saman konsernin yrityksille	9	–
Yhteensä	202	4
josta korollista	202	4
<b>Lyhytaikainen vieras pääoma</b>		
Joukkovelkakirjalainat	3	–
Lainat rahoituslaitoksilta	563	–
Ostovelat	2	1
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	9	0
Joukkovelkakirjalainat	13	–
Muut velat	652	25
Siirtovelat	6	1
Yhteensä	680	26
Velat omistusyhteisy yrityksille		
Muut velat	1	–
Muut lyhytaikaiset velat	50	169
Siirtovelat	26	1
Yhteensä	1 325	197
josta korollista	1 245	88
<b>Korolliset ja korottomat velat</b>		
Korolliset velat	1 447	92
Korottomat velat	80	109
Yhteensä	1 527	201
<b>Lyhytaikaiset siirtovelat</b>		
Korot	21	1
Verot	0	–
Muut siirtovelat	11	1
Yhteensä	32	2

**Pitkäaikaisen vieraan pääoman erääntymisajat**

**Vuosi**

2001	25
2002	13
2003	4
2004	3
2005	177
2006 ja sen jälkeen	5
Yhteensä	227

**14. Obligaatiot-, debentuurit- ja muut joukkovelkakirjalainat**

Liikkeeseenlaskuvuosi	Erääntyminen	2000	1999
1994 FIM-laina	2001	16	–

**15. Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset**

**Vastuusitoumukset tytäryhtiöiden puolesta**

Takaukset	72	–
Muut vastuusitoumukset	71	–
Yhteensä	143	–

**Vastuusitoumukset osakkuusyhtiöiden puolesta**

Takaukset	140	–
-----------	-----	---

<b>Vastuusitoumukset yhteensä</b>	283	–
-----------------------------------	-----	---

**Johdannais sopimukset**

M€	2000			1999		
Korko- ja valuutta johdannaiset	Kohde etuuden arvo	Käypä arvo	Tulout- tamatta etuuden arvo	Kohde etuuden arvo	Käypä arvo	Tulout- tamatta etuuden arvo
Koronvaihto- sopimukset	1 656	8	16	–	–	–
Valuuttatermiinit <sup>1), 2)</sup>	4 349	17	0	–	–	–
Valuutanvaihto- sopimukset	1 577	69	–1	–	–	–
Ostetut valuuttaoptiot	155	1	0	–	–	–
Asetetut valuuttaoptiot	155	–1	0	–	–	–

<sup>1)</sup> Sisältää myös suljetut termiinisopimukset.

<sup>2)</sup> Sisältää myös ulkomaisten tytäryhtiöiden omaa pääomaa suojaavat sopimukset.

## Osakkeet ja osakkeenomistajat

### Osakepääoman muutokset

#### *Osakepääoman muuttaminen euromääräiseksi ja korottaminen rahastoannilla*

Yhtiökokous 17.4.2000 päätti, että yhtiön osakepääoma muutetaan euromääräiseksi ja korotetaan rahastoannilla yhteensä 28 441 677 eurolla 2 668 260 959 euroon siirtämällä korotusta vastaava määrä ylikurs-sirahastosta osakepääomaan. Kunkin osakkeen nimellisarvo korotettiin 3,36376 eurosta 3,40 euroon. Rahastoannissa ei annettu uusia osakkeita eikä yhtiön osakkeiden lukumäärä muuttunut.

#### *Länsivoima Oyj:n sulautuminen*

Länsivoima Oyj sulautui 30.9.2000 Fortum Oyj:hin. Sulautumisessa yhdellä Länsivoima Oyj:n osakkeella sai 10 Fortum Oyj:n uutta osaketta. Sulautumisen yhteydessä laskettiin liikkeelle 60 825 940 uutta Fortum Oyj:n osaketta ja osakepääomaa korotettiin 206 808 196 eurolla. Uudet osakkeet yhdistettiin Fortum Oyj:n vanhaan osakelajiin 30.9.2000. Fortum Oyj:n osakkeiden lukumäärä nousi 845 608 575 kappaaleeseen ja osakepääoma 2 875 069 155 euroon.

Länsivoima Oyj:n vaihtovelkakirjalaina siirtyi sulautumisen yhteydessä Fortum Oyj:lle, joka vastaa lainan pääoman ja sille lainaehtojen mukaisesti määräytyvän koron maksamisesta velkakirjojen haltijoille. Vaih-

tovelkakirjalainan ehdot pysyivät muuttomattomina lukuun ottamatta lainaan liittyvää vaihto-oikeutta. Velkakirjoja ei voi vaihtaa Fortum Oyj:n osakkeisiin.

Sulautumisen yhteydessä 30.9.2000 Fortum Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö Fortum Power and Heat Oy sai 51 037 520 Fortum Oyj:n osaketta yhteenlasketulta nimellisarvoltaan 173 527 568 euroa. Tämä on 6,04 prosenttia Fortum Oyj:n koko osakekannasta ja osakepääomasta. Samalla Suomen valtion osuus osakepääomasta laski 75,38 prosentista 69,96 prosenttiin.

### Osakepääoma vuoden lopussa

Vuoden 2000 loppuun mennessä Fortum Oyj:n osakkeita oli laskettu liikkeelle kaikkiaan 845 608 575 kappaletta. Osakkeen nimellisarvo on 3,40 euroa ja osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruiseen osinkoon.

Vuoden 2000 lopussa voimassa olleen yhtiöjärjestyksen mukaan Fortum Oyj:n vähimmäisosakepääoma on 2 miljardia euroa ja enimmäispääoma 8 miljardia euroa. Näissä rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Yhtiön kokonaan maksettu ja kauppakisteriin merkitty osakepääoma 31.12.2000 oli 2 875 069 155 euroa. Fortum Oyj:n osakkeet kuuluvat Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään.

### Osakepääoman kehitys 1998-2000

	Uusia osakkeita, kpl	Osakkeita yhteensä, kpl	Osakepääoman korotus, euroa	Uusi osake- pääoma, euroa
Yhtiön perustaminen 7.2.1998	500 000	500 000	1 681 879	1 681 879
Uusmerkintä 3.6.1998	293 104 055	293 604 055	985 931 265	987 613 144
Uusmerkintä 29.6.1998	397 906 226	691 510 281	1 338 460 462	2 326 073 606
Uusmerkintä 17.12.1998	91 272 354	782 782 635	307 018 159	2 633 091 765
Henkilöstöanti 18.12.1998	2 000 000	784 782 635	6 727 517	2 639 819 282
Rahastoanti 17.4.2000	0	784 782 635	28 441 677	2 668 260 959
Uusmerkintä 30.9.2000	60 825 940	845 608 575	206 808 196	2 875 069 155
Osakepääoma 31.12.2000		845 608 575		2 875 069 155

## Osakkeiden noteeraus

Fortum Oyj:n osakkeet noteerataan Helsingin Pörssissä. Ensimmäinen kaupankäyntipäivä oli 18.12.1998. Osakkeilla käydään kauppaa

myös Lontoossa SEAQ-kaupankäyntijärjestelmässä.

Fortum Oyj:n osakkeiden pörssierä vuoden lopussa oli 200 kappaletta.

## Fortumin osakkeenomistajat 31.12.2000

Omistaja	Osakkeita, kpl	Osuus-%
Suomen valtio	598 196 606	70,74
Fortum Power and Heat Oy	51 037 520	6,04
Kansaneläkelaitos	17 553 696	2,08
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo	8 001 700	0,95
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	6 342 000	0,75
Kurikan kaupunki	6 203 500	0,73
Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	3 900 000	0,46
Nesteen Eläkesäätiö	3 757 575	0,44
Teollisuusvakuutus Oy	3 496 637	0,41
Keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi	3 350 000	0,40
Hallintarekisteröidyt osakkeet	41 240 983	4,88
Muut osakkeenomistajat yhteensä	102 528 358	12,12
Osakkeiden lukumäärä yhteensä	845 608 575	100,00
Osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita	794 571 055	

## Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2000

Osakkeita, kpl	Omistusten lukumäärä	%-osuus omistuksista	Osakemäärä, kpl	% osakekannasta
1-100	2 645	4,79	181 394	0,02
101-500	22 309	40,38	5 981 887	0,71
501-1 000	17 301	31,31	11 093 300	1,31
1 001-10 000	12 399	22,44	29 996 424	3,55
10 001-100 000	507	0,92	12 323 647	1,46
100 001-1 000 000	64	0,11	18 879 298	2,23
1 000 001-10 000 000	20	0,04	60 058 921	7,10
yli 10 000 000	4	0,01	707 006 848	83,61
	55 249	100,00	845 521 719	99,99

31.12.2000 rekisteröimättä/

selvittämättä olleet kaupat			86 856	0,01
Yhteensä			845 608 575	100,00
joista hallintarekisteröidyt osakkeet			41 240 983	4,88

## Omistajaryhmät 31.12.2000

Omistajaryhmä	%-osuus omistajista	% osake- kannasta
Yksityiset yritykset	2,67	1,05
Julkiset yritykset	0,01	6,09
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,18	3,38
Julkisyhteisöt	0,11	77,98
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,44	0,56
Kotitaloudet	95,66	5,98
Ulkomaat ja hallintarekisteri	0,93	4,95
Rekisteröimättä/selvittämättä		0,01
Yhteensä	100,00	100,00

### Valtion omistus

Valtion omistusosuus oli vuoden 2000 alussa 75,38 prosenttia yhtiön osakkeista ja äänivallasta. Syyskuun lopussa valtion omistusosuus osakkeista aleni 69,96 prosenttiin ja äänivallasta 74,45 prosenttiin. Vuoden lopussa tehdyn osakekaupan seurauksena valtion omistusosuus osakkeista nousi 70,74 prosenttiin. Osuus äänivallasta oli 75,29 prosenttia, koska Fortum Power and Heat Oy:n omistuksessa olevat osakkeet eivät ole äänivaltaisia.

Eduskunta on valtuuttanut valtioneuvoston alentamaan valtion osakkeenomistusta Fortum Oyj:ssä enintään 50,1 prosentin rajaan asti yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

### Johdon osakkeiden ja optio-oikeuksien omistus

Fortum Oyj:n hallintoneuvoston jäsenet omistivat 31.12.2000 yhteensä 351 osaketta eli 0,00 prosenttia yhtiön osakkeista ja äänivallasta. Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja omistivat yhteensä 36 968 osaketta, mikä vastaa 0,00 prosenttia yhtiön osakkeista ja äänivallasta. Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja omistivat yhteensä 1 050 kappaletta optio-oikeuksia, jotka tietyin ehdoin oikeut-

tavat yhteensä 1 050 000 Fortum Oyj:n osakkeen merkintään.

### Henkilöstön optiolaina ja johdon optiojärjestely

Yhtiöllä on voimassa kaksi vuonna 1999 käyttöön otettua henkilöstön kannustinjärjestelmää.

#### *Johdon optiojärjestely*

Järjestelyssä voidaan tarjota enintään 150 Fortum-konsernin avainhenkilölle enintään 15 000 optio-oikeutta. Optio-oikeudet oikeutavat merkitsemään Fortum Oyj:n osakkeita 1.10.2002 ja 1.10.2005 välisenä aikana yhteensä enintään 15 miljoonaa kappaletta, mikä vastaa 1,8 prosenttia yhtiön nykyisestä osakepääomasta ja äänivallasta. Yhtiön osakepääoma voi johdon optiojärjestelyyn liittyvien merkintöjen seurauksena nousta yhteensä enintään 51 miljoonalla eurolla.

Merkinnän edellytyksenä on, että verrattaessa Fortumin vuoden 1998 osakekohtaista tulosta vuosien 1999–2001 osakekohtaisten tulosten keskiarvoon Fortumin osakekohtaisen tuloskehityksen on oltava yhtä hyvä tai parempi kuin vertailuryhmässä keskimäärin. Toisena optio-oikeuksiin liittyvien osakkeiden merkintäedellytyksenä

on se, että Fortumin osakkeen kaupankäynnillä painotetun keskimääräisen kurssikehityksen jakson 1.4.1999–31.8.1999 ja jakson 1.4.2002–31.8.2002 välillä on oltava yhtä hyvä tai parempi kuin vertailuryhmässä keskimäärin.

Osakkeen merkintähinta on sen kaupankäynnillä painotettu keskipurssi 1.1.2002–30.6.2002. Merkintähintaa alennetaan kaksi kertaa sillä prosenttimäärällä, jolla Fortumin osakkeen kurssikehitys ylittää vertailuryhmän kurssikehityksen jakson 1.4.1999–31.8.1999 ja jakson 1.4.2002–31.8.2002 välillä. Osakkeiden merkintähinta on kuitenkin vähintään 18.12.1998–15.1.1999 kaupankäynnillä painotettu keskipurssi eli 5,61 euroa. Merkityt osakkeet oikeuttavat osinkoon siltä tilikaudelta, jonka kuluessa osakkeet on merkitty.

#### *Henkilöstön optiolainajärjestely*

Henkilöstön optiolainan enimmäismäärä oli 25 miljoonaa markkaa (4,2 miljoonaa euroa). Laina-aika on kolme vuotta ja lainan vuotuinen korko neljä prosenttia. Laina maksetaan korkoineen takaisin yhtenä eränä 17.5.2002.

Lainasta annettiin 25 000 kappaletta tuhannen markan nimellisarvoisia lainaosuuksia, joihin kuhunkin liittyy 300 optio-oikeutta. Kukin optio-oikeus oikeuttaa yhden Fortum Oyj:n osakkeen merkintään. Vuoden 2000 lopussa lainan määrä oli 23,8 miljoonaa markkaa (4,0 miljoonaa euroa). Henkilöstön optiolainajärjestelyn seurauksena Fortumin osakepääoma voi nousta enintään 24,2 miljoonalla eurolla eli 7,1 miljoonalla uudella osakkeella, mikä vastaa 0,8 prosenttia yhtiön nykyisestä osakepääomasta.

Järjestelyyn liittyvät osakkeet ovat merkittävässä 17.5.2002 ja 17.5.2005 välisenä aikana. Osakkeen merkintähinta on Fortumin osakkeen vaihdolla painotettu keskipurssi 1.3.1999–31.3.1999 korotettuna 10 prosen-

tilla. Osakkeen merkintähinnasta vähennetään 1.1.2000 alkaen ennen optio-oikeuksien perusteella tapahtuvaa osakkeiden merkintää maksetut osakekohtaiset osingot. Merkintähinta on enintään 4,85 euroa. Merkityt osakkeet oikeuttavat osinkoon siltä tilikaudelta, jonka kuluessa osakkeet on merkitty.

#### **Muut vaihtovelkakirja- ja optiolainat sekä käyttämättömät valtuudet**

Fortum Oyj ei ole laskenut liikkeeseen muita vaihtovelkakirja- tai optiolainoja, joiden perusteella velkakirjan haltija voisi saada yhtiön osakkeita. Fortum Oyj:n hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokoukselta saatuja käyttämättömiä valtuuksia korottaa yhtiön osakepääomaa tai ostaa yhtiön omia osakkeita.

#### **Osakkeiden kurssikehitys ja vaihto**

Osakkeen ylin kaupantekokurssi vuonna 2000 Helsingin Pörssissä oli 4,94 euroa, alin 3,50 euroa ja keskipurssi 4,18 euroa. Vuoden viimeisen pörssipäivän päätöskurssi oli 4,35 euroa.

Osakkeita vaihdettiin yhteensä 93,9 miljoonaa kappaletta arvoltaan 392,2 miljoonaa euroa. Fortumin markkina-arvo vuoden viimeisen kaupantekokurssin mukaan lasketuna oli 3 456 miljoonaa euroa.

## Ehdotus voittovarojen käytöksi

Konsernin vapaa oma pääoma ja jakokelpoiset varat 31.12.2000 ovat 2 117 miljoonaa euroa. Emoyhtiön jakokelpoiset varat 31.12.2000 ovat 465 142 681,91 euroa.

Hallitus ehdottaa, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2000 osinkoa 0,23 euroa osaketta kohti eli yhteensä 194 489 972,25 euroa ja varaa yleishyödyllisiin tarkoituksiin käytettäväksi 300 000 euroa. Loppuosa jakokelpoisista varoista jätetään voittovarioihin.

Espoossa helmikuun 21. päivänä 2001

Matti Vuoria  
Olli-Pekka Kallasvuo  
Heikki Pentti

L.J. Jouhki  
Birgitta Kantola  
Erkki Virtanen

Mikael Lilius  
Toimitusjohtaja

# Tilintarkastuskertomus

Fortum Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Fortum Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2000. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsitteystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 21. päivänä helmikuuta 2001

SVH PricewaterhouseCoopers Oy  
KHT-yhteisö

Pekka Kaasalainen  
KHT



## Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tarkastanut Fortum Oyj:n vuoden 2000 tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetiedot, konsernitilinpäätöksen sekä hallituksen toimintakertomuksen ja siihen liittyvän hallituksen ehdotuksen voittovarojen käyttämisestä sekä yhtiön tilintarkastajien antaman tilintarkastuskertomuksen, joiden johdosta hallintoneuvostolla ei ole huomautettavaa. Hallintoneuvosto puoltaa tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voittovarojen käyttämisestä.

Hallintoneuvosto toteaa, että sen tekemiä päätöksiä ja antamia ohjeita on noudatettu, ja että hallintoneuvosto on saanut yhtiön hallitukselta ja johtajilta tarpeellisiksi katsomansa tiedot.

Espoossa maaliskuun 6. päivänä 2001

Ben Zyskowicz

Henrik Aminoff

Tuija Brax

Kaarina Dromberg

Klaus Hellberg

Harri Holkeri

Mikko Immonen

Kyösti Karjula

Tanja Karpela

Kari Laitinen

Jouko K. Leskinen

Leena Luhtanen

Pekka Tuomisto

Matti Vanhanen

Sirkka Vilkamo

